

TMMOB ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Haber Bülteni

HAZİRAN - EYLÜL • 2003

İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR

SAYI: 65-66

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI PROF.DR. SAMİ GÜÇLÜ'YÜ ZİYARET ETTİK

Yeniden görev dağılımı yapan ODA'mız Genel Merkez Yönetim Kurulu, Tarım ve Köyişleri Bakanı Prof. Dr. Sami GÜÇLÜ'yü 9 Haziran 2003 tarihinde Bakanlık Makamında ziyaret etti.

Devamı Sayfa 2'de

ODA BAŞKANIMIZ PROF. DR. GÜROL ERGİN'E VEDA YEMEĞİ VERDİK

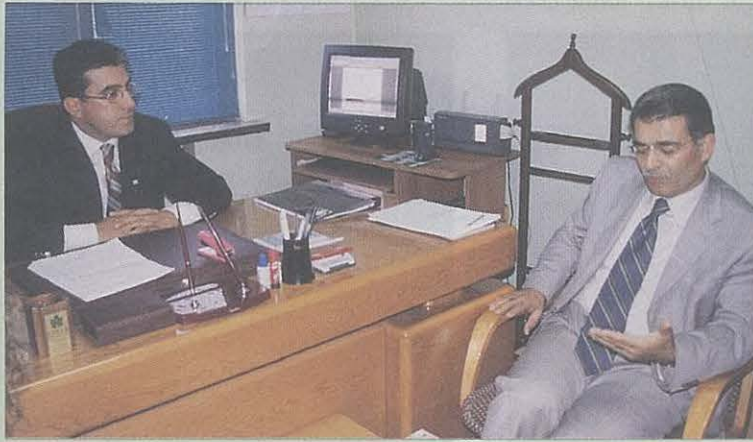

Milletvekili seçilmesi nedeniyle ZMO Yönetim Kurulu Üyeliğinden ve Oda Başkanlığından istifa eden Muğla Milletvekili Prof. Dr. Gürol ERGİN'e Yönetim Kurulu Üyeleri tarafından bir veda yemeği verilmiştir. ODA'mıza ve mesleğimize unutulmayacak hizmetler veren Prof. Dr. Gürol ERGİN'e siyaset yaşamında başarı dilekelerimizi ve mesleğimize Meclis kürsüsünden katkılarını beklediğimizi belirttik.

Sayın Prof.Dr. Gürol ERGİN'e ODA'mıza ve mesleğimize yaptığı katkılar, gösterdiği çabalar ve kamuoyunda Türk tarımına ve ziraat mühendisliği mesleğine farklı bir bakış açısı getirdiği çalışmalarını için ODA'mız ve meslektaşlarımız adına teşekkür ederiz.

Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Sami GÜÇLÜ, 8 Eylül 2003 günü saat 17:00'de ODA'mızı ziyaret etti. Bakanlık yetkilileri ile ODA'mız Başkanı Gökhan GÜNAYDIN, Yönetim Kurulu üyeleri Baki Remzi SUIÇMEZ, Gülay SUBAŞI ve Emin Argun BARAN'ın da katıldığı ziyaret kapsamında; ODA'mızın son dönemlerde gerçekleştirdiği yapıtlar Sayın Bakan'a takdim edildi ve ODA'mızı ziyaretlerinden duyulan mutluluk dile getirildi.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI PROF.DR. SAMİ GÜÇLÜ ODAMIZI ZİYARET ETTİ

Devamı Sayfa 3'de

"KÜRESELLEŞME VE AB İLE BÜTÜNLEŞME SÜRECİNDE TÜRK TARIM POLİTİKALARI" KONULU SEMPOZYUM GAZİANTEP'TE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

ODA'mız, Gaziantep Ticaret Odası, Gaziantep Üniversitesi Rektörlüğü, Gaziantep Ticaret Borsası, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Güneydoğu Anadolu İhracatçı Birliği ve Gaziantep Ticaret Odaları Birliği'nin işbirliği içinde düzenledikleri "Küreselleşme ve AB ile Bütünleşme Sürecinde Türk Tarım Politikaları" konulu Sempozyum, 26-28 Haziran 2003 tarihlerinde Gaziantep'te gerçekleştirildi.

Devamı Sayfa 2'de

BU SAYIDA

- Geçmişten Geleceğe AOÇ Sempozyumu
Sayfa 4-5
- Gıda Alanında Ortak Basın Açıklaması
Sayfa 12
- Sun'i Tohumlama ve Tarım Alanlarının Amaç Dışı Kullanım Yönetmelikleri'nin İptali İçin Yargıya Başvurduk.
Sayfa 18-25
- Formula-1 Basın Açıklaması
Sayfa 27

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI PROF.DR. SAMİ GÜÇLÜ' YÜ ZİYARET ETTİK

Baş Tarafı Sayfalı'de

"Türkiye Tarımı'nın Sorunları" başlıklı bir dosya içerisinde; "Reform Paketi Yeni Bir Yıkım Paketi mi?", "Hububat Sektöründe Doğrular-Yanlışlar", "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanun Tasarısı Hakkında Görüşlerimiz", "Organik Ürün ve Girdilerin Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Taslağı'na İlişkin Görüşlerimiz" başlıklı Basın Açıklamaları ve ODA Görüşlerinin Sayın Bakan'a sunulduğu Ziyaret sırasında; kamu ve

özel sektörde çalışan meslektaşlarımızın sorunları ve çözüm önerileri Sayın Bakan'a iletilmiş; ayrıca "Ziraat Mühendislerinin Hizmet Alanlarındaki Çalışmalarıyla İlgili Mesleki Denetim Uygulamaları ve Disiplin Hükümleri Hakkında Yönetmelik" ile "Suni Tohumlama, Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faaliyetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" hükümlerine ilişkin ODA'mızın görüşleri Sayın Bakan'a aktararak katkıları istenmiştir.

"KÜRESELLEŞME VE AB İLE BÜTÜNLEŞME SÜRECİNDE TÜRK TARIM POLİTİKALARI" KONULU SEMPOZYUM GAZİANTEP'DE GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Sempozyum Kapsamında ODA Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN**, Gaziantep Ticaret Odası Başkanı **Mehmet ARSLAN**, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı **Dr. Vedat UZUNLU**, Gaziantep Üniversitesi Rektörü **Prof. Dr. İ. Hüseyin FİLİZ** ve Gaziantep Valisi **Lütfullah BİLGİN**'in açılış konuşmalarının ardından, ilk gün ODA Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN** "**Ekonomik ve Sosyolojik Boyutuyla Sektörün Gelişimi**", Yönetim Kurulu Yazman Üyesi **Baki Remzi SUIÇMEZ** "**IMF ve Dünya Bankası Anlaşmaları: Tarım Reformu (!)**"; ikinci gün Yönetim Kurulu Üyesi **Doç. Dr. Cemil ERTUĞRUL** "**Küreselleşme Sürecinin ve AB Tarım Politikasındaki Gelişmelerin Türk Tarımına Olası Etkileri**" ve Yönetim Kurulu Üyesi **Gülay SUBAŞI** "**AB'ye Aday Ülkeler ve Türkiye: Sosyal Ekonomik ve Kültürel Yapılar**" konulu bildirimlerini sundular. Uygulanan tarım politikalarının ve AB ülkelerinin bu konuya ilişkin tutumlarının irdelendiği Sempozyum, yerel ve ulusal basında geniş yankı uyandırdı.

TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI PROF.DR. SAMİ GÜÇLÜ ODAMIZI ZİYARET ETTİ

Baş Tarafı Sayfa 1'de

Basın mensuplarının da hazır bulunduğu ziyaret sırasında Tarım ve Köyişleri Bakanı Sayın Prof. Dr. Sami GÜÇLÜ, ODA'mız yayınlarının güncel konulara ilişkin oluşuna vurgu yaptıktan sonra, tarım sektörüne ilişkin değerlendirmelerde bulundu. "1000 Köye 1000 Tarım Gönüllüsü Projesi"nin tarım sorunlarını çözmeye aday değil, çözümüne vesile olacak mütevazı bir girişim olduğunu vurgulayan Sayın Bakan, ODA'mızın fikri destek ve eleştirilerinin çalışmalarına katkı koyacağını sözlerine ekledi. "1000 Köye 1000 Tarım Gönüllüsü Projesi"ni ilke olarak desteklediğimizi, ancak bu Proje'nin başarılı olabilmesi için köylere gönderilen ziraat mühendislerinin kamu desteklemeleri için belirleyici rollerinin de sağlanması gerektiğini, ekonomik süreçler ile entegre edilmediği sürece Proje'den umulan yararın sağlanamayacağını ifade eden ODA Başkanı Gökhan GÜNAYDIN ise; daha evvel benzer yaklaşımları gündeme getiren TYUAP Projesi'nin başarılı olamama nedeninin, Bakanlığın hazırladığı "Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesi" belgesinde

savlandığı gibi "ziraat mühendislerinin köylerde oturmak istememelerinden" değil, Proje'nin ekonomik süreçlerle doğru bir şekilde ilintilendirilememesinden ileri geldiğini belirtti.

Bu görüşlere katıldığını belirten Sayın Bakan, tarım örgütleri ile daha çok iletişim içinde olmak istediklerini vurguladı. ODA Başkanı'mız ise, bu düşünceden duyulan memnuniyetini belirterek, Bakanlık uygulamalarının bu yönde gelişmediğini ifade etti. Bu bağlamda, ODA'mız görüşü sorulmadan Bakanlıkça "Sunı Tohumlama" ve "Tarım Alanlarının Amaç Dışı Kullanımı Yönetmelikleri"nin çıkarıldığını ve sakıncalı hükümler taşıyan her iki Yönetmelik aleyhine ODA'mızın idari yargıda iptal davaları açtığını, görüş sorulsa idi, belki de yargı süreçlerine gidilmeden sorunların çözülebileceğini belirtti. Yasal mevzuatla ilgili bütün meslek kuruluşlarının fikrinin sorulması gerektiğini belirten Sayın Bakan, uygulamanın gelecekte bu şekilde olacağını, eleştiri-sorgulama olmadan doğru politikalara ulaşamayacağını, tarım sektörünün ideolojinin hayat sahası olmadığını, önceliklerde farklılıklar olabileceğini ancak tarımla ilgili temel konularda her zaman uzlaşma sağlanabileceğini söyledi ve Bakanlığın eleştirel akla duyulan gereksinimi vurguladı.

ODA Başkanı'mızın, delinte pamuk tohumu kullanan üreticilerin 85.000 TL/kg. pamuk destekleme primine ek olarak % 10 destek alırken karşılaştıkları sorunları da iletmesi üzerine, Sayın Bakan, bu konuda kendilerine bir yazılı bilgi notu ulaştırılmasını ve konuyu incelettireceğini belirtti. ODA Başkanımız 11 Eylül 2003 günü Tarım Sigortaları Yasa Taslağı'nın tartışılacağı toplantıya davet eden Sayın Bakan'ı, ODA Başkanımız da 16 Ekim 2003 günü düzenleyeceğimiz Su Ürünleri Sempozyumu'nun açış konuşmasını yapmak üzere Sempozyuma davet etti. Yaklaşık 1 saat süren ziyaret, iyi niyet ve birlikte çalışma dilekleriyle sona erdi.

TÜRKİYE SULAMA KOOPERATİFLERİ MERKEZ BİRLİĞİ BAŞKANI HALİS UYSAL, TARIM VE KÖYİŞLERİ BAKANI PROF.DR. SAMİ GÜÇLÜ' YÜ ZİYARET ETTİ

5 Ağustos 2003 Cuma günü Türkiye Sulama Kooperatifleri Merkez Birliği Başkanı Halis UYSAL, Tarım ve Köyişleri Bakanı Prof.Dr. Sami GÜÇLÜ' yü ziyaret etmiştir. Ziyarete; TÜSKOOP Başkanı Sayın Halis UYSAL tarafından sulama kooperatiflerinin sorunları iletilmiştir. Tarım ve Köyişleri Bakanı Prof. Dr. Sami GÜÇLÜ; kendisine iletilen sorunlarla ilgileceğini ve kooperatiflere destek vereceklerini belirtmiştir.

KAÇAK ELEKTRİK KULLANIMINA KARŞI MÜCADELE EDERKEN SÜRGÜNE GÖNDERİLEREK KATLEDİLEN ELEKTRİK MÜHENDİSİ HASAN BALIKÇI İÇİN EMO TARAFINDAN AÇILAN İMZA KAMPANYASINA KATILDIK

Kamu haklarını koruma amacıyla kaçak elektrik kullanımına karşı mücadele ederken, bu durumdan rahatsız olan kesimlerce Şanlıurfa'ya sürgün edilen ve Şanlıurfa'da görevi başına katledilen Elektrik Mühendisi Hasan BALIKÇI için Elektrik Mühendisleri Odası'nca İçişleri Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na iletilmek üzere açılan "Hasan Balıkçı'nın Ölüm Emrini Verenler Biran Önce Adaletle Teslim Edilmelidir" konulu İmza Kampanyasına, Odamız Merkez Yönetimi ve üyeleri 52, şubelerimiz 1027 imzayla katkıda bulunmuştur.

ATATÜRK DOĞA, KÜLTÜR VE SANAT ŞÖLENİ' 2003 ETKİNLİKLERİ KAPSAMINDA "GEÇMİŞTEN GELECEĞE ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ SEMPOZYUMU" GERÇEKLEŞTİRİLDİ

Geleneksel olarak kutlanan "Atatürk Doğa, Kültür ve Sanat Şöleni'2003" etkinlikleri kapsamında, ADD Yenimahalle Şubesi'nin eşgüdümünde ODA'mız Toplantı Salonu'nda yapılan çalışmalar sonucu 40 Sivil Toplum Örgütü'nce oluşturulan "Atatürk Orman Çiftliği'ni Yaşatalım Platformu", 5-11 Haziran 2003 tarihleri arasında bir dizi etkinlik gerçekleştirdi. 4 Haziran 2003 tarihli Basın Açıklaması ile Platform Etkinlikleri kamuoyuna duyuruldu.

"Atatürk Orman Çiftliği'ni Yaşatalım

Platformu 2003 Etkinlikleri" kapsamında, 6 Haziran 2003 tarihinde um:ag Gösteri Salonu'nda ADD Üyesi Ziraat Yüksek Mühendisi **Gültekin SÖYLEMEZOĞLU** ve Gazeteci **İsmet SOLAK**'ın katıldığı bir **Açık Oturum**, 9 Haziran 2003 tarihinde Devlet Opera ve Balesi ile Türkiye Polifonik Koroları sanatçıları tarafından saat 20:00'de AOÇ Anıt Alanı'nda bir **Müzik Dinletisi** gerçekleştirildi. 9-11 Haziran 2003 tarihleri arasında AOÇ Şarap Fabrikası'nda "**Resim, Fotoğraf ve Yazılarda AOÇ**" konulu bir **Sergi** açıldı.

Platform etkinlikleri kapsamında ODA'mızca 10 Haziran 2003 tarihinde Yenimahalle Belediyesi 4 Mevsim Tiyatro Salonu'nda gerçekleştirilen "**Geçmişten Geleceğe Atatürk Orman Çiftliği**" Sempozyumu, Ankara Polifonik Korolar Derneği Çocuk Korosunun konseriyle başladı. ODA Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN**, ADD Genel Başkanı **Halil İbrahim ŞAHİN**, Tarım ve Köyüşleri Bakanlığı Müsteşarı **Hüseyin ÇOŞKUN**'un açış konuşmalarının ardından, AÜZF Dekanı Prof. Dr. **Yetkin GÜNGÖR**'ün yönettiği "**Sektörel Politikalarda Değişim ve AOÇ**" konulu Birinci Oturumda; ODTÜ Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Emekli Öğretim Üyesi Prof.Dr. **Duran TARAĞLI** "**Kentleşme, Tarım ve AOÇ**", ZMO Yönetim Kurulu Üyesi **Baki Remzi SUIÇMEZ** "**Tarım Politikalarında Değişim ve AOÇ**", AÜSBF Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Birgül AYMAN GÜLER** "**Kamu Yönetiminde Değişim ve AOÇ**", AOÇ Müdürü **H. Muhammet GÜLDAŞ** "**Değişim Sürecinde AOÇ Yönetimi**" konulu bildirimlerini sundu. ZMO Yönetim Kurulu Yazman Üyesi **Baki Remzi SUIÇMEZ** tarafından hazırlanan "**Fotoğraflarla Atatürk ve AOÇ**" konulu müzikli slayt gösterisinden sonra, AÜSBF Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Cevat GERAY**'ın yönettiği "**Siyasal Politikalarda Değişim ve AOÇ**" konulu İkinci Oturumda; CHP Muğla Milletvekili Prof. Dr. **Gürol ERGİN** "**Siyaset ve AOÇ**", Ankaralılar Vakfı Başkanı **Güven DİNÇER** "**Hukuksal Boyut ve AOÇ**", Yenimahalle Belediye Başkanı **Tuncay**

ALEMDAROĞLU "**Yerel Yönetimler ve AOÇ**", Atatürkçü Düşünce Derneği Üyesi **Gültekin SÖYLEMEZOĞLU** "**Sivil Toplum Örgütleri ve AOÇ**", Cumhuriyet Gazetesi Yazarı **Işık KANSU** "**Gazeteci Gözüyle AOÇ**" konulu bildirimlerini sundu. İlgi ile izlenen Sempozyum, Platform adına **Sempozyum Sonuç Bildirgesi**'nin okunması ile sona erdi. 40 adet sivil toplum kuruluşu ile işbirliği içerisinde yapılan ve AOÇ'nin kuruluş amacına uygun olarak yaşatılması konusunda kamuoyunun duyarlılığının yüksetilmesi amacına hizmet ederek ulusal basında yer bulan Sempozyum Bildirileri, ODA'mızca kısa sürede kitaplaştırılacaktır.

11 Haziran 2003 tarihinde saat 09:00'da Anıtkabir ziyaret edildi, 10:30-13:30 saatleri arasında AOÇ Anıt Alanı'nda "Atatürk Doğa, Kültür ve Sanat Şöleni" yapıldı ve Platform etkinlikleri AOÇ Piknik Alanı'nda gerçekleştirilen bir piknik ile sona erdi.

GEÇMİŞTEN GELECEĞE ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ SEMPOZYUMU SONUÇ BİLDİRGESİ

10.06.2003

ATATÜRK ORMAN ÇİFTLİĞİ'Nİ YAŞATALIM

5 Mayıs 1925 tarihinde Atatürk tarafından Ankara'da kurulan ve Atamızın vasiyeti sonucu 11 Haziran 1937 yılında Hazineye emanet edilen Atatürk Orman Çiftliği ya da kısa adıyla AOÇ; Çağdaş Türkiye'nin bilinçli emekle yeşertilebileceğini, çağdaş üretim yöntemleriyle bozkırın bile en güzel ürünleri verebileceğini tüm dünyaya gösteren örnek bir projedir.

"Atatürk Orman Çiftliği".

Bakış açısına göre farklı anlamlar yüklenebilen "üç sözcük".

Bizlere göre, birbirini tamamlayan ve her sözcüğü önemli mesajlar içeren "bir tümce".

Modern üretim yöntemlerinin tarıma uygulanması boyutunda "Çiftlik", kentsel yeşil alan oluşturulması boyutunda "Orman", bozkırın ortasında bir 'cennet' kurulabileceğini dünyaya gösteren kurucusunun ölümsüz adı boyutunda "Atatürk".

"Ağaç bile yetişmiyor, burada insan nasıl yaşar?" demişlerdi, 1925 yılında.

Atatürk ise, Cumhuriyet'in yaratacağı mucizelerin kararlarını alıyordu, projelerini üretiyordu, hızla uyguluyordu, durmadan, yorulmadan.

İnançlıydı, istekliydı, Türk Ulusuna güveniyordu, Türk Ulusu da önderine güveniyordu. Başlattığı tüm girişimlerde olduğu gibi, Atatürk Orman Çiftliği projesinde de başarıya ulaştı.

"İşte istediğim yer böyle olmalıdır. Ankara'nın kenarında hem bataklık, hem çorak hem de fena bir yer. Burayı biz ıslah etmezsek kim gelip ıslah edecektir? Vatan toprakları kutsaldır, kaderine terk edilemez." sözlerini eyleme dönüştürdü ve insan-toprak ilişkisinden doğan denklemi koşulların hiç uygun olmadığı bir noktada bile çözümlenmiş olanaklı olduğunu kanıtladı.

"Burada bir çiftlik kuracağım. Bu çiftlikte hayvanlar yetiştireceğim. Bir küçük ormanın kenarında tarım endüstrimize ait bacalar tütecek." sözlerini eyleme dönüştürdü ve bitkisel üretim-hayvansal üretim-tarımsal sanayi boyutunda Gazi Çiftliği'ni yapılandırdı.

Kentsel gelişmede planlanmanın ve yeşil alanın önemi doğrultusunda çevreyi güzelleştirip halkın dinlenebileceği eğlenebileceği bir ortam yaratarak, çarpık kentleşmeye yol açan kararları alanlara, bir "Kentbilim" dersi verdi.

Özel mülkiyetindeki çiftlikleri Türk Ulusu adına Hazine'ye emanet ederek, topraklarımızın yağmalanmasına göz yuman, yol gösteren siyasetçilere, "siyasi etik" dersi verdi.

Verilen mesajları alabildik mi? Dersimizi çalışabildik mi? Atamızın emanetine sahip çıkabildik mi?

Cumhuriyet'in Kuruluşu, Ankara'nın Başkent oluşu sürecini tamamlayan, siyasal bir tercihtir AOÇ.

Bilim ve teknolojinin doğayı biçimlendirmesinin, çevreyi yeniden üretmenin çok anlamlı simgesi, Atatürk'ün kutsal bir emanetidir AOÇ.

Türk Çiftçisinin üretince başarabildiğini gösteren bir tarım okuludur AOÇ.

Sorumsuzluğun, kısa dönem faydacılığının, kaygısızlığın yaşandığı günümüzde, 78 yıl öncesinden geleceği görebilmenin örneğidir AOÇ.

Yoğunlaşan, yaygınlaşan bozulma sürecine karşın, doğal kaynağımızın bir ölçüde korunabildiği bir örnektir AOÇ.

Yaşatılması, korunması, geliştirilmesi gereken, doğal ve tarihsel bir değerdir AOÇ.

Bu doğal ve tarihsel değeri titizlikle sahiplenmek, yurttaşlarımızın sahip olmaktan ötürü övünç duyacakları bir ortama dönüştürmek; bilimsel inanç ve toplum yararı bilincinin, Atatürkçü düşüncenin gereğidir.

Atatürk Orman Çiftliği'ni anlayabildik mi?

Amacı dışında kullanılan AOÇ arazilerini korumak, sahiplik ve kullanım haklarını düzenlemek amacıyla 1 Nisan 1950'de yürürlüğe giren 5659 sayılı AOÇ Müdürlüğü Kuruluş Yasası ile çiftlik arazisi yasal koruma altına alındı. Koruma amaçlı bu yasa, başlangıç arazi varlığının % 70'inin kaybedilmesini ve çiftlik arazisinin 'arsa ofisi' gibi kullanılmasını engelleyemedi, yapılan değişikliklerle yeni yağmaların yasal zemini hazırlandı.

Atatürk'ün Doğumunun 100. Yılı'nın Kutlanması ve Atatürk Kültür Merkezi (AKM) Kurulması Hakkındaki 2302 sayılı Yasa ve Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Kurulmasına Dair 2876 sayılı Yasa ile, AKM arazilerini düzenleme yetkisi verilen Milli Komite kuruldu. Milli Komite'nin

yaptığı çeşitli toplantılarda, AOÇ arazisinin AKM'ye katılması yönünde kararlar alındı, karşı çıktık, uygulanmadı. AKM alanı kaynak aktarılmadığı için Atamıza yakışır bir alana dönüştürülemedi.

Atatürk'ün emanetinin paylaşımının en büyük ortaklarının kamu kurum ve kuruluşları olmasına üzüldük, kınadık. Özel sektörün de pay kapma uğraşına katılması sonucu, tüm yurttaşlarımızın kullanımına emanet edilen AOÇ arazisinin, günümüzde üye olmayanların giremeyeceği, etrafı tel örgü ve duvarla çevrili, özel kulüp, dernek ve kuruluşlara tahsis edilmiş özel alanlara dönüştürülmesine tepki gösterdik, gündeme getirdik. AOÇ arazisinin "1. Derece Doğal ve Tarihi Sit Alanı" ilan edilmesi kararı 1992 ve 1998 yılında alındı, kararın uygulanmasını istedik, istiyoruz. Ormanların, Hazine arazilerinin satışına izin veren, sit alanlarını yapılaşmaya açan yeni yasal düzenlemelere karşı çıktık, çıkıyoruz.

Toplumsal sorumluluk bilinci ve Atatürk ilke ve devrimlerini koruma kararlılığı doğrultusunda bir araya gelen Bizler; Ulusal Önderimizin emaneti Atatürk Orman Çiftliği arazilerinin kuruluş amacına, kamu yararına, şehircilik ilkelerine ve hukuka aykırı paylaşım düzenine karşı çıktık. Kamuoyunu bilgilendirdik, uyardık, sürekli yargıya başvurduk, başvuracağız. Yasal mücadele yanı sıra, demokratik mücadelemize de devam edeceğiz.

Atamızın vasiyetine, kentimizin yeşil kuşağına sahip çıktık, çıkmaya devam edeceğiz. Yıllardır 11 Haziranlarda "Atatürk Kültür, Doğa ve Sanat Şöleni" düzenledik. Aşağıda imzası bulunan örgütler olarak, 5-11 Haziran 2003 tarihleri arasında da çeşitli etkinlikler düzenliyoruz. "Atatürk Orman Çiftliği'ni Yaşatalım" Platformu'nun 2003 Yılı Etkinlikleri içerisinde yer alan "Geçmişten Geleceğe Atatürk Orman Çiftliği Sempozyumu" Sonuç Bildirgesi'nde şunları yineliyoruz:

Atatürk Orman Çiftliği topraklarını koruyamazsak, ülkemiz topraklarını da koruyamayız. Atatürk'ün emanetine sahip çıkamazsak, geleceğimize de sahip çıkamayız. Bu konudaki duyarlılığımızın ve haklı istemlerimizin Türk Ulusunca destekleneceğine inanıyoruz.

Sorun da bellidir, çözüm de bellidir. Ayrıntılı çözüm önerileri bu bildirmede sıralanmayacaktır. Çözüm; siyasi irade, kararlılık ve toplumsal destek gerektirmektedir. Bizler toplumsal desteği veriyoruz ve siyasi iradeyi, kararlılığı bekliyoruz.

Yağmalanmış Atatürk Orman Çiftliği'ni, Atamızın vasiyetine uygun duruma getireceğiz.

Özelleştirmelerle/kiralamalarla/yasal kılıflı satışlarla çiftlik arazisini yerli/yabancı çıkar kesimlerine teslim etmeyeceğiz.

Yeni gereksinimler ve dayatmalar nedeniyle günümüzde büyük sorunlarla karşı karşıya kalan Atatürk Orman Çiftliği'ni, kuruluşundaki felsefe ve düzenleme temel alınarak, "tarımı bilimle buluşturmak" ve "yaşanabilir kentsel mekanlar oluşturmak" amaçları doğrultusunda yeniden yapılandıracağız.

AOÇ işletmelerini geliştireceğiz, AOÇ ürünlerini tüketiceğiz.

Atamızın emanetini koruyacağız.

Atatürk Orman Çiftliği'ni Yaşatacağız.

ADD Genel Merkezi / ADD Batıkent Şubesi / ADD Çankaya Şubesi / ADD Yenimahalle Şubesi / Altınokta Körler Derneği / Ankara Barosu Çevre Komisyonu / Ankarahlılar Vakfı / Ankara Valiliği Çevre Vakfı / A. Ü. Ziraat Fakültesi Dekanlığı / AOÇ Müdürlüğü / Atatürkçü Düşünce Vakfı / Çağdaş Eğitimciler Derneği / Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği / Cumhuriyet Kadınları Derneği / Devlet Tiyatroları Opera ve Balesi Çalışanları Vakfı / Dil Derneği / Kamu Yönetimi Uzmanları Derneği / Kavaklıdere Dayanışma ve Güzelleştirme Derneği / Kent-Koop / KİGEM / Küresel Denge Derneği / Mülkiyeliler Birliği / Ankara Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler Odası / Sosyal Hizmetler Uzmanları Derneği / Sürdürülebilir Tarım-Çiftçi Yardımlaşma Derneği / Tarım Orkam-Sen / Tüketici Hakları Derneği / Türk Mühendisler Birliği Derneği / Türkiye Or-Koop Merkez Birliği / Türkiye Ziraatçılar Derneği / TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası Ankara Şubesi / TMMOB Orman Mühendisleri Odası / TMMOB Peyzaj Mühendisleri Odası / TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası / TÜKODER / Türkiye Polifonik Koroları Derneği / Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı / Yenimahalle Belediyesi / Yenimahalle Yerel Gündem-21 / Yeşil Türkiye Ormancılar Derneği

TÜRKİYE ZİRAAT ODALARI BİRLİĞİ YENİ GENEL BAŞKANI ZİYARET EDİLDİ

ODA Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN**, Yönetim Kurulu Üyeleri **Gülşay SUBAŞI** ve **Emin Argun BARAN**, Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB) Başkanlığı'na seçilen **Şemsi BAYRAKTAR**'ı 2 Temmuz 2003 tarihinde makamında ziyaret ederek, yeni görevi nedeniyle kutladılar ve başarı dilediklerini iletiler.

Ziyaret, her iki örgütün yürütecekleri çalışmalarda birlik-telikklerini sağlamak açısından yararlı olmuştur.

TMMOB YÖNETİM KURULU YENİ YÖNETİMİMİZİ ZİYARET ETTİ

21 Mayıs 2003 tarihinde TMMOB Genel Başkanı **Kaya GÜVENÇ** ile Yönetim Kurulu Üyeleri **Betül UYAR**, **Kadir DAĞHAN** ve Genel Sekreter **Fikret ÖZBİLGİN** Odamız Yönetim Kurulunu ziyaret etmiş; yeni Yönetimimize hayırlı olsun dileğinde bulunmuş ve kutlamışlardır.

PANKOBİRLİK YÖNETİM KURULU BAŞKANI ODAMIZI ZİYARET ETTİ

PANKOBİRLİK Yönetim Kurulu Başkanı Sayın **Recep KONUK**, 23.09.2003 günü ODA'mızı ziyaret ederek üreticiye verdiği destekten dolayı ODA Başkanı'mız **Gökhan GÜNAYDIN**'a teşekkür etti.

Son günlerde gazetelere verilen tam sayfa ilanların ayrıntısı ile değerlendirildiği ve sıcak bir sohbet ortamında gerçekleşen görüşme sonrasında, Sayın **KONUK**, ODA Başkanı'mızı, 27 Eylül 2003 günü Çumra'da yapılacak Şeker Fabrikası açılışına davet etmiştir.

TARIM ORKAM-SEN TARAFINDAN DÜZENLENEN YÖNETİCİ EĞİTİM SEMİNERİ VE VI. BAŞKANLAR KURULU TOPLANTISINA ZMO GENEL BAŞKANI GÖKHAN GÜNAYDIN KATILDI

KESK'e bağlı TARIM-ORKAM-SEN'in 5 Temmuz 2003 günü Ankara'da yapılan "VI. Başkanlar Kurulu Toplantısı" na katılan ODA Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN**, AÜSBF Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Birgül AYMAN GÜLER** ile birlikte, "Devlette Reform" çalışmalarının kamu yönetimi ve kamu çalışanları üzerindeki olası etkileri konusunda görüşlerini açıkladılar.

TMMOB DANIŞMA KURULU TOPLANTISINA KATILDIK

13 Eylül 2003 tarihinde Ankara'da toplanan TMMOB Danışma Kurulu Toplantısına Yönetim Kurulu Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN**, Sayman Üye **Dr. Turhan TUNCER** ile Yönetim Kurulu Üyesi **Emin Argun BARAN** katılmışlardır.

TARGEV YÖNETİM KURULU İLE KARŞILIKLI ZİYARETLER YAPILDI

TARGEV Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. **Ali ERYILMAZ** ile Yönetim Kurulu Üyeleri **Ayhan ELÇİ**, **İlhan BİLGİN**, Doç. Dr. **Bülent GÜLÇUBUK**, **Aydoğan ATILLA** ile **Derya SAĞLAM ODA**'mızı ziyaret ederek, Yönetim Kurulumuzu ve Başkanımızı yeni görev dağılımı nedeniyle kutladı.

12 Eylül 2003 tarihinde, Yönetim Kurulu Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN**, Yönetim Kurulu Üyeleri **Baki Remzi SUIÇMEZ**, **Dr. Turhan TUNCER**, **Gülşay SUBAŞI**, **E. Argun BARAN** ile Genel Sekreter **İlhan HAN** tarafından TARGEV Yönetim Kurulu'na iade-i ziyarette bulunuldu.

Sıcak bir sohbet ortamında geçen her iki ziyaret sırasında tarım sektörünün sorunlarının çözümüne yönelik birlikte çalışma dilekleri iletili.

TÜRKİYE ZİRAATÇILAR DERNEĞİ GENEL BAŞKANI VE YÖNETİM KURULU ÜYELERİ ODAMIZI ZİYARET ETTİ

Türkiye Ziraatçılar Derneği Genel Başkanı Sayın **İbrahim YETKİN** ve Yönetim Kurulu üyeleri, 26/08/2003 tarihinde ODA'mızı ziyaret ettiler.

Ziyaret sırasında Sayın **YETKİN**, tarım örgütlerinin beraber hareket etmesinin önemini altını çizdi. ODA Başkanımız **GÜNAYDIN** ise, ZMO'nun geçmişten bu yana tarım örgütlerinin birlikteliğini sağlamak konusunda çaba sarfettiğini belirterek, demokratik kitle örgütlerinin partilerüstü siyaset izlemelerinin gerekliliğini ifade etti ve ancak bu koşulda toplumdaki etkinin artırılabilceğini söyledi.

Sıcak bir sohbet ortamında geçen görüşmenin, TZD ile ODA'mızın işbirliğini artıracığına olan inancımız tamdır.

ÇUMRA ŞEKER FABRİKASI TEMEL ATMA TÖRENİNE KATILDIK

ODA Başkanı Gökhan GÜNAYDIN, Yönetim Kurulu Sayman Üyesi Dr. Turhan TUNCER ve ODA Genel Sekreteri İlhan HAN, 27 Eylül 2003 günü Çumra'da gerçekleştirilen Çumra Şeker Fabrikası temel atma törenine katılmışlardır.

Tören kapsamında, ODA Başkanımıza bir plaket verilmiştir.

50. YIL KUTLAMA ÇALIŞMALARI

TMMOB'un ve ODA'mızın 50. Kuruluş yılı 2004 yılında düzenlenecek 50. Yıl Etkinlikleri kapsamında TMMOB bünyesinde yürütülen çalışmalara ODA'mız da katılmaktadır. Ayrıca, ODA'mızın 2004 Yılı Etkinliklerini planlamak üzere "ZMO 50. Yıl Kutlama Etkinlikleri Komisyonu" oluşturulmuştur. Tüm meslektaşlarımızın bu konudaki katkılarını bekliyoruz.

"TMMOB İNSAN HAKLARI KOMİSYONU VE KÖYE DÖNÜŞ PROJESİ BÖLGE TOPLANTISI" 23-24 MAYIS TARİHLERİNDE VAN'DA YAPILDI

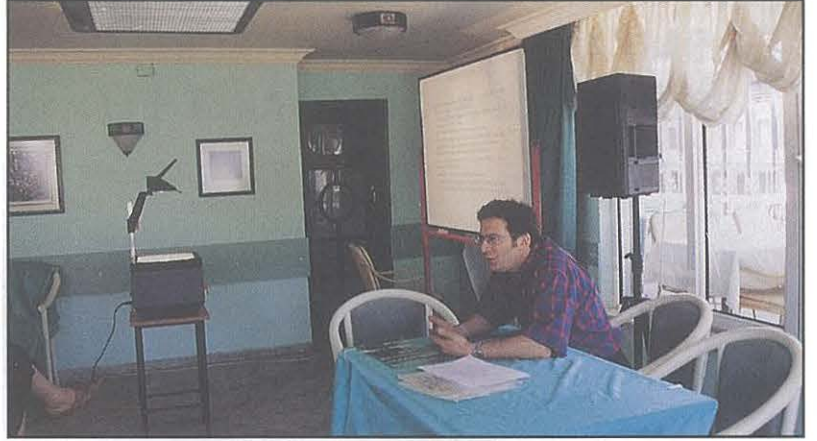

TMMOB İnsan Hakları Komisyonu ve Köye Dönüş Projesi Bölge Toplantısı Van'da yapıldı. Toplantıda; TMMOB İKKK Sekreteri Şevket AKDEMİR, TMMOB İnsan Hakları Komisyonu Üyesi Alaattin ARAS, ODA'mız Yönetim Kurulu Başkanı Gökhan GÜNAYDIN, ODA'mız Van Şube Başkanı Cevdet ALTINDAĞ, Elektrik Mühendisleri Odası İl Temsilcisi Süleyman BALKAN, Yüzyüncü Yıl Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç.Dr. Kazım KARA ile diğer Komisyon üyesi Oda temsilcileri birer konuşma yapmışlardır.

BAHAR KONFERANSLARI

Mayıs ayında yapılmasına karar verilen "Küreselleşme Siyasaları Kısacasında Türkiye" konulu "Bahar Konferansları" dizisi 17 Mayıs 2003 tarihinde Prof.Dr. Birgül AYMAN GÜLER tarafından "Devlet Reformu ve Tarımsal Kamu Yönetimine Etkileri" ile açılmış, 1 Mayıs 2003 tarihinde Prof.Dr. Cem SOMEL tarafından "Dünya Sistemi İçerisinde Türkiye' nin Kalkınma Perspektifi", 7

Haziran 2003 tarihinde Yrd. Doç. Dr. Ahmet Alpay DİKMEN tarafından "Küresel Üretim ve Uluslararası İşbölümü" ile devam etmiş ve 21 Haziran 2003 tarihinde Doç. Dr. Yüksel AKKAYA tarafından "Siyaset-Sendika Etkileşimleri" konulu konferansla son bulmuştur. Konferanslara ilgi umulanın üzerinde olup, üyelerimiz tarafından geniş bir katılım sağlanmıştır.

KESK'E "İNSANCA YAŞAM İÇİN DEMOKRATİK BİR TÜRKİYE" EYLEMİNDE DESTEK VERDİK

ODA'mız Başkanı ve Yönetim Kurulu üyeleri, Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK)'in Güvenpark'ta sürdürdüğü "İnsanca Yaşam için Demokratik Bir Türkiye" oturma eylemine 21 Ağustos 2003 Perşembe günü saat 18.00'da ziyaret ederek destek verdiler.

SAMSUN BÖLGE TOPLANTISI YAPILDI

"Sorumlu Yöneticilik Bölge Toplantısı" Samsun'da yapıldı. Toplantıya Yönetim Kurulu Başkanı Gökhan Günaydın, II. Başkan Özkan Göksel, Yönetim Kurulu Üyesi Gülay Subaşı ve Genel Sekreter İlhan Han katıldı. Toplantıya 12 ilde çalışan sorumlu yöneticiler, Şube Başkanları ve İl Temsilcileri katılmıştır. Şubelerden, il temsilciliklerinden ve Samsun ve civarında gıda işyerlerinde sorumlu yönetici olarak çalışan meslektaşlarımız katılmıştır.

Gıda işyerlerinde sorumlu yönetici olarak çalışan meslektaşlarımıza yönelik bir "Sorumlu Yönetici El Kitabı" hazırlanması ve bu kapsamda;

- İlgili mevzuatın değerlendirilmesi,
- Sorunların saptanması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi,
- Örnek sözleşme ve "50 soruda sorumlu yönetici" bölümünün

hazırlanması,

karara bağlanmıştır. Söz konusu Bölge Toplantısının ODA'mızın ve meslektaşlarımızın gıda alanındaki çalışmalarına olumlu katkılar sağlayacağı belirtilmiştir.

38. DÖNEM 5. İŞYERİ TEMSİLCİLERİ TOPLANTISI YAPILDI

20 Eylül 2003 Cumartesi günü Ankara İşyeri Temsilcileri Toplantısı yapılmıştır. Toplantıda en son yapılan toplantıdan bugüne kadar olan ODA'mız çalışmalarından söz edilmiş, web sayfamızın tanıtımı yapılarak önümüzdeki günlerde yapılacak çalışmalara ilişkin bilgi verilmiştir.

İşyeri Temsilcileri Toplantısından sonra ODA'mız Lokalinde bir kahvaltı verilmiş ve Güz Konferansları dizisinin ilkinde katılmıştır.

DÜNYA BANKASI'NIN DÜZENLEDİĞİ ÇALIŞTAY'A KATILDIK

Dünya Bankası Türkiye Temsilciliği'nin TZOB'da düzenlediği ARIP Projesini Değerlendirme Çalıştayı'na Yönetim Kurulu Yazman Üyesi **Baki Remzi SUIÇMEZ** katılarak, genelde Dünya Bankası Tarımsal Projelerinin, özelde ise ARIP Projesinin yarattığı olumsuzlar ve yapılması gerekenler konularında ODA'mızın görüşlerini açıkladı.

50 SORUDA SORUMLU YÖNETİCİLİK KİTABI HAZIRLANDI

Yönetim Kurulu Üyesi **Gülşay SUBAŞI**'nin eşgüdümünde akademisyenler ve meslektaşlarımızın katkılarıyla, "50 Soruda Sorumlu Yöneticilik" Kitabı hazırlandı. Kısa sürede basılı duruma getirilecek kitabın içeriğine web sayfamızdan erişilebilir.

GÜZ KONFERANSLARI

"Kendine Yeterlilikten Bağımlılığa Türkiye Tarım Sektörü" konulu Güz Konferansları dizisinin ilki 20 Eylül 2003 tarihinde "Hayvansal Üretim Alt Sektöründe Değişim" konulu konferansla başlamıştır. Konferansa Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Bölümü Öğretim Üyelerinden **Prof. Dr. Numan AKMAN**, **Prof. Dr. Çetin FIRATLI** ve **Prof. Dr. Mehmet ERTUĞRUL** konuşmacı olarak katılmışlardır.

Güz Konferansları dizisi kapsamında 18 Ekim 2003 tarihinde Tekirdağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyelerinden **Prof. Dr. Temel GENÇTAN** ile Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyelerinden **Prof. Dr. Kazım ABAK** tarafından "Bitkisel Üretim Alt Sektöründe Değişim", 15 Kasım 2003 tarihinde Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Öğretim Üyelerinden **Prof. Dr. İlhami ÜNVER** ile **Prof. Dr. Turhan AKÜZÜM** tarafından "Toprak ve Su Kaynakları Yönetiminde Değişim", 6 Aralık 2003 tarihinde ZMO Yönetim Kurulu Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN** tarafından "Cumhuriyet'in Sosyo-ekonomik Dönüşümü Bağlamında Türkiye Tarım Sektörü" konulu konferanslar verilecektir.

SEMPOZYUM-PANEL-KONFERANSLAR

✓ Kırklareli Pınarhisar'da düzenlenen "Sivil Toplum Örgütlerinin Günümüzde ve Gelecekte Yeri" konulu panele Yönetim Kurulu Başkanı Prof.Dr. Gürol ERGİN konuşmacı olarak katılmıştır.

✓ 7 Haziran 2003 tarihinde, ZMO Yönetim Kurulu Başkanı Gökhan GÜNAYDIN, Bağımsız Cumhuriyet Partisi tarafından düzenlenen konferansta "Yeni Sağ Siyasaların Kısılcında Türkiye" konulu bir konferans vermiştir.

✓ ODA Başkanımız Gökhan GÜNAYDIN, 13 Haziran 2003 günü, KESK Samsun Şubeler Platformu'nun toplantısına katılarak, "Devlette Reform" çalışmalarının kamu yönetimine ve kamu çalışanlarına etkilerini konu alan bir konferans vermiştir.

✓ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından gıda ve yem araştırma projelerinin Araştırma Master Planı hedefi doğrultusunda değerlendirilmesi amacıyla 16-20 Haziran 2003 tarihlerinde Elazığ'da düzenlediği "Proje Değerlendirme Toplantısı"na Yönetim Kurulu Sayman Üyemiz Dr. Turhan TUNCER katılmıştır.

✓ Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından Konya Bahri Dağdaş Araştırma Enstitüsünün uluslararası bir merkeze dönüştürülmesi amacıyla 24-25 Haziran 2003 tarihlerinde İzmir'de düzenlediği Çalıştay'a Yönetim Kurulu Sayman Üyemiz Dr. Turhan TUNCER katılmıştır.

✓ 1-2 Eylül 2003 tarihlerinde TÜGEM tarafından Konya'da düzenlenen "Tarımsal Mekanizasyon Kurulu" toplantısına Oda'mızı

zı temsilen İzmir ZMO Şube Yönetim Kurulu Üyesi Doç. Dr. Kamil Okyay SINDIR katılmıştır.

✓ 8-9 Eylül tarihlerinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen "Buğday-Arpa Tohumculuk Toplantısı"na Yönetim Kurulu Sayman Üyemiz Dr. Turhan TUNCER katılmıştır.

✓ 11 Eylül 2003 tarihinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından düzenlenen "Tarım Sigortaları" konulu toplantıya Genel Başkanımız Gökhan GÜNAYDIN katılmıştır.

✓ 13-14 Eylül 2003 tarihlerinde Ulusal Kanal tarafından düzenlenen "Halkçılık" sempozyumuna Genel Başkanımız Gökhan GÜNAYDIN katılarak "Halkçılığın Bilançosu ve Günümüzdeki İşlevi" konulu oturumda konuşmacı olarak yer almıştır.

✓ 18 Eylül 2003 tarihinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Türkiye Tohumculuk Endüstrisi Derneği tarafından ortaklaşa düzenlenen "Uluslararası Tohumculuk Sempozyumu"na Oda'mız adına Yönetim Kurulu Sayman Üyemiz Dr. Turhan TUNCER katılmıştır.

27 Eylül 2003 tarihinde Ulusal Güçler Birliği ve Ulusal Kurul tarafından İzmir'de düzenlenen "Halkçılık" Sempozyumunda İzmir Şube Başkanımız Alaettin HACİMÜZZİN oturum yönetmiş, önceki dönem ODA Başkanımız Prof.Dr. Gürol ERGİN ise bir konuşma yapmışlardır.

ŞUBELERİMİZ VE TEMSİLCİLİKLERİMİZCE ZİRAİ İLAÇ BAYİLERİ UYARILMAYA DEVAM EDİLİYOR

Zirai ilaç, tohum ve zirai mücadele aletlerinin satışı yapmak üzere izin verilen zirai ilaç bayileri sürekli denetlenmekte ve görülen eksiklik ve aksaklıklar konusunda uyarılmaktadırlar. 6968 sayılı Zirai Mücadele ve Karantina Yasası ile buna dayanılarak çıkarılan ilgili yönetmeliklere aykırı davranışlar hakkında gerekli yasal işlemler yapılacaktır.

ACI KAYBIMIZ

Ziraat Mühendisleri Odası eski genel Sekreterlerinden Ziraat Yüksek Mühendisi Hulusi KIZILDAĞ, 24.5.2003 tarihinde, vefat etmiştir. Merhuma Tanrı'dan Rahmet, kederli ailesine, yakınlarına, dostlarına ve meslektaşlarımıza başsağlığı dileriz.

ATAMALAR

Mehmet Tahir TOPALAKCI

Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Genel Müdürlüğünde APK Daire Başkanlığı Değerlendirme ve Koordinasyon Müdürlüğü görevini yürüten ve aynı zamanda Oda'mız işyeri temsilciliği görevini yürüten M. Tahir TOPALAKCI, Tarım Kredi Kooperatifleri Antalya Bölge Müdürü olarak atanmıştır. Yeni görevinden dolayı Sayın TOPALAKCI' yı tebrik eder, başarılar dileriz.

FAO PROJE SUNUMUNA KATILDIK

FAO ile GAP BKİ'nin birlikte yürüttüğü "Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma, Planlama ve Yatırımların Geliştirilmesinde Kapasite Artırılması" projesi kapsamında hazırlanan raporun sunuşu ve tartışılması amacıyla 24 Eylül 2003 tarihinde GAP BKİ Toplantı Salonunda yapılan Çalıştay'a Yönetim Kurulu Yazman Üyesi Baki Remzi SUIÇMEZ katıldı.

BASIN AÇIKLAMALARI

Odamız son günlerde gündemde yer işgal eden ve Türk Tarımına darbe indirecek olan çeşitli konularda basın açıklamaları yapma gereğini duymuştur. Bu çerçevede, özellikle şeker, mısır, fındık ve tarım alanlarının tarım dışına çıkarılmasına yönelik olumsuz çabaların ve çalışmaların yoğunlaşması nedeniyle tek başına ve ilgili kuruluşlarla birlikte ortaklaşa basın açıklamaları yapmıştır.

HUBUBAT SEKTÖRÜNDE DOĞRULAR - YANLIŞLAR 30.05.2003

Türkiye sıkıntılı bir hububat hasat dönemine daha girdi.

"2003 – 2004 Dönemi Hububat Ürünü Alımı ve Satımı Hakkında Bakanlar Kurulu Kararı", 30 Mayıs 2003 günlü Resmi Gazete'de yayımlandı. Karar'la, geçen yıl olduğu gibi bu yıl da, hububat ürün fiyatları ve alım satım esaslarını belirleme yetkisi Toprak Mahsulleri Ofisi'ne bırakıldı; 2003 yılı içinde Haziran ayı alım ve Aralık ayı satım fiyatları arasında en az % 30 fark olacak ve ürün bedelinin yarısı peşin, yarısı 30 gün içinde ödenecek...

Hububat ürünleri, Türkiye'nin ekili alanlarının % 75'ini kaplıyor. Çiftçilerimizin hemen tamamı hububat sektörü ile ilgili bir faaliyet içerisinde bulunuyor. Bu nedenle hububat sektöründe izlenen politikalar, üretici – işleyici – tüccar - tüketici konumundaki büyük bir kitleyi çok yakından ilgilendiriyor.

Türkiye, genel olarak hububat sektöründe kendine yeterli bir ülke olmakla birlikte, son yıllarda izlenen politikalar, ülkenin bu konumunu tartışmalı hale getirmiştir.

2002 yılı sonbaharından bu yana Türkiye'nin toplam buğday dışalımını 1.5 milyon tona yaklaşmıştır. Bunun 1 milyon tondan fazlasını, özel sektör tarafından "Dahilde İşleme Rejimi" çerçevesinde ülkeye sokulan buğday oluştururken, 400 bin tonu Toprak Mahsulleri Ofisi tarafından gerçekleştirilen dışalımın limanlarımıza indirilmiştir. Her iki dışalım biçimi de ülkeyi ve hububat sektörünü zora sokmaktadır.

Sırasıyla değinmek gerekirse; Dahilde İşleme Rejimi, hububat ürünlerini hammadde olarak kullanan işlenmiş ürün dışatımcısına, dünya pazarlarında rekabet avantajı sunmak için gümrüksüz hububat dışalımını yapma olanağı vermek amacıyla kurgulanmıştır. Ancak ülkenin buğday hammaddesi kullanılarak elde edilen işlenmiş ürün dışatım istatistikleri, bu kapsamda yapılan buğday dışalım miktarları ile uyumlu değildir. Başka bir deyişle, DİİB çerçevesinde ülkeye ucuz maliyetle giren buğday, hammadde ticaretine konu olmakta ve sahiplerine haksız kazanç yaratmaktadır. Bunun yanında, ülke buğday üreticisi ve işleyicisi aleyhine piyasayı bozmaktadır.

İkinci konu ise, TMO'nun dışalımını ile ilgilidir. TMO, geçtiğimiz tarım yılında sadece 850 bin ton hububat satın almış olup, bunun yarısından azı buğdaydır. Geçen yılki düşük alım miktarında seçim sürecindeki spekülasyon beklentisinin de etkisi olmakla birlikte; esas olarak IMF ve Dünya Bankası Anlaşmaları çerçevesinde baskılanan buğday fiyatları belirleyicidir. Son dört yılda 80 bin, 102 bin, 164 bin ve 230 bin TL/kg. olarak açıklanan buğday fiyatları, \$ bazında fiyat gerilemesini temsil etmektedir: 193, 167, 150 ve 153 \$/ton. Bu fiyatlar, kimi bölgelerde üretim maliyetlerinin bile altında kalmıştır. Bu ortamda üretici, ürününü TMO fiyatının biraz üzerinde fiyat verenlere satmakta, hasat dönemi bitip ürün üreticiden çıktıktan sonra ise spekülasyon hareketleri başlamaktadır. Bu durumda piyasanın regüle edilebilmesinin ön koşulu, TMO'nun yeterince stok bulundurmasından geçmektedir. Oysa, son dört yıl TMO alım miktarları 5.5, 3.5, 2.5 milyon ton ve 880 bin ton olarak gerçekleşmiştir. Son yılda somutlaştığı üzere, ürün satın alamayan TMO'nun devreden stokların yetersizliği, piyasa regülasyonunun yapılamamasına neden olmakta ve tek yol olarak miktar açığını kapatmaya yönelik dışalım kalmak-

tadır. Geçmişte yalnızca kalite sorununa yönelik buğday dışalımını yapan Türkiye için, bu oldukça tehlikeli bir gelişmenin habercisidir.

Bu sürece "dur" demenin yolu, güçlü bir TMO'nun yılda en az 2.5 milyon ton ürün satın almasından geçmektedir. Bunun için ise üreticinin içinde bulunduğu üretim koşulları ve maliyetler dikkat alınarak fiyat açıklanmalıdır.

ODA'mızın yaptığı araştırmalar, üretim alanının kuru ya da sulmasına ve verim değerlerine bağlı olarak değişmek üzere, ülkemizde ortalama buğday maliyetinin 320.000 TL/kg düzeyinde olduğunu göstermektedir. Son yıllarda açıklanan fiyat düzeyleri, özellikle yıllık yağış miktarının 450 mm.nin altında olduğu ve buğday nadas iki lemesinin kullanıldığı yörelerde, maliyetlerini karşılayamayan üreticinin hububat üretiminden vazgeçmesine ve tarlalarını boş bırakmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, ülkenin hububat ürünlerinde dışa bağımlı bir konuma sürüklenmesinin önlenmesi bakımından üretici gelirini de kapsayacak şekilde, buğday alım fiyatlarının 400 binTL/kg. olarak açıklanması uygun olacaktır.

Bununla birlikte, ülkemiz hububat sektörünün yapısal sorunlar bulunmaktadır. Tarım işletmelerinin küçüklüğü, çok parçalılığı, teknoloji kullanımının yetersizliği, sulanabilir alanların azlığı, üreticinin örgütlenmesindeki eksiklikler gibi temel tarımsal altyapı sorunlarının yanında; hububat sektörüne özgü kimi sorunlar, gelişimin önünde büyük engel oluşturmaktadır. Bu bağlamda olmak üzere, yalnızca buğday ürününde 100'ün üzerinde tohumluk çeşidi kullanılmakta, bu durum ürünün standardize edilmesini olanaksız kılmaktadır. TİGEM'lerin işlevsizleştirilmesi, hububat tohumluğu alanında yaşanan sorunların artmasına neden olacaktır. Süne ve kımıl zararlısı ile yapılan savaşta, miktar ve kalite açısından önemli sorunlar yaşanmaktadır. Tüm bu sayılanlar, ülkemiz hububat üretiminde verimlilik ve kalite sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Şurası bilinmelidir ki, bu yapısal sorunlara dikkat çekilmeden yapılan fiyat tartışmaları, doğru çözümler üretme şansına sahip olamayacaktır.

Son olarak, uygulanan destekleme politikalarına değinmekte yarar görüyoruz. IMF ve Dünya Bankası anlaşmaları gereği, Türkiye'de, üretimden bağımsız bir Doğrudan Gelir Desteği sistemi yürütülmektedir. Girdi – çıktıda bağımsız, toprak işleme- ekim - gübreleme – hasat gibi tarımsal işlev dönemlerine dikkat edilmeden yapılan ve niyet mektuplarında da itiraf edildiği gibi bir tarımsal destek değil sosyal yardım niteliğinde olan DGD ödemeleri, uygulamada araziyi işleyenlerden daha çok arazi sahiplerine gitmektedir. DGD'nin ayrıca, tarıma dönüş oranı son derecede düşüktür. Aynı sisteme bağlanan mazot ödemeleri de, aynı sonuçları ortaya çıkaracaktır.

Türkiye'nin, her alanda olduğu gibi hububat sektöründe de, kendi öz kaynaklarına güvenen, bunları geliştirmeye odaklı ve üretim öncelikli politikalara gereksinimi vardır. Aksi politikaların sürmesi, çok uzak olmayan bir gelecekte, ülkeyi hububat ürünlerinde de dışalımçı bir konuma sürükleyecektir.

Gökhan GÜNAYDIN
Başkan
Yönetim Kurulu Adına

GIDA ALANINDAKİ SON GELİŞMELERE İLİŞKİN TMMOB GIDA - KİMYA - MAKİNA - PETROL- ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODALARININ ORTAK BASIN AÇIKLAMASI 08.08.2003

Gıda maddeleri üreten ve satan işyerlerinin denetlenmesi yoluyla; gıda maddelerinin ve gıda ile temasta bulunan madde ve malzemelerin teknik ve hijyenik şekilde üretilmesi, işlenmesi, muhafaza edilmesi, depolanması ve pazarlanmasının sağlanması, halk sağlığı açısından yaşamsal bir önem taşımaktadır.

Geçmişte Sağlık Bakanlığı, belediyeler ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı gibi farklı kurum ve kuruluşlar tarafından yürütülmekte olan bu hizmetler, yetişmiş uzman kadro ve diğer alt yapı eksiklikleri, Tarım ve Köyişleri Bakanlığının gıda konusunda yetkisinin kısıtlı olması ve yaşanan koordinasyon güçlükleri nedeniyle, yeterli ve etkin olarak yürütülemediği görülmüştür.

İzleyen süreçte, gıda hizmetlerine yönelik özel bir mevzuat olan "Gıdaların Üretimi Tüketimi ve Denetlenmesine Dair 560 sayılı KHK", 28.06.1995 tarih ve 22327 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu KHK hükümleri gereğince;

Gıda maddesi üreten işyerlerinin asgari teknik ve hijyenik ölçütlerini belirleyen Gayrisihhi Müessese Ruhsatı ile Çalışma İzin Belgesi'nin verilmesi ile kaynak ve maden sularının her türlü izin ve denetimleri Sağlık Bakanlığı tarafından yapılmakta, gıda maddeleri satış yerleri ile bu yerlerde satılan gıdaların denetimleri Sağlık Bakanlığı ve belediyelerin işbirliği içinde yürütülmektedir.

Bunun yanında, gıda maddesi üreten işyerlerinde üretilen ürünlere üretim izni ve Gıda Sicil Sertifikası verilmesi, et ve et ürünleri üreten tesislerin kuruluş ve çalışma izinlerinin verilmesi ile gıda maddelerinin dışalım ve dışatımı ile ilgili işlemler ise, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

560 sayılı KHK ile gıda hizmetlerinin bir bütünlük içerisinde yürütülmesi amaçlanmış ise de, gıda üretim ve satış zinciri içerisinde farklı bakanlıklara değişik noktalarda yetki verilmesi ve bu bakanlıklar arasında koordinasyonun sağlanamaması, hizmetin etkinliğini azaltmıştır. Özellikle, üretim yerlerinde üretilen ürünlerin denetim sorumluluğunun Tarım ve Köyişleri Bakanlığında, satış yerlerindeki gıda maddelerinin denetim sorumluluğunun ise Sağlık Bakanlığında olması denetim hizmetlerinin tam ve etkin bir şekilde yürütülmesini engellemektedir. Yine bu bağlamda, belgelendirme hizmetlerinin farklı Bakanlıkların görev ve yetki alanında oluşu, bürokratik karmaşa yaratmaktadır.

Özetle, görev ve yetkinin iki ayrı Bakanlık arasında paylaşılması, kamu hizmetinin etkinliğini ve verimliliğini sınırlamakta ve düşürmektedir.

Son olarak, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında yürütülen görüşmeler sonrasında, "560 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne İlişkin Kanun Tasarısı" orta-

ya çıkmış ve tarafımızdan edinilerek incelenmiştir. Tasarı'ya göre,

Gıda maddeleri üreten tüm işyerlerinin (kaynak ve maden suları ile özel beslenme amaçlı tıbbi gıdalar hariç) her türlü izin ve denetimleri ile gıda maddeleri satış yerlerinin denetimi, sadece Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından yürütülecektir.

Türk Gıda Kodeksi; Sağlık Bakanlığı ile ilgili kurum ve kuruluşların görüşleri alınarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanacak ve yürütülecektir.

Gıda ile ilgili reklamları denetleyecek bir "Reklam Kurulu" oluşturulacaktır.

Tasarı'nın hazırlanış süreci ve içerdiği hükümlere ilişkin TMMOB Gıda, Kimya, Makina, Petrol ve Ziraat Mühendisleri ODA-SI'nın ortak görüşleri aşağıda özetlenmektedir;

1 - Halk sağlığı açısından bu denli yaşamsal önem taşıyan bir konunun, konu ile ilgili mühendislik disiplinlerini üreten meslek ODA'ları dışlanarak yalnızca iki Bakanlık arasında yürütülen görüşmeler ile düzenlenmeye çalışılması antidemokratiktir. Konunun uzmanı meslek ODA'larının katılımına kapalı süreçler, eksik sonuçlar üretmeye mahkumdur.

2 - Tasarı'nın gıda işleri ile ilgili hizmetlerin tek bir elde toplanmasına yönelik belirlenmesi olumlu karşılanmıştır. Bununla birlikte, halen kamu yönetiminde gıda ile ilgili konularda uzman bir idarenin bulunmaması, yetki ve görevin tek elde toplanmasından beklenen olumlu sonuçların doğmasını sınırlayacaktır. Bu bağlamda, Gıda İşleri Genel Müdürlüğü'nün kurulması ve gıda alanındaki kamu hizmetini eksiksiz yerine getirecek bir şekilde yapılandırılması, ivedi bir kurumsal gereksinim olarak kendisini göstermekte olup; böyle bir düzenlemenin Tasarı'da yer alması, önemli bir eksiklik olarak saptanmaktadır.

3 - 560 sayılı KHK nin istihdam başlıklı 6. maddesinde, gıda maddesi üreten işyerlerinde sorumlu yönetici olarak istihdam edilecek kişilerin "gıda bilim konusunda eğitim almış" olması bir koşul olarak aranmakta iken, yeni tasarıda, sorumlu yönetici niteliklerine ilişkin bir ölçüt yer almamaktadır.

Bu durum, gıda konusunda hiçbir eğitim almamış kişilerin de sorumlu yönetici olabilmelerine açık kapı bırakmakta ve böylece genel düzenleyici işlemin temel hedefi ortadan kaldırılmaktadır.

Bu önemli eksikliğin derhal giderilmesi gerekmektedir.

4 - Tasarının 4. maddesinde, tüm gıda işletmelerinin her türlü izinlerinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından verileceği ifade edildikten sonra, ilerleyen bölümde ifade adeta tekrar edilerek, 16. maddede sayılan et ile ilgili tesislerin kuruluş ve çalışma izinlerinin Bakanlık tarafından verileceği ve bu konudaki usul ve esasların yönetmelikle belirleneceği belirtilmektedir.

Bu durum, et ile ilgili tüm işletmelerin diğer gıda işletmelerinden ayrı tutulduğuna göstermektedir. Bilimsel olmayan bu yaklaşım, aynı zamanda bu alanın veterinerlik mesleğine özgülenmesi amacına hizmet etmektedir. Bu amaç, Tasarı'nın kadro ihdasları ile ilgili maddeleri ile de kendisini ele vermektedir.

5 - Taslak metnin ekindeki "İhdası Uygun Görülen Kadrolar" başlıklı Liste, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı için merkezde 150, taşrada ise 4850 yeni kadro ihdas etmekte; bu kadroların merkezde 50'sini, taşrada ise 1950'sini veteriner hekimlere ayırmaktadır. Başka bir deyişle, 5000 yeni kadronun 2000'i veteriner hekimler tarafından, geriye kalan 3000'i ise diğer mühendisler tarafından doldurulacaktır.

Gıda işini veteriner hekim ağırlıklı gören bilim dışı bu yaklaşım kabul edilemez. Böylesine açık bir meslek taassubunu üreten yapı, halen Tarım ve Köyişleri Bakanlığında gıda ile ilgili yönetim kadrolarında görev alan Daire Başkanı - Genel Müdür Yardımcısı - Genel Müdür - Müsteşar Yardımcısı zincirinin, Genel Müdür Yardımcısı hariç, tümüyle veteriner hekimlerden oluşmasından ileri gelmektedir. Başka bir deyişle yanlış, yanlış doğurmaktadır.

Gıda ile ilgili Bakanlık yönetim kadrolarının ve tasarı kapsamında yeni ihdas edilen kadroların, ilgili mühendislik mesleklerinin, gıda alanındaki ağırlıkları ile uyumlu olacak şekilde kullanılması ve Bakanlığa giderek hakim olan veteriner hekimlik mesleği taassubuna dayalı uygulamalardan vazgeçilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak;

560 Sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararname'nin Değiştirilerek Kabulüne İlişkin Kanun Tasarısı'nın, konu ile ilgili mühendislik disiplinlerini üreten meslek ODA'larının katılımına açık yapılarda, temelden olmak kaydıyla yeniden düzenlenmesi gereği ortadadır.

Bilime ve demokratik gereklere açık olan böylesine bir yapı dışında, halk sağlığını halkın çıkarına koruyan bir gıda sektörü kurulması yapılmaması olanaksızdır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur...

GIDA MÜHENDİSLERİ ODASI

E.Başak KAYA Başkan

KİMYA MÜHENDİSLERİ ODASI

Sami CAN Başkan

MAKİNA MÜHENDİSLERİ ODASI

Emin KORAMAZ Başkan

PETROL MÜHENDİSLERİ ODASI

Mete TOPGÜDER Başkan

ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

Gökhan GÜNAYDIN Başkan

“ TÜRKİYE ŞEKER SEKTÖRÜ VE ÜLKEMİZ ŞEKER PANCARI ÜRETİCİSİ ÜZERİNE OYNANAN KİRLİ OYUNLARA SON VERİN!..” 12/09/2003

Türkiye’de, şeker sektörü ve şeker pancarı üreticisi üzerine oynanan kirli oyunlar, halkın gözleri önünde sergilenmeye devam ediyor. Türkiye’nin atar damarlarından birisi olan şeker sektörü, rant uğruna yok edilmeye çalışılıyor.

Dünyanın önemli şeker üreticileri arasında yer alan Türkiye, dünya pancar şekeri üretiminde Fransa, Almanya ve Amerika’dan sonra % 8 ile 4 üncü, Avrupa pancar şekeri üretiminde % 10 ile 3 üncü sıradadır. Orta Doğu pancar şekeri üretiminde % 65 paya sahip olan Türkiye, Avrupa Birliği ülkelerinin % 15’i kadar şeker üretmektedir.

Şeker sektörü, Türkiye’de tarıma dayalı sanayiinin en önemli ve başarılı örneğidir. Sulu koşullarda ve üstün tarım teknikleri kullanılarak üretilen şeker pancarı, Türkiye kırsalının en önemli gelir kaynağıdır. Üreticiye mekanizasyonu, gübreyi ve tarım ilacını kullanmayı öğreten pancar tarımı, kendisinden sonra aynı tarlaya ekilen tüm ürünlerin verimlerini artırır. Taşımacılık sektörüne yılda 14 milyon tonun üzerinde “yük” sağlar. Fabrikalardan bedelsiz ya da düşük bedellerle posa – melas alan üretici, dibe vurmuş olan hayvancılıkta yem açığını kapatmaya çalışır. Sektörün çıktısı olan şeker, ülke gereksinimini karşılar, dışsatımı yapılır.

Türkiye’de halen 30 adet şeker fabrikası bulunmaktadır. Bunlardan üçü, daha evvel özelleştirilmiş ve sürekli zarar etmekte olan Konya, Kayseri ve Amasya şeker fabrikalarıdır. Diğer 27 fabrikanın tümü TŞFAŞ kapsamındadır. Şeker fabrikalarında, 30.000’e yakın işçi istihdam edilmektedir.

TŞFAŞ fabrikalarına bağlı ve özel fabrikalara yönelik olarak, 1999 yılı itibarıyla, 74 il sınırı içindeki 7.000’e yakın köyde, 500.000 çiftçi ailesi tarafından pancar tarımı yapılmaktadır. Pancar üreticileri yanında, pancar tarımında çalışan işçiler, et ve süt sektöründe faaliyet gösterip şeker sanayii yan ürünlerinden faydalanan çiftçi aileleri, taşımacılık sektöründe şeker ürünlerini taşıyanlar, fabrikalarda işçi – memur konumunda istihdam edilenler düşünüldüğünde, şeker sektörünün, ülkemizde en azından 8 milyon kişiyi doğrudan ilgilendirdiği ortaya çıkmaktadır.

Şeker sektörünün hammaddesini şeker pancarı ve şeker kamışı oluşturmaktadır. Ayrıca nişasta bazlı şekerler, mısırdan da üretilmektedir. Ülkemizde, ekoloji ve üretim desenini yapısının bir sonucu olarak, şeker kamışı üretil(e)mekte, ülke şeker pancarı açısından kendine yetmekte, mısırdan ise dışalım konumunda bulunmaktadır. Mısırdan, ülke gereksiniminin 1/3’ünü oluşturan yaklaşık 1 milyon ton açık dışalım ile karşılanmaktadır.

1990’lı yılların gereksiz dışalım ile Dahilde İşleme Rejiminin istis-

mar edilmesi ve gümrük kontrollerinin yetersizliğinden kaynaklanan ve yılda 300.000 tonlar düzeyine ulaştığı tahmin edilen kayıt dışı pancar şekeri ticareti, şeker stoklarının oluşmasına neden olmakta ve iktidarlar, bu sorunların üstüne gitmek yerine, pancar üretime kota getirmektedirler. Bu, Türkiye’nin kendine özgü “politika üretme becerisinin” tipik bir göstergesidir.

Türkiye’de stok fazlalığı gerekçe gösterilerek ülkede üretilen şeker pancarı üretimine kota getirilirken, diğer taraftan dışalımçı olduğumuz mısırdan hammadde olarak kullanan nişasta bazlı şeker üretimine geniş olanaklar sunulmaktadır.

Hammadde olarak mısır kullanan nişasta bazlı tatlandırıcılar doğrudan tüketilmemekte, daha çok şekerli ürünler sanayiinde girdi olarak kullanılmaktadır. Bu tatlandırıcıların başlıca kullanım alanları şekerlemeler, şekerli ve unlu ürünler, geleneksel tatlılar, dondurma, helva, reçel ve marmelat, alkollü ve alkolsüz içeceklerdir.

VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı verilerine göre, NBŞ sektöründe kurulu bulunan ve üretim yapan şirketlere ilişkin bilgiler Çizelge 1’de verilmektedir;

Yukarıda belirtilen şirketlerden ikisi yabancı, ikisi yerli ve biri de yerli-yabancı sermaye ortaklığından oluşmaktadır.

Bursa Orhangazi’de nitelikli tarım toprakları üzerine kurulması planlandığında, tarım alanlarının korunması ve İznik Gölü üzerindeki kirletici etkilerinin önlenmesi amacıyla demokratik kitle örgütlerince başlatılan idari yargı sürecinde alınan iptal kararlarına karşın; özel sektör – bürokrasi – yerel yöneticiler ve merkezi siyasetçilerin “son derecede başarılı işbirliği” ile üretime geçen fabrikanın sahibi Amerikan Cargill şirketi, halen 57 ülkede faaliyet göstermekte olup, 90.000 çalışanı ile tarım alanında dünyanın en büyük şirketi niteliğindedir.

İngiliz Cerestar şirketi ve Ülker’in yarı yarıya ortaklığında yönetilen Pendik Nişasta ise, yurtdışında gerçekleştirilen bir operasyon ile Cargill firmasının yönetimine geçmiştir. Car-

gill, Cerestar şirketinin yarısını satın almış ve böylece Cargill, doğrudan Pendik Nişasta Sanayii A.Ş.’nin % 50’lik hissesine sahip olmuştur.

Böylece Cargill ve Ülker 1997 yılında ortak olmuş, gelişmeler bundan sonra hız kazanmıştır.

NBŞ üretimi, 1995 – 1998 aralığındaki 4 yılda, % 150 oranında büyümüştür. Sektörün NBŞ için koyduğu 2005 yılı üretim hedefi 430.000 tondur. Bunun gerçekleşmesi halinde, 10 yıllık üretim artışı % 700’ün üzerinde olacaktır. Buna yönelik olarak, sektör, ilave kapasite artırımı yatırımlarına girişmektedir.

Bu grupların kontrolsüz büyümeleri, 2005 yılında şeker fabrikalarının mevcut üretimlerine göre 600 bin ton daha az şeker üretmelerini, yani kurulu kapasitelerini % 25 eksik kullanmalarını gerektirecektir. Dolayısıyla pancar üreticileri de 4-4.5 milyon ton daha az pancar üretecek ve yaklaşık 1 milyon dekar eksik ekim yapacaklardır. Sektörün istihdam kapasitesinde ise 35 bin tam/yıl işgücü azalması, diğer bir ifade ile yaklaşık 100 bin pancar üreticisi ailenin de pancar tarımından vazgeçmesi sözkonusu olacaktır.

Avrupa Birliği’nde, nişasta kökenli şekerler için % 2’lik bir kota bulunmakta iken, 57. Hükümet döneminde, 4 Nisan 2001 tarihinde çıkarılan Şeker Kanunu, Türkiye’de bu kotayı % 10 olarak belirlemiş ve Bakanlar Kurulu’na, % 50’lik artırımı yetkisi vermiştir. Hemen ardından da, bu “yetki” kullanılarak, kota % 15’e çekilmiştir.

Seçim meydanlarında şeker pancarı kotasını kaldıracığı “söz” ü veren AKP İktidarı, aynı uygulamayı sürdürmekte ve adı geçen kotayı yeniden % 50 olarak belirlemektedir.

Sorunun büyüklüğünü ortaya koymak açısından şu saptama yapılmalıdır. 15 AB ülkesinin NBŞ üretimi 300.000 ton iken, Türkiye tek başına bu miktarın üretimine izin vermektedir. Bu konuda denetimin yetersiz olması, sözü edilen kota miktarının üzerinde bir üretimin gerçekleştirilerek piyasaya sürüldüğüne yönelik savların ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Kuruluş adı	Yeri Üretim	Konusu	Yaklaşık Kapasite	İşçi Sayısı
Cargill	Bursa	Nişasta ve NBŞ	135.000	190
Pendik	Nişasta	İstanbul Nişasta ve NBŞ	90.000	150
Amylum	Adana	Nişasta ve NBŞ	180.000	174
Sunar	Adana	Nişasta ve NBŞ	51.000	131
Tat	Adana	Nişasta ve NBŞ	30.000	80
TOPLAM			486.000	725

NBŞ üretimi ile ilgili olarak şu gerçeklerin altını çizmekte yarar bulunmaktadır;

• NBŞ'lere tanınan her kota, Türkiye köylüsünün pancar ekim alanlarının, dolayısıyla gelir olanaklarının daha da kısılması anlamına gelmektedir.

• Ülker - Cargill ortaklığının daha çok kar elde etmesi uğruna, Türk çiftçisinin zaten zor olan yaşam koşulları, daha da ağırlaştırılmaktadır.

• Ülkede üretilen şeker pancarı yerine, dışalma dayalı mısırdan üretilen NBŞ'lerin üretimine izin vermek, yerli "ortak" ların kazanmasını sağlamak yanında, Türk çiftçisinin kazancının Amerikalı - Arjantin'li çiftçilere aktarılması anlamına gelmektedir.

Şeker Fabrikalarının Özelleştirilmesi

Diğer taraftan, 27 Şeker Fabrikası, 4 Alkol Fabrikası, 6 Makine Fabrikası, 1 Tohum İşleme Fabrikası ve 1 Araştırma Enstitüsü'ne sahip olan şeker fabrikalarının özelleştirme adı altında yabancı ve onlara ortak taşeron firmalara peşkeş çekilmesine yönelik planlar sürdürülmektedir.

Şeker sektöründe olası özelleştirme uygulamalarında, karını maksimize etmeyi amaçlayacak yatırımcılar;

• Hammadde sorunu yaşamamak bakımından; Pancar kalitesi ve verimi yüksek olan Orta Anadolu Bölgesi'nde bulunan,

• Ölçek ekonomilerinden yararlanmak bakımından; 6.000 ton /günün üzerinde işleme kapasitesine sahip,

• Ürettikleri şekeri tüketim merkezlerine en kolaylıkla ve en az masrafla ulaştırabile-

cekleri fabrikaları seçeceklerdir. Bu özelliklere yakın fabrikalar ise Afyon, Burdur, Çorum, Ereğli, Eskişehir, Iğın, Turhal olarak sayılabilir. Bu bağlamda, bu fabrikalar dışında özelleştirme satışlarından fabrika seçen yatırımcının, şeker üretiminin dışında niyetler taşıdığı söylenebilir.

Şeker sektöründe sürdürülen sürecin olası sonuçları şöyle değerlendirilebilir;

• Pancar şekeri sektöründe fabrikaların tümü özelleştirilecektir.

• Özelleştirilen fabrikaların yaklaşık 10'u üretime devam ederken, diğerleri farklı gerekçelerle kapatılacaktır.

• Türkiye'nin şeker gereksiniminin altına düşecek üretim açığı, dışsattım geri ödemeleri ile desteklendiği için "daha ucuz"a şekerle sahip olan ülkelere ve özellikle AB'den yapılan dışalım ile kapatılacaktır.

• Süreç içerisinde, yine daha ucuza şeker ürettiği gerekçesi ile nişasta bazlı şekerlere tanınan ayrıcalıklar sürdürülecek ve sanayi şekeri tümüyle mısırdan elde edilen nişasta bazlı şekerlere dayandırılacaktır.

• Şeker pancarı üretimine getirilen kotalar artırılarak sürdürülecektir.

• Türkiye'nin mısır dışalımını da artarak sürecektir.

• Sonuçta, pancar üreticisine verilmeyen kamu kaynakları, AB pancar üreticilerine, ABD ve Arjantin mısır üreticilerine, çokuluslu şirketlere aktarılmaya başlanacaktır.

• Özellikle ülkenin Doğusunda yaşayan insanların, şeker pancarından ve sektörün kat-

ma değerinden kaynaklanan gelir olanakları ortadan kalkacaktır.

• Dibe vurmuş olan hayvancılık, önemli bir yem kaynağını daha yitirerek, "piyasaya" teslimiyetini ilan edecektir.

• Sektörde çalışan 30.000'in üzerindeki işçi, işlerini yitireceklerdir.

• Sektör, dışa bağımlı bir hale getirilecektir.

Tüm bunlardan kaçınmak için, yerli yabancı çıkar ortaklıkları kurup geliştirmek yerine, yurtsever bir tutumla, aşağıdaki önlemler süratle yaşama geçirilmelidir:

• Türkiye'nin kaynağı olan şeker pancarı üretimine getirilen kotalar kaldırılmalı,

• Bakanlar Kurulu, temel olarak % 10 olan nişasta bazlı şeker kotasında %50 artırma - azaltma yetkisini, sürekli artırma yönünde kullanmak yerine, azaltma lehine kullanarak, NBŞ kotasını % 5 olarak ilan etmeli; pancar üreticisine nefes aldırılmalıdır.

• Gerçekleştirilecek bir üretim deseni planlaması ve ıslah çalışmaları çerçevesinde, şeker fabrikalarına yeter miktarda ve polar şeker miktarı yüksek şeker pancarı sağlanmalıdır.

• Şeker fabrikalarının özelleştirilmesi planlarına derhal son verilmeli, teknolojik yenileme yatırımları ile Cumhuriyet'in kazanımı olan şeker sektörü güçlendirilerek yaşatılmalıdır.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Gökhan GÜNAYDIN

Başkan

TARIM ALANLARININ KORUNMASINA YÖNELİK HUKUK MÜCADELEMİZ SÜRÜYOR !... 11.08.2003

TMMOB Ziraat Mühendisleri ODASI, 13 Haziran 2003 tarih, 25137 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik" in iptali ve yürütmesinin durdurulması için Danıştay'a başvurdu.

İlk yayımlanma tarihi 11.03.1989 olan söz konusu yönetmelik, o tarihten bu yana tam on kez değişikliğe uğratılmıştır. Yönetmeliğin hazırlanma amacı, tarım alanlarının amacına uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve hangi hallerde tarım dışı amaçlarla kullanılabileceğine dair ilke ve esasları belirlemek olmasına karşın; yapılan değişikliklerin tümü, tarım alanlarının tarım dışı amaçla kullanımına olanak tanıyan istisnaları, kamu yararı ilkesinin tanımladığı toplumun ortak ve uzun vadeli çıkarlarına ve yönetmeliğin ruhuna aykırı olacak şekilde genişletmek üzere hazırlanmıştır.

Tüzüğünde belirtilen en temel amacı "ülkemizin tarımsal varlığı ve kaynaklarının korunması" olan TMMOB Ziraat Mühendisleri ODASI, adı geçen Yönetmeliği daha evvel iki kez iptal ettirmişti. Ancak tarım topraklarını ve doğal kaynaklarımızı koruyucu Anayasal, yasal hükümler ve Yargı kararlarına karşın İdare ders almıyor, tarım topraklarının talanına yol açacak

düzenlemeleri Yönetmelik kapsamına almaya devam ediyor...

Aslında AKP iktidarının, doğal kaynaklarımıza ve topraklarımıza yönelik koruyucu hükümlerin iptaline yönelik uygulamaları, yalnızca bu Yönetmelik ile sınırlı değil. Geçtiğimiz yasama döneminde çeşitli yasaların içine konulan hükümlerle Köy Yasası, Tapu Yasası ve diğer bazı yasalarda değişiklikler yapılmış, böylece yabancıların köylerde arazi satın alabilmelerine olanak tanınmış, hazine arazileri "piyasa"ya adeta peşkeş çekilmiştir. Maden ve orman yasalarında yapılması öngörülen değişikliklerle, topraklarımız, meralarımız, ormanlarımız, kıyılarımız, zeytinliklerimiz rant uğruna feda ediliyor.

Krizlerle sarmalanmış ekonomik yapıda hem emek, hem de topraklar ucuzlamıştır. Bu sürece "dur" denilmezse, önümüzdeki dönemde, başta verimli tarım alanları ve ormanlarımız olmak üzere, ülkenin tüm doğal zenginliklerinin yabancıların eline geçişine ya da rant uğruna nitelik değiştirerek kullanılamaz duruma dönüşümüne tanık olacağız.

Gıda güvenliğini sağlamak, gelecek nesillere yaşanabilir bir yurt bırakmak için, genelde

ülkenin toprağına, özelde ise tarım alanlarımıza ve doğal kaynaklarımıza sahip çıkmamız gerekiyor...

Yukarıda sözü edilen Yönetmeliğin iptalinden önce, yürütmesinin durdurulması büyük önem taşımaktadır. Bilindiği gibi, açıkça hukuka aykırılık ve tamiri olanaksız zarar doğma olasılığı, yürütmenin durdurulması kararının verilmesi için gerekli koşullardır. Ancak hukuki süreçlerde, bu koşullar doğduğu halde yürütmenin durdurulması kararı verilmemekte, bu süre içinde hukuksuz inşaatlar bitirilmekte ve "milli servet" iddiası ile korunmaktadır. Türkiye, Düzce ve Adapazarı ovalarını böyle yitirmiştir.

Sonuç olarak, Yönetmeliğin iptali, tarım alanlarımızın korunması için önemli fakat yetersiz bir adım olacaktır. "Yasa Devleti" ile "Hukuk Devleti" nin farklılığı temelinde, toplumun tüm yurtsever ve demokratik kesimlerinin, topraklarımızı ve doğal kaynaklarımızı koruma yönündeki duyarlılıklarını yükseltmeleri gerekmektedir.

Saygılarımla.

Gökhan GÜNAYDIN

Başkan

MISIR ve PANCAR ÜRETİCİSİNİN ÇIKARLARI ÇELİŞMEZ !.. 22.9.2003

“Üretici Üzerine Oyun Oynayarak Rant Elde Etme Çabalarımızdan Vazgeçin”

Son günlerde, ardı ardına verilen tam sayfa gazete ilanları dikkat çekiyor.

İlanların ilkini, 13 Eylül 2003 günü “Pancar Ekicileri Kooperatifleri Birliği” verdi. PANKOBİRLİK, ilanında, Nişasta Kökenli Şeker Üreticilerine Şeker Yasası ile tanınan % 10 kotanın, Bakanlar Kurulu’na tanınan yetki ile % 50 artırılarak % 15’e çıkarılması girişimlerine karşı çıkıyor ve aynı oranın AB ülkelerinde % 2 olduğunu belirterek; seçimlerden bu yana şeker pancarı ekim alanlarının % 27 oranında daraldığını, gelişmelerin pancar üreticisini rahatsız ettiğini ifade ediyor, ilgilileri “daha sorumlu davranmaya” davet ediyordu.

İkinci ilan, 22 Eylül 2003 günü gazetelere “düştü”. Bu ilanda, güney bölgelerinden 12 Ziraat Odası Başkanı, 3 Birlik Başkanı ve 3 Dernek (NÜD, SUDER, ŞEMAD) Başkanı, PANKOBİRLİK ilanının kamuoyunu yanlış ve yanlış bilgilendirdiğini iddia ederek, zorunlu bir açıklama yaptıklarını belirtiyorlar. Bu bağlamda, temel savları şu: mısırı hammadde olarak kullanan ve ikisi yabancı, ikisi yerli ve biri karma sermaye yapısından oluşan nişasta bazlı şeker (NBŞ) üretim fabrikaları ülkeye yabancı sermaye çekmektedir, NBŞ kotası Portekiz’de % 12.4, Slovakya’da % 20.5 ve Macaristan’da % 34.3’tür, Türkiye’de bu kota acilen % 15’e çekilmelidir.

Ziraat Mühendisleri ODASI, 12 Eylül 2003 tarihinde yaptığı “Türkiye Şeker sektörü ve Ülkemiz Şeker Pancarı Üreticisi Üzerine Oynanan Kirlili Oyunlara Son Verin !” başlıklı Basın Açıklaması ile kamuoyunu bilgilendirmişti. Gelişmeler, bir kez daha açıklama yapmayı zorunlu kıldı.

Ana noktaları ile şunlar söylenmelidir;

1 – En büyük yanlış, mısır üreticisi ile pancar üreticisini karşı karşıya getirmektir. Tarım üreticisinin kaderi ortaktır, çıkarları birbiriyle çelişmez. Bu bağlamda, mısırı elinde kalan güneyli üretici, bunun hesabını, Türkiye’yi ithal mısır cennetine çevirenlerden soracaktır. Kimse tarımcıyı birbirine düşürmeye kalkmasın!..

2 – Nişasta bazlı şeker (NBŞ) üreticileri, kendilerine yaklaşık 250 bin ton kota tanınmışken, kime ve neye güvenerek 1 milyon ton kapasiteli fabrikalar kurmuşlardır ? Bu kapasite kurmada, nasıl olsa siyasi iktidarı etkiler ve kotayı genişletiriz düşüncesi etken olmuş mudur ? Gelişmelerin bunu teyit etmesi, nasıl açıklanabilir ?

3 – NBŞ üreten 5 fabrikadan, kapasitesi yüksek olan Cargill fabrikası ile Cargill – Ülker ortaklığındaki Pendik Nişasta, yabancı sermaye – iktidar ilişkisini somutlamaktadır. Başka bir deyişle, ABD sermayesi – yerel iktidar ortaklığının çıkarları uğruna, pancar - şeker bağlantılı sanayi entegrasyonu ve onun getirdiği dışsalıklardan yararlanan yaklaşık 8 milyon yurttaşımızın yaşam alanı daraltılmaktadır. Kotanın % 10’dan % 15’e çıkarılması, 100 bin pancar üreticisi ailenin, pancar ürerimi yapamaması sonucunu doğurmaktadır.

4 – 15 üyeli AB ülkelerinin, NBŞ üretimine tanıdığı ortalama kota oranı, % 2 dolayındadır. En büyük pancar üreticisi olan Fransa ve Almanya, kota oranını aşağıya çeken ülkeler olmaktadır. Almanya ve Fransa pancar üretimini ve üreticisini koruyup desteklerken, Türkiye’de izlenen yıkıcı politikalar nasıl açıklanabilir ?

5 – Üretim deseninde yer alan pancarı hammadde olarak kullanma yerine, dışalım dayalı mısırı kullanan sanayii kurgulaması yapmak, hangi rasyonel aklın sonucu olabilir ? Yağ açığı veri iken, Türkiye ekolojisinin geniş yelpazesinde yetiştirme olanağı bulunan mısır ürünü uygun destekleme araçları ile desteklenebilmiş olsa idi, bugün mısır açığından söz eder miydik ?

6 – Şeker sektöründe oynanan oyunların nihai amacı, sektörde özelleştirmeyi tamamlamaktır. Cumhuriyet’in en zor koşullarında kurulan ve üç çeyrek yüzyıldan fazla bir çalışmanın sonucu olan 27 şeker fabrikası, haraç-mezat satılmaya çalışılmaktadır. Bu fabrikalar satıldıktan sonra, yenilerinin kurulma şansı yoktur.

7 – Olası bir özelleştirme, ölçek ekonomisi koşullarında, 6.000 ton /gün’ün altında işleme kapasitesine sahip yaklaşık 20 fabrikanın kapanması ve dolayısıyla Türkiye’nin şeker alanında da dışa bağımlı hale gelmesi anlamını taşıyacaktır. Fabrikalarımızı ona-buna peşkeş çektirmeyeceğiz...

8 – Şeker fabrikalarında kar – zarar hesabında, dışsalıklar dikkate alınmalıdır. Şeker sektörü pancar üreticisi, çapa işçisi, fabrika işçisi – memurlarına gelir sağlamanın yanında, nakliye sektörüne yılda 14 milyon ton yük üretmekte, yan ürünleri ile hayvancılık sektörüne önemli katkı sağlamaktadır. Tüm bunlar görmezden gelinerek, bilanço bazında hesap yapmak, şeker fabrikası ile bakkalı karıştırmak anlamına gelir. Ağrı’da şeker fabrikasını kapatacak olanların, yerine ne koyacaklarını da halka açıklamaları gerekir...

9 – Tüm bunlardan öte, kamuoyu şu soruyu sormaktadır: Tirajı en yüksek 7 – 8 gazeteyle verilen tam sayfa ilan bedeli olan yaklaşık 500 milyar TL’yi kim karşılamıştır ? Bu sorunun yanıtı, ilandan iktisaden ve siyaseten çıkar bekleyen çevreler olarak verilebilir. Kamuoyu, bu sorunun açık yanıtını, ilan verenlerden beklemektedir.

10 – Tarımın, tüm bir sektör olarak çıkarları, hem kendi içinde, hem de emekçi kesimlerle ortaktır. Günlük ekonomik – siyasi çıkarları uğruna tarımcıyı bölmeye çalışanlar, daha öncekilerde olduğu gibi, hüsrana uğrayacaklardır. Tarım yaşamın ana kaynağıdır, tarımcı sağduyusu, her türlü manipülasyon girişimini boşa çıkaracak kadar gelişmiştir !..

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Gökhan GÜNAYDIN
Başkan

"TÜRKİYE, FINDIKTA BELİRLEYİCİ ROLÜNÜ YİTİRMEKTEDİR" 27.08.2003

Uygulanan yanlış politikalarla ülkemizde fındık sektörü çöküşe sürüklenmekte, üretimde ve dışarıda dünya tekeli konumundaki Türkiye, fındıktaki belirleyici konumunu hızla yitirmektedir. Politika yapıcılarının gelişmelerden çıkar sağlaması, yapılanların "masum yanlışlıklar" olmadığı gerçeğini ortaya koymaktadır.

Fındığın dünyada ve ülkemizdeki durumu incelendiğinde; Dünya fındık üretiminde 548.000 ha alanda 570.000 ton üretimle Ülkemiz ilk sırada yer almakta ve üretimde tekeli konumunda bulunmaktadır. Ülkemizi sırasıyla, 68.185 ha alanda 120.000 ton üretimle İtalya, 21.000 ha alanda 25.000 ton üretimle İspanya ve 8.000 ha alanda 22.000 ton üretimle A.B.D. izlemektedir. Sosyo-ekonomik yapı üzerinde belirleyici role sahip olan fındık üretimi Ordu, Giresun, Rize, Trabzon ve Artvin illerinden oluşan 1. Standart Bölge ile Samsun, Sinop, Kastamonu, Bolu, Düzce, Sakarya, Zonguldak ve Kocaeli illerinden oluşan 2. Standart Bölgede, ortalama 14 dekar büyüklüğündeki işletmelerde gerçekleştirilmektedir. Oysa, 5 kişilik bir ailenin en düşük düzeyde geçimini sağlayabilecek üretim miktarı yaklaşık 2.5 tondur ve bu düzeyde bir üretimi yapabilmek için sahilde 22 dekar, orta yükseklikte 34 dekar, yükseklerde ise 45 dekarlık bir alan gerekmektedir.

Günümüzde üretim alanlarının % 41'i Ordu, % 30'u Akçakoca, % 18'i Giresun, % 10'u Trabzon bölgesinde bulunmaktadır. Fındığın doğal üretim alanı olan Doğu Karadeniz'i aşarak ülkenin en verimli taban arazilerine, ovalarına yayılması ve üretim yapılan il sayısının 35'e kadar yükselmesi üzerine, 1983'te fındık üretim alanlarının sınırlandırılmasına yönelik 2844 sayılı yasa çıkarılmıştır. Yasaya uyulmaması ve kamu yönetiminin yasayı uygulatmaması nedeniyle dikim alanlarındaki genişleme önemli sorunlar oluşturmuş, 57. Hükümet'in Sakarya'da daralttığı fındık dikim alanları, 59. Hükümet tarafından siyasal rant içeren bir yasal düzenlemeyle üretim alanı içerisine alınmıştır.

Ülkemizdeki fındık kalitesinin artırılması, tek ürüne bağımlı klasik üretim bölgesi olan Ordu, Giresun ve Trabzon illerinde fındık tarımının özendirilmesi, iç ve dış piyasaların düzenlenmesi, fındık üreticisi ailelerin refah düzeyinin artırılması ve eğimli arazi yapısına sahip bölgede fındık yetiştiriciliği ile erozyon tehlikesinin önlenmesi gerekçeleriyle 1964 yılında fındık destekleme kapsamına alınmış, fiyat ve alım garantisi yoluyla yapılan desteklemeler, 5 Nisan 1994 tarihine kadar sürmüştür.

Ulusal fındık politikasının belirlenmemesi nedenleriyle ortaya çıkan üretim ve pazarlama sorununun çözümü, 1990'lı yılların sonunda, fındık politikalarının oluşturulduğu ve yönlendirildiği Almanya'daki gıda tekelinin isteklerini yerine getirmeye çalışan IMF ve Dünya Bankası politikalarında aranmıştır, aranmaktadır.

9 Aralık 1999'da IMF'ye verilen Niyet Mektubu'nda, üretimde fazlalık yaşanan ürünlerde fiyat desteğinin kademeli olarak kaldırılacağı ve Doğrudan Gelir Desteği sistemine geçilmesi taahhüt edilmiştir. Dünya Bankası ile bağitlanan Tarımsal Reform ve Uygulama Projesi'nde ise, yaklaşık 100.000 hektar fındık bahçesinin sökülmesi ve alternatif ürün projesine geçiş ile Fındık Tarım Satış Kooperatifleri Birliği'nin özertleştirilmesi öngörülmüştür.

Ekonomik, sosyal ve siyasal sonuçları hesap edilmeden, Dünyada benzeri görülmeyen şekilde ve kısa zamanda uygulanmak istenen ve yalnızca oluşan stoklar ve bunun Hazineye getirdiği yük açısından ele alınan tarımsal dönüşüm ve reform programlarının ve alternatif ürün projesinin sonuçlarına, 2003 yılında fındık özelinde bakalım:

✓ 1998 yılından itibaren destekleme alım fiyatlarındaki artış sürekli olarak enflasyonun altında tutulmuş, üreticiye ödenen bedel yanında toplam tarımsal ürün dışarıdaki % 20'sini oluşturan fındığın dışarıdaki geliri düşmüş, destekleme kapsamındaki alım miktarı da sürekli azaltılmıştır.

✓ Son derece yanlış yönlendirilen fındık politikaları, AB ülkelerinin dışarıdaki payının ortalama % 80-85 düzeyinde olması ve pazarın çeşitlendirilmemesinin yarattığı bağımlı ilişki, fındık dışarıdaki fiyatlarını düşürdüğü gibi, dış pazarların kaybedilmesine yol açmıştır.

✓ Fındığın % 70'inin işlenmeden ihraç edilmesi, katma değerler ülke

dışına çıkmasına neden olmaktadır.

✓ Fındığını söken üreticilere girdi, bakım ve hasat amacıyla dekar başına önce 146 Dolar, sonra 200 Dolar ödeme yapılacağı belirtilmesine karşın, alternatif ürüne yönelik olarak hiçbir üretici başvuruda bulunmamıştır. Bu nedenle Dünya Bankası yetkilileri, proje süresini uzatmış ve üreticiyi 'ikna' edici yeni model arayışlarına girmiştir.

✓ Fındık üreticisinin 2002 yılındaki gelir kayıplarını telafi edebilmek amacıyla, fındık üretimine izin verilen 13 ilde 2002 yılı Doğrudan Delir Desteğine başvuran toplam 171.230 fındık üreticisine, dekar başına 25 Milyon TL olmak üzere, 379.352 Hektar fındık alanı için yaklaşık 95 Trilyon TL ek ödeme yapılması, fındık alanlarının azalması amacını olumsuz etkilemiştir.

✓ 4572 sayılı yasa ile özertleştirilen Fiskobirlik, 2003 yılında üretici lehine hizmet veremez duruma düşmüştür.

✓ Türk çiftçisinden esirgenen destekler ve güdümlü dışarıdaki fiyatları, rakip ülkelerin üretimlerini özertdirmiştir.

Dünya fındık fiyatını belirleyen ana etken, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetlerinin açıklamış olduğu taban fiyatlarıdır. Dünya fındık gereksiniminin % 70'ini, Avrupa'nın ise % 80'ini karşılayan Türkiye'nin, tekeli konumu nedeniyle, ülke ve üretici çıkarları lehine dünya pazarlarında fiyatı etkileme olanağına sahip olması gerekirken, Fındık İhracatçıları Birliği ile Başbakan'a 'Onursal Altın Fındık Ödülü' veren Uluslararası Sert Kabuklu Meyveler Konseyi (INC) Başkanlığını yürüten kişilerin danışmanlığında yürütülen tek yanlı ve amaçlı fındık politikaları sayesinde, Avrupalı dışarıdaki ucuz fındık satılmakta, Karadenizli üretici ise açlığa mahkum edilmektedir.

Avrupalı dışarıdaki ve Türkiye'de temsilcileri olan bazı dışarıdaki, yalnızca kendi çıkarları için fındığı düşük fiyata alarak ihraç etme uğraşını içerisindedirler. Kamunun görevi üreticiyi ve ülkeyi zarara uğratmamak iken, fiyatlara müdahale etmeyip arz-talep dengesinde fiyatın piyasada oluşmasını benimseyen 58. Hükümet, geçen yıl verilen fiyatın altında brüt olarak 2.000.000 TL (net 1.788.000 TL) taban fiyatı verilmesi yönünde kamuoyuna açıklama yapmış, stoklarındaki 40.000 ton fındığı satışa çıkararak alım fiyatlarını aşağı çeken Fiskobirlik ise 2003 yılı fındık alım fiyatını brüt 2.500.000 TL lira (net 2.200.000 TL) olarak açıklamıştır.

2002 ürünü fiyatının birkaç aylık gecikmeyle 1.650.000 TL olarak açıklanmasına tepki gösteren üreticilere seçim meydanlarında; "Fındık fiyatının en az 2 milyon lira olması gerekir. Üstelik fiyatlar bu kadar geç açıklanır mı? Biz iktidara geldiğimizde hem 2 milyonun üzerinde fiyat vereceğiz hem de nisanda açıklayacağız!" diyenler, uygulanan IMF ve Dünya Bankası patentli politikaların dışına çıkamamakta, gerek enflasyonun altındaki artış, gerekse son 5 yılın en düşük düzeyinde gerçekleşen fındık rekoltesi sonucu üretici yoksulluğa, göçe zorlanmaktadır.

Sosyoekonomik önemi yanında ülkemize yüksek miktarda döviz girdisi sağlayan fındık, ülke ekonomisinin yükü değil, gücüdür. "Alım fiyatlarını baskılayarak dışarıdaki fiyatlarını düşürmek, dışarıdaki gelirlerini artırır" şeklindeki "tüccar" mantığıyla yanıtılmaya çalışılan kamuoyunu uyuyor ve önerilerimizi sıralıyoruz.

✓ Fındık sektörünün sorunlarının temelinde siyasal iradenin kararları yatmaktadır. Bu nedenle üreticilerimiz, demokratik kitle örgütlerimiz ve duyarlı tüm yurttaşlarımız, siyasal karar organlarını etkileme ve yönlendirme yolunda etkin çabalar göstermelidirler.

✓ Ulusal Tarım Politikaları bağlamında oluşturulacak ve üretimde verim ve kalitenin artırılması, üreticilerin etkili örgütlenmesinin sağlanması, üretici gelirinin yükseltilmesi ve sürekli kılınması, tüketiciye güvenilir gıda sunumu, iç ve dış pazarların geliştirilmesi, fiyat istikrarı, dışarıdaki ve döviz gelirinin artırılması amaçlarına yönelik fiyat destekleme politikası, fındık alanlarının sınırlandırılması, alternatif ürün programı, iç tüketim politikası, dışarıdaki ve dışarıdaki politikası ve kurumsal politika araçlarından oluşacak Ulusal Fındık Politikası, üretim-işleme-dışarıdaki boyutunda sektörel planlamaları içermelidir.

✓ Dünya fındık dışarıdaki yaklaşık % 73'ünü gerçekleştiren Tür-

kiye, son 10 yılda ihraç ettiği 2.105.421 ton fındıktan, 7.104.557.000 dolar gelir elde etmiştir. Fındık dışsatımı sorunu, fazla üretimden değil, artan üretime paralel olarak dışsatımın artırılmamasından kaynaklanmaktadır. Almanya, fındık üretmemesine karşın, dışarıdan aldığı fındığı işleyerek dışsatımda dünya üçüncüsü konumundadır. Bademi fındığa seçenek olarak sunan A.B.D., son 10 yıldaki % 30'luk artışla dünya pazarlarına egemen olma uğraşısı içerisinde. AB, üye ülkelerin fındık üreticilerini korumak üzere dışalım sertifikası, Alfatoksin kodeksini düşürme ve test zorunluluğu gibi engelleme politikaları yürütmektedir. Tüm bunlara karşın, yeni pazarlar bulunması doğrultusunda tanıtım ve reklam faaliyetleri yoğunlaştırılmalı ve fındık dışsatımı 1.5-2.000.000.000 dolar düzeyine çıkarılmalıdır.

✓ Türkiye'de "Uluslararası Fındık Alım Satım Borsası" kurulmalı, geliştirilmeli ve Hamburg Borsası'nın dünya fiyatları üzerindeki spekülasyon etkinliği kırılmalıdır.

✓ Batı Avrupa ülkelerinde kişi başına 1.5 kilogram düzeyinde olan fındık tüketimi Türkiye'de yaklaşık 400 gramdır. İç pazarda, Türkiye'de üretilen fındığın yalnızca % 10'u tüketilmektedir. Bu bağlamda, Fiskobirlik stoklarındaki fazla fındığın okullara ve askeri kurumlara hibe şeklinde dağıtımını yanında, uygun fiyatlarla kaliteli fındığın iç pazarda tüketimi artırılmalıdır.

✓ Arz-talebe uygun üretim oluşana kadar desteklemeler devam etmelidir. Sağlıklı rekolte tahminlerine dayalı olarak maliyet hesabı çıkarılmalı ve hasata başlamadan önce fındık taban fiyatı mutlaka açık-

lanmalıdır. Özellikle taban arazilerden fındık sökülmesi ve alternatif ürüne geçilmesi çalışmasında gereken önlemler alınmadan desteklemeler kaldırılmamalıdır. Desteklemede bölgesel seçicilik olabileceği gibi, üretim miktarı arttıkça verilen desteği azaltıcı sosyal amaçlı politikalar uygulanabilir.

✓ Gerekli üretim planlaması yapılmadan ve gerekli finansman olanakları sağlanmadan etkin hizmet vermesi beklenemeyecek olan Fiskobirlik, AB'ye uyum doğrultusunda kooperatiflere verilen özel krediler ve ayrıcalıklı finansman olanaklarıyla donatılmalı, gerçek üreticilerin etkili örgütü olmalıdır.

Fındık, çay, tütün, şeker pancarı, pamuk, hububat ve diğer ürünlerin ve üreticilerin sorunlarına, ürün bazında değil, Ulusal Tarım Politikaları bütünü içerisinde yaklaşılması gerekmektedir.

IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, Avrupa Birliği tarafından üretimsizliğe mahkum edilmeye çalışılan Türkiye'deki üretici, sanayici, tüccar, dışsatımcı, tüketiciler, bürokrasi ve siyasetler, sorunlara yalnızca kendi pencerelerinden bakmamalı, sorunlar yumağını doğru algılamalı ve konulacak doğru tanılar doğrultusunda sağlıklı ve uygulanabilir çözümler üretmeli ve uygulamalıdır.

Ulusal çıkarlar doğrultusunda yapılan her türlü çalışmada yerini alan ODA'mız, böyle bir süreçte de etkin görev yapmaya devam edecektir.

Gökhan GÜNAYDIN
Başkan
Yönetim Kurulu Adına

MEDYADA ZİRAAT MÜHENDİSLERİ ODASI

TRT GAP TV' de saat 18:00'de yayımlanan ve yapımcılığını Metin EDİRNELİ'nin yaptığı, Doç.Dr. Ahmet SALTİK' in sunduğu, danışmanlığını Yönetim Kurulu Yazman Üyemiz Baki Remzi Suiçmez ile Doç.Dr. Cemil ERTUĞRUL'un yaptığı "Ne Yapmalı?" programına

• 25.5.2003 tarihinde Yönetim Kurulu Yazman Üyesi **Baki Remzi SUIÇMEZ** "Üretici Örgütlenmesi",

• 1 Haziran 2003 tarihinde Yönetim Kurulu Üyesi Doç. Dr. Cemil ERTUĞRUL "Tarım ve Teknoloji",

• 8 Haziran 2003 tarihinde Yönetim Kurulu Üyesi Doç. Dr. Cemil ERTUĞRUL "Tarıma Dayalı Sanayi",

• 15 Haziran 2003 tarihinde Yönetim Kurulu Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN** "Üretim Standardı ve Pazarlama",

• 4 Ağustos 2003 tarihinde TRT-2'de yayımlanan "Bakış" programına katılan Yönetim Kurulu Üyesi **Gülşay SUBAŞI** "Tarımsal Üretimde Hormon Kullanımı", TRT-1 Radyo' da yayımlanan "Konuşa Konuşa" isimli programa katılan Yönetim Kurulu Yazman Üyemiz **Baki Remzi SUIÇMEZ** "Türkiye'de Tarım Politikaları" konularında ODA'mız görüşlerini açıklamışlardır.

• Yönetim Kurulu Yazman Üyesi **Baki Remzi SUIÇMEZ**, 12.06.2003 tarihinde **Ulusal Kanal**'da 22:00-23:30 saatleri arasında canlı yayımlanan "**Fikir Meydanı**" programına katılarak, Köy Yasası ve Tapu Yasası'nda yapılan değişikliklerle yabancılara arazi satışı konusunda ODA'mız görüşlerini açıklamıştır.

• Ulusal Kanal, 23 Eylül 2003 günü, ODA Başkanı'mız **Gökhan GÜNAYDIN** ile şeker ve mısır sektöründe yaşanan gelişmelerin ve bu bağlamda gazetelere verilen tam sayfa ilanların değerlendirildiği bir röportaj yapmıştır.

• 26 Eylül 2003 tarihinde saat 18:00 de başlayan Expo Channel Ana Haber Bülteni'ne Tarım Bakanı Sayın Prof. Dr. Sami GÜÇLÜ ve ODA'mızın Genel Başkanı Gökhan GÜNAYDIN telefonla katılarak "1000 Tarım Gönüllüsü" projesi hakkında görüşlerini açıklamıştır.

• 29 Eylül 2003 tarihinde Yönetim Kurulu Başkanı **Gökhan GÜNAYDIN** TRT2'de yayımlanan **Bu Toprağın Sesi** isimli programa katılarak "**Üretici Birlikleri**", 30 Eylül 2003 tarihinde TRT 1 Radyoda yayımlanan "**Konuşa Konuşa**" isimli programa katılarak "**1000 Köye 1000 Gönüllü**" Projesi hakkında görüşlerini açıklamıştır.

İKİ YÖNETMELİĞİN İPTALİ İÇİN DANIŞTAY'A BAŞVURDUK

13 Haziran 2003 tarih ve 25137 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe giren "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik" ile 1 Temmuz 2003 gün ve 25155 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan "Suni Tohumlama ve Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faali-

yetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" hakkında, bazı maddelerinin iptali ve yürütmelerin durdurulmasına yönelik olarak Danıştay'a dava açtık. Dava dilekçeleri, meslektaşlarımızı bilgilendirmek amacıyla Bültenimizde yer almaktadır.

TARIM ARAZİLERİNİN KORUNMASI VE KULLANILMASINA DAİR YÖNETMELİĞİN İPTALİNE YÖNELİK DANIŞTAY BAŞVURUSU

07.08.2003

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI DURUŞMA İSTEMLİDİR DANIŞTAY BAŞKANLIĞINA

DAVACI : Gökhan GÜNAYDIN
TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı
Karanfil Sokak No: 28/12
06640 Kızılay / ANKARA

DAVALI : Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
Milli Müdafaa cad. No:20,
06100 Bakanlıklar / ANKARA

DAVANIN TÜRÜ : İptal Davası

DAVANIN KONUSU : 13 Haziran 2003 tarih, 25137 sayılı Resmi Gazete' de "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik" yayımlanmıştır. İlk yayımlanma tarihi 11.03.1989 olan söz konusu yönetmelik, o tarihten bu yana on kez değişikliğe uğratılmıştır. Yönetmeliğin hazırlanma amacı, tarım alanlarının amacına uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve hangi hallerde tarım dışı amaçlarla kullanılabilmesine dair ilke ve esasları belirlemek olmasına karşın; yapılan değişikliklerin tümü, tarım alanlarının tarım dışı amaçla kullanımına olanak tanıyan istisnaları, kamu yararı ilkesinin tanımladığı toplumun ortak ve uzun vadeli çıkarlarına ve yönetmeliğin ruhuna aykırı olacak şekilde genişletmek üzere hazırlanmıştır. Bu nedenle, Tüzüğünde belirtilen en temel amacı "ülkemizin tarımsal varlığı ve kaynaklarının korunması" olan TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası olarak, söz konusu Yönetmeliğin tarım arazilerinin amaç dışı kullanımına yol açacak olan; 3. maddesinin e), g), i), j), k), m), n), o) ve ö) fıkralarının; 5. maddesinde yer alan "... izinlendirilmesi talep edilen arazi mutlak tarım arazisi ise bu Yönetmeliğin 9, 10, 11 ve 13 üncü maddelerinde yer alan istisnalar hariç, İl Müdürlüğüne doğrudan reddedilir" ibaresinin; 6. maddesinin ikinci paragrafının tümüyle; 7. maddesinin ilk paragrafındaki "11 ve 13 üncü" ibaresinin; 8. maddesindeki "marjinal tarım arazileri içerisinde veya" ibaresinin; 9. maddesinin ilk paragrafındaki "Marjinal Tarım arazilerinden başlamak kaydıyla," ibaresinin, b) fıkrasının tümüyle, yine e) ve f) fıkralarının tümüyle; 10. maddesinin b) fıkrasında yer alan "... üretim ve depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler" ibaresinin, c) ve d) fıkralarının tümüyle, 10. maddesinin son paragrafının tümüyle; 11. maddesinin ikinci fıkrasının; 13. maddesinin ilk paragrafı hariç tüm hükümlerinin iptali ve öncelikle yürütmelerinin durdurulmasını isteme gereği doğmuştur.

OLAYIN ÖZETİ: Tarım toprağının korunması ve amacı dışında kullanılmasının önlenmesine yönelik olarak, ülkemiz genel düzenleyici işlemler huyarışısında yer alan mevzuatta, ayrıntılı hükümler bulunmaktadır.

Anayasal hükümler : T.C. Anayasası Devlete, 44. maddesi ile "toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek", 45. maddesi ile de "tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek" görevlerini yüklemiştir. Anayasa'mızın 45. maddenin gerekçesinde; "Madde, Devlete tarım arazilerinin ve çayırların meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi vermektedir. Bu ifade ile amaçlanan tarım arazilerinin endüstri ve şehirleşme sebebiyle yok edilmesinin önlenmesidir. Devlet, bu amaçla yasal düzenlemeler yapmalıdır" ifadesi yer almaktadır.

Anayasamızın 166. maddesi, "Ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmayı, özellikle sanayi ve tarımın yurt düzeyinde dengeli ve uyumlu biçimde hızla gelişmesini, ülke kaynaklarının döküm ve değerlendirilmesini yaparak verimli şekilde kullanılmasını planlamak, bu amaçla gerekli teşkilatı kurmak Devletin görevidir" hükmüne amirdir.

Yine Anayasa'mızın 56. maddesine göre; "Herkes, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahiptir. Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek devletin ve vatandaşların ödevidir."

Tüm bu maddelerle birlikte Anayasamızın mülkiyet hakkının kullanımını düzenleyen 35. maddesi, herkesin mülkiyet ve miras haklarına sahip olduğunu belirttikten sonra, "mülkiyet hakkının kullanılmasında toplum yararına aykırı olamaz" demektedir. Bu sınırlama, her türlü mülkiyet için, dolayısıyla toprak mülkiyeti için

de geçerlidir.

Anayasa'mızın tarım topraklarını korumak ve amaç dışı kullanılmasını önlemek konusundaki açık hükümlerinin, daha sonra çıkarılan Yasa ve Yönetmeliklerde aynı netlik ve kararlılıkta yer bulduğunu söylemek güçtür.

Yasal hükümler : Ülkemizde toprakların korunması, geliştirilmesi ve verimli kullanılması görevi, çeşitli yasalarla çeşitli kurumlara verilmiştir. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın kuruluş ve görevleri hakkındaki 441 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin 2. maddesinde bu Bakanlığa, "tarım alanlarının gayesine uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak" görevi verilmiştir. 441 sayılı KHK'nın 10. maddesinin a) bendi, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nü, tarım alanlarının amacına uygun kullanılmasını sağlamak konusunda işbirliği ve koordinasyon sağlamakla görevlendirmiştir. 3202 sayılı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'un 2. maddesi ile aynı görev, bu Genel Müdürlüğe verilmiştir. Çevre Kanunu'nun 1. maddesinde, Kanun'un amaçları arasında "arazinin en uygun kullanım ve korunmasını sağlamak" sayılırken, Tarım Reformu Kanunu'nun 1. maddesinde kanunun amacının, "toprağı verimli işletmek ve korumak" olduğu belirtilmiştir.

Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı hükümleri : Ülkede hızlı ve dengeli bir kalkınmayı gerçekleştirebilmek amacıyla oluşturulan Kalkınma Planları, bu konudaki gerekli hedef, ilke ve yöntemleri göstermektedir. Kamu kesimi için emredici, özel kesim için yönlendirici olan Kalkınma Planlarında en sonuncusu olan ve 2001-2004 yıllarını kapsayan 8. Beş Yıllık Kalkınma Planında (BYKP), Genel Tarım Politikaları içerisinde "Amaçlar, İlkeler ve Politikalar" bölümünde, "Detaylı toprak etütlerinin ve toprak haritalarının yapılması ile toprakların kullanım ve korunmasına ilişkin bir kanunun çıkarılması, kadaströ çalışmalarının tamamlanması ve toprak veri tabanının oluşturulması sağlanarak Arazi Kullanım Planı hazırlanması" hükmü mevcuttur.

8. BYKP'nin "Kırsal Altyapı" başlığı altında "Mevcut Durum"; "Sınırlı olan toprak ve su kaynaklarının tahsis, kullanım ve yönetimine yönelik yeterli mevzuatın bulunmaması, doğal ve ekonomik kaynakların israfına yol açmaktadır" ve "Arazi kullanım planlarının bulunmaması, tarım alanlarının tarım dışı kullanımındaki artış, mevcut arazilerin miras ve satış yoluyla bölünmesi nedeniyle bir yandan tarım alanlarında azalma ve verim düşüklüğü yaşanırken, diğer yandan yasal düzenlemeye ihtiyaç duyulan arazi toplulaştırma hizmetleri yeterince gerçekleştirilememektedir" şeklinde tanımlanmaktadır.

"Amaçlar, İlkeler ve Politikalar" olarak; "Gerekli teknik ve kurumsal yapının oluşturulması ve gelişen teknolojilerin kullanılmasıyla, toprak potansiyelinin tespiti amacıyla yapılan etüd çalışmalarının, temel toprak etüdüleri bazında yapılmasına ve buna dayalı arazi kullanım planlarının hazırlanmasına başlanacaktır" ve "Tarım alanlarının parçalanması, özellikle sulu tarım alanlarının tarım dışı kullanımı, işlemeli tarıma uygun olmayan alanlarda tarım yapılması önlenemez ve arazi toplulaştırma hizmetleri hızlandırılacaktır." denilmektedir.

"Hukuki ve Kurumsal Düzenlemeler" olarak ise, "Toprakların tahsisi, korunması (erozyon, parçalanma, kirlenme, çoraklaşma, amaç dışı kullanımına karşı), sınıflandırılması, sektörel ve sektörler arası kullanım ve üretim için planlanması gibi konularda tüm aksaklıkları düzeltecek ve boşlukları kapsayacak çerçevede nitelikte Arazi Kullanımı ve Toprak Koruma Kanunu çıkartılacaktır" hükmü amirdir.

Yönetmelik hükümleri ve Yargı kararları : Görüldüğü gibi Anayasa, çeşitli yasalar ve kamu kesimi için emredici olan Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda tarım alanlarının korunması, amaç dışı kullanımının önlenmesi ve bu alanda yaşanan olumsuzlukların ivedilikle giderilmesine yönelik açık hükümlere karşın, bu temel amaca hizmet etmek üzere çıkarılan "Tarım Alanlarının Tarım Dışı Gaye İle Kullanılmasına Dair Yönetmelik" te, varolan idari yargı kararları görmezden gelinerek, bu amaç ile açıkça çelişir düzenlemeler getirilmesine, ısrarla devam edilmektedir.

Tarım arazilerinin korunması ve amacına uygun kullanılması alanını doğrudan düzenleyen tek mevzuat, ilk kez 11.3.1989 tarih ve 20105 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Tarım Alanlarının Tarım Dışı Gaye İle Kullanılmasına Dair Yönetmelik"tir. Adı geçen Yönetmelikte (i) 23.02.1990 tarih ve 20442 sayılı, (ii) 02.10.1991 tarih ve 21009 sayılı, (iii) 11.07.1994 tarih ve 21987 sayılı, (iv) 23.08.1995 tarih ve 22383 sayılı ve (v) 25.08.1998 tarih ve 23444 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanan değişiklikler yapılmıştır. 23.02.1990 tarih ve 20442 sayılı RG ile 02.10.1991 tarih ve 20979 sayılı RG'lerde yayımlanan değişiklikler, TMMOB Ziraat Mühendisleri ODA'mızın Danıştay nezdinde açtığı iptal davaları sonucu iptal edilmiştir.

Söz konusu Yönetmelik'te İdare'nin yaptığı ve ODA'mızın iptali istemi ile Danıştay'a başvurduğu değişiklik ile; "Ancak teşvik belgesi ile özel önem taşıdığı belirlenen entegre uçak, gemi ve otomotiv sanayii yatırımları; 1000'den fazla ortağı bulunan, bir ortağın hissesi sermayenin % 1'ini aşmayan şirket veya kooperatifler tarafından ihracat malı üretmek ve pazarlamak gayesi ile kurulacak sanayi ve ticaret merkezleri için daha uygun alternatif alanlar bulunmadığı takdirde 1, 2, 3 ve 4 üncü sınıf sulu tarım arazileri de tahsis edilebilir" istisnaları getirilmekte idi. Bunun üzerine ODA'mız, 1991/4431 no'lu dosya ile, yukarıda belirtilen madde aleyhine açtığı iptal davasında, şu savları ile sürmüştür; "Hızla artan nüfusu beslemek, ihracat gelirlerine katkıda bulunmak ve sanayiye kaynak aktarmak görevlerini üstlenen olan tarım kesiminin en vazgeçilmez ihtiyacı olan verimli arazilerin, gerçek dışı alternatifsizlik iddialarıyla tarım dışı amaçlara tahsisi, toplumumuzun geleceğini tehlikeye atmak anlamına gelmektedir. Yönetmelik, 1989'a dek süren talanı durdurmak amacıyla çıkartılmıştır. Gerçekleştirilen yönetmelik değişikliği, toplumumuzun ortak ve uzun vadeli yararını değil, yatırım maliyetini düşürmek gibi, yatırımcının kısa vadeli yararını gözetken bir yaklaşımın ürünüdür ve pek çok yasaya açıkça aykırıdır".

Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulunun, konu ile ilgili E:1993/781, K:1995/587 no'lu Karar'ında; "Anayasanın 45. maddesinde tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemenin, Devletin görevleri arasında sayıldığı; dava konusu yönetmeliğin dayanağı olan düzenlemelerde tarım alanlarının kullanımını ve tarım dışındaki kullanıma tahsis edilebilecek arazinin tayin ve tespit konularında yetkili bulunan davalı idarenin bu yetkisini kamu yararına uygun olarak kullanmasının gerektiği; 6'ncı BYKP'nında,....artan nüfusun gıda maddeleri ihtiyacını karşılamak ve tarımsal ürünlerin ihracatını geliştirmek tarım sektöründe temel amaç olarak belirtildikten sonra, bu amaçla toprak ve su kaynaklarının en iyi şekilde kullanımını sağlamanın esas olacağına plan hedefleri arasında sayıldığı, tarım sektörünün ülke ekonomisi içindeki rolü dikkate alındığında, bu amaçların gerçekleştirilebilmesi için sulanabilen veya sulamaya açılacak tarım arazilerine ihtiyaç bulunduğu ve zaten sınırlı olan bu tip arazilerin sanayi yatırımlarına feda edilebilecek tarzda ve alternatif alan bulunamaması gibi belirsiz bir ifadeyle tarım dışı kullanıma tahsisinin kamu yararıyla bağdaştırılmasına olanak bulunmadığı gerekçesiyle Danıştay 10. Dairesi'nin verdiği iptal kararının onanmasına 09.06.1995 tarihinde oybirliği ile karar verilmiştir" denilmektedir.

Zaman içinde Danıştay'ın kararında belirttiği ifadeleri değiştirecek bir olumlu gelişme olmaması, tersine gıda güvenliği, açlık ve toprakların değeri konusunda toplumun duyarlılığının artmasına rağmen, Danıştay kararlarının ana doğrultusu "istisnaları genişletmeme" iken, belirli bölgelerdeki yüksek rantlardan yararlanma çabaları ve bu yoldaki baskılar sonucu, anılan yönetmelikte tarım topraklarının hızla tarım dışına çıkarılmasına yasal zemin oluşturacak yeni değişiklikler yapılmıştır.

25.08.1998 tarihli ve 23444 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan değişiklikle, adı geçen Yönetmeliğin "yürütme yetkisi", Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bağlı olduğu Bakan'a bırakılmış, yeni yönetmelik 26.08.1998 tarihli ve 23445 sayılı Resmi Gazetede "Tarım Alanlarının Tarım Dışı Gaye İle Kullanılmasına Dair Yönetmelik" adıyla, Devlet Bakanlığı tarafından yayımlanmıştır. Yönetmeliğin tarım arazilerini yok edici yönde değiştirilen bazı maddelerinin iptali amacıyla ODA'mızın Danıştay nezdinde açtığı İptal Davası sonucu, Danıştay 10. Dairesi; "tarım alanlarının tarım dışı gaye ile kullanılmasının tespitinin Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca ilgili kuruluşlarla işbirliği suretiyle yapılması ve tarım alanlarının korunması için gerekli tedbirlerin alınması gerekirken, belirtilen işbirliği ve koordinasyon sağlanmaksızın Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğüne belirtilen bu gayeye yönelik olarak çıkarılan Yönetmelikte hukuka uyarlık bulunmadığı" gerekçesiyle, 29.11.2000 tarihli ve Esas No: 1999/130, Karar No: 2000/5886 sayılı Kararı ile Yönetmeliğin tümüyle iptaline karar vermiştir.

Alanı düzenlemek için Devlet Bakanlığı ile Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından 10.08.2001 tarih ve 24489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik"te, 8.6.2002 tarih ve 24779 sayılı, 22.9.2002 tarih ve 24884 sayılı Resmi Gazetelerde yayımlanan değişiklikler yapılmıştır. Son olarak Tarım ve Köy İşleri Bakanlığınca 10.8.2001 tarihli yönetmeliği yürürlükten kaldıran "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik", 13.6.2003 tarih ve 25137 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

İptal istemine konu edilen işbu Yönetmelik, Anayasal, yasal hükümlere ve yüksek yargının yukarıda sözü edilen "istisnaları genişletmeme" yolundaki kararlarına karşın, "istisnaları genişleten" yeni düzenlemeler içermektedir. İdare'nin tarım alanlarını koruma ve kamu yararı dışında amaç dışı kullanıma yönelik kesin yasaklar getirme konusunda yapıcı tutumlardan ısrarla kaçınmakta olduğu, açılmak zorunda kalınan ve yargı kararlarıyla sürekli tescil edilen, ancak

ilgili bir türlü gereken derslerin çıkarılmadığı davaların akış sürecinde de kendini göstermektedir.

Tarım Toprakları ile Kamu Yararı Arasındaki İlişki : Dünya ülkelerinin kalkınma süreçlerinde yaşadıkları deneyimler, çevre tahribine dayalı kısa vadeli kalkınma programlarının süratle tıkanıyor; ülkelerin - ulusların geleceği için, doğal değerler tahrip edilmeden planlanan bir kalkınmanın en uygun yol olduğunu ortaya koymuştur. Sürdürülebilir olmayan bir kalkınma hedefi, 21. Yüzyılın Dünyasında yerini almayı hedefleyen ülkelerin insanına refah ve mutluluk sağlayamayacaktır.

Topraklarımızın ve verimli tarım arazilerimizin korunması, amacına uygun kullanılması ve toplumun tüm kesimlerinin kullanımına hizmet eden yatırımlar için kamu yararı ile sınırlı olarak bazı istisnalar getiren "doğru içerikte ve uygulanabilir nitelikte" bir yasama ve yürütme faaliyetinin gerekliliği ortadadır.

Oysa Yönetmelik, aşağıda ayrıntısı ile açıklanacağı üzere, tarım arazilerinin tarım dışına çıkarılmasına yönelik istisnaları kolaylaştırmakta ve "kamu yararı" ilkesine aykırı düzenlemeler getirmektedir.

Kamu yararına nerede ve ne olduğuna, nasıl somutlaştığına karar verme yetkisi, Türk Anayasal ve pozitif hukuk düzenine göre, asıl kural koyma yetkisine sahip bulunan "yasama" organındandır. Bu bakımdan da yasa koyucunun idareye bir görev ve buna bağlı yetki vererek o alanda işlem yapmasını isterken hangi amacın gerçekleştirilmesini düşündüğü ve istediğine bakılarak "kamu yararının nasıl somutlaştığına"na yorum yoluyla varılabilir. Yukarıda anayasa, yasa ve kamu kesimi için emredici olan 8. BYKP'da tarım arazilerini ve toprağı korumaya yönelik, kalkınmanın sürdürülebilir kalkınma ekseninde gerçekleştirilmesi gereğini ifade eden hükümler, bu yolda yasa koyucunun iradesini açıkça ortaya koymaktadır. Ayrıca Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun E: 1993/781, K: 1995/587 no'lu ve 09.06.1995 tarihli kararı da, somut olayda kamu yararının ortaya çıkış şeklini çok net bir şekilde açıklamaktadır.

Bu çerçevede, Yönetmeliğin aşağıda belirtilen bölümlerinin, yine aşağıda belirtilen gerekçelerle iptali ve öncelikle yürütmelerinin durdurulması talep edilmektedir;

1. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin e) fıkrasında yer alan "Tarım Arazileri Sınıfı" tanımı; somut ölçütlere göre belirlenen ve dünya ölçeğinde kullanılan bir sınıflama yöntemi olan "Arazi Kullanım Yetenek Sınıflaması" yerine, nitelikleri Bakanlıkça belirlenen Mutlak Tarım Arazisi, Özel Ürün Arazisi, Dikili Tarım Arazisi ve Marjinal Tarım Arazisi sınıflamasına dayalı yeni bir tanımlama getirmektedir.

Öncelikle, Yönetmelik kapsamında daha sonra verilen "mutlak tarım arazisi" ve "özel ürün arazisi" tanımları, bilimsel literatürdeki tanımlarla örtüşmemekte olup, bu yönüyle üzerinde uzlaşma sağlanamamış, belirsiz bir içeriğe sahip bulunmaktadır. Ayrıca, aşağıda ayrıntılı olarak açıklanacağı üzere, sınıflama içerisinde yer alan "marjinal arazi" tanımı, yapılmaması gerektiği halde üzerinde tarım yapılmakta olan verimsiz arazileri ifade etmesi gerekirken, 8. maddede öncelikle tarım dışına çıkarılacak araziler olarak gösterilmekte, hatta Yönetmelikte bu grup, VIII. Sınıf arazilerin de önüne konmaktadır.

Ancak tüm bunlardan önemlisi, bu yeni tanımlamanın, Bakanlıkça Yönetmeliğin uygulanmasını sağlamak ve kolaylaştırmak maksadıyla genel ve talimat çıkarma yetkisi veren 16. madde ile birlikte değerlendirilmesi ile ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamda toplu bir değerlendirme yapıldığında; tüm dünyada uygulanan "arazi kullanım yetenek sınıflaması" yerine, nitelikleri Bakanlıkça belirlenen mutlak - özel ürün - dikili - marjinal tarım arazisine dayanan bir sınıflamanın getirilmesi, bu sınıflamanın esasını oluşturan tanımlamaların, Bakanlığın genel ve talimatları ile değiştirilebileceği, genişletilebileceği.. bunun da Yönetmelik'e konu tüm uygulamaları temelinden etkileyeceği dikkate alındığında; son derecede ucu açık bir yeni yapı ortaya çıkmaktadır.

Bu çerçevede, bilimsel - somut ölçütlere dayalı bir tanımlama yerine, "niteliği Bakanlıkça belirlenen" ifadesi ile ucu açık bir takdir yetkisini İdare'ye tanıyan Yönetmeliğin 3/e maddesinin iptali talep edilmektedir.

2. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin g) fıkrasında yer alan "Mutlak Tarım Arazisi" tanımı; eksik bir tanım olup, belirlenme koşulları beşinci maddede açıklanmamıştır.

Toprak-Su Genel Müdürlüğü'nce 1966-71 yılları arasında ülke düzeyinde yapılan etütlerin 1982-84 yılları arasında güncelleştirilmesi sonucu hazırlanan ve KHGM tarafından yayımlanan "İl Arazisi Varlığı" kitaplarında "Mutlak Tarım Arazileri (Birinci Derecede Önemli Tarım Arazileri)" şöyle tanımlanmıştır: "Mutlak tarım arazileri, orman, fundalık ve yerleşim alanları hariç, I. ve II. sınıf araziler ile, sulanan bahçeler dahil, diğer sınıflardaki yeterli suya sahip bütün sulu tarım arazileridir."

Bu doğrultuda, mutlak tarım arazileri, ayrıntılı toprak etütleri sonucu saptanan sınıf ve kullanım şekillerine göre belirlenebilir. 3. Maddenin g) bendi ile getirilen tanım ise, belirli sınıf ve kullanım şekli ile alan boyutu getirmediği için, bütünüyle yoruma açıktır.

Tanımlamanın eksikliği, Yönetmeliğin izleyen maddelerinde belirtilen süreçlerin işleyişine engel olucu niteliktedir. Bu bağlamda olmak üzere, Yönetmelik'in 5. maddesinde, "İzinlendirilmesi talep edilen arazi mutlak tarım arazisi ise, bu yönetmeliğin 9, 10, 11 ve 13 üncü maddelerinde yer alan istisnalar hariç, İl Müdürlüğüne doğrudan reddedilir" denilmektedir. Oysa İl Müdürlüklerinin, toprak etüdüne dayalı olarak toprak sınıfını ve arazi kullanım şeklini belirlemeden, mutlak tarım arazisi ile ilgili taleplerle ilgili karar verebilmelerinin olanaksızlığı ortadadır.

Yine, Yönetmelik'in 7. maddesinin a fıkrasında, "Mutlak Tarım Arazileri, Özel Ürün arazileri ve ekonomik olarak verimli olan Dikili Tarım Arazileri ile arazi kullanma kabiliyet sınıfı I, II, III, IV olan sulu ve I, II olan kuru tarım arazilerinin" istisnalar dışında tarım dışı amaçla kullanılmayacağı belirtilmektedir. Arazi kullanma kabiliyet sınıfı I, II, III, IV olan sulu ve I, II olan kuru tarım arazileri, bilimsel ölçütlere göre zaten mutlak tarım arazisi olduğu için, bunlarla birlikte "mutlak tarım arazilerinin" de yeniden belirtilmesi, yalnızca tekrar ve kavram kargaşası yaratmaktadır.

Bu çerçevede, belirli sınıf ve kullanım şekli ile alan boyutu getirmeyen, bütünüyle yoruma açık olan ve hem kendi tanımı, hem de 3. maddenin e bendi ile olan bağlantısı kapsamında, bu bölümde anlatılan şekilde tarım arazilerinin amaç dışı kullanımına açık kapı bırakan Yönetmeliğin 3/g maddesinin iptali talep edilmektedir.

3. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin ı) fıkrasında yer alan "Özel Ürün Arazileri" tanımı; bilimsel ve teknik anlamda taşıdığı yanlışlıklar nedeniyle, Yönetmelik amacı ile çelişir sonuçlar doğmasına neden olabilecek niteliktedir.

Özel ürün arazileri, yalnızca sulu koşullarda özel bitkisel ürünlerin (Pirinç gibi) ve su ürünleri yetiştiriciliği ve avcılığının yapılabildiği alanları kapsamamakta; örneğin, tıbbi ve aromatik bitkiler gibi kimi ekonomik ve stratejik doğal bitkiler gerek sulu ve gerekse kuru koşullarda ve sadece özel ortamlarda, kendi özel habitatlarında üretilmektedir.

Özel ürün arazisi, başka ürün yetiştirmeyen değil, tam tersine yörede diğer ürünlerden daha değerli bir ürünün veya ürün grubunun yetiştirdiği arazidir. Mülga TOPRAKSU ve devamında KHGM tarafından yapılan etütlere göre hazırlanan ve halen konuyla ilgili tüm kesimlerin kullandığı haritalarda, "yöre ekolojisine uygun meyve, asma, fındık, fıstık, gül, çay ve benzeri ürünler", özelliklerine uygun simgeler kullanılarak "özel ürün arazisi" olarak belirlenmiştir

Bu çerçevede, bilimsel ve teknik yönden taşıdığı yanlış içerik ile Yönetmelik amacı ile çelişir sonuçlar doğmasına neden olabilecek olan Yönetmeliğin 3/i maddesinin iptali talep edilmektedir.

4. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin i) fıkrasında yer alan "Marjinal Tarım Arazisi" tanımı; ".. kullanım kararlarının yerel ihtiyaçlara göre belirlendiği" gibi belirsiz açıklamaların yer aldığı, bilimsel dayanağı olmayan bir içeriğe sahiptir. Önceki Yönetmeliklerde yer almayan bu tanımın akademik literatürde de karşılığı yoktur.

Tarım arazileri, uluslararası bilimsel ve teknik arazi sınıflama yöntemlerine dayalı olarak tanımlanmış ve/veya tanımlaması yapılacak olan arazileri kapsar. Örneğin; arazi yetenek sınıflaması yöntemine göre ilk 4 sınıfta (I, II, III. ve IV. Sınıf) yer alan araziler işlemeli tarıma uygun arazileridir. ;

Yönetmeliğin getirdiği "marjinal tarım arazisi" tanımı, nitel ya da nicel yöntemlere göre yapılan sınıflamalara uymamakta, "geleneksel toprak işlemeli tarımın yapıldığı, yerel önemi olan" gibi belirsiz - ucu açık takdir yetkisine konu bir tanımlama olarak, Yönetmelik uygulamalarını belirsizliğe taşımaktadır. Bu nedenle, yönetmeliğin 3/i maddesinin iptali talep edilmektedir.

5. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin j) fıkrasında yer alan "Örtü Altı Tarım Arazileri" tanımı; bu tip araziler tanımlanırken, ".. örtüler altında ileri tarım teknikleri kullanılarak yapılan tarım arazileridir" ifadesi yer almaktadır. Bu haliyle tanım, bir yerin "örtü altı tarım arazisi" olarak sayılabilmesi için, ileri tarım tekniği kullanımını bir koşul olarak görmektedir.

Oysa ülkemizde, özellikle Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Fonu aracılığıyla finanse edilen küçük projeler olmak üzere, birçok bölge ve alanda, örtü altında, basit üretim teknikleri ile tarım yapıldığı bilinmektedir.

Böyle arazilerin, niteliği belirsiz bir "ileri tarım tekniği" koşulu ile ve bu koşulu taşımadıkları öne sürülerek "örtü altı tarım arazisi" sayılmaması, yukarıdaki maddelerde belirtilen gerekçelerle birlikte, Yönetmelik'in temel amacı ile çelişmektedir. Bu nedenle, yönetmeliğin 3/j maddesinin iptali talep edilmektedir.

6. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin k) fıkrasında yer alan "Sulu Tarım Arazisi" tanımı; "devlet yatırımları ile sulamaya açılmış veya sulama projesi kapsamında olan araziler" sınırlamasını getirerek, devlet yatırımı olmadığı halde yurttaşlar tarafından yapılan yatırımlarla sulu tarıma açılan ve ileride yapılacak yatırımlarla sulu tarım arazisi olarak kullanıma niteliği taşıyan arazilerin tarım dışı kullanıma açılmasına yasal zemin oluşturmaktadır.

Türkiye'nin 78 milyon hektar olan topraklarının 27,8 milyon ha'ı işlenebilir araziler olup, bunun 23,3 milyon hektarında kuru tarım, yalnızca 4,5 milyon hektarında ise sulu tarım yapılmaktadır.

İşlenebilir 27,8 milyon ha arazinin topoğrafik yapı itibarıyla 16,7 milyon hektarı sulamaya elverişlidir. Toprak etütlerine göre bu sahanın 12,5 milyon ha sulanabilir niteliktedir. Ancak ekonomik olarak sulanabilecek miktar 8,5 milyon hektar olup, bu arazilerin 4,6 milyon hektarının DSİ Genel Müdürlüğü'nün gerçekleştireceği büyük sulamalarla, 2,9 milyon hektarının ise Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yapacağı küçüksü, gölet ve terfili sulamalarla sulanması öngörülmektedir.

2003 yılında sulanan 4,6 milyar hektar alanın 2,3 milyon hektarı DSİ Genel Müdürlüğü, 1,3 milyon hektarı Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü yatırımları ile sulanmaktadır. Geriye kalan 1 milyon hektar ise, halk sulamalarıdır.

Türkiye'de halkın kendi olanaklarıyla açtığı 10 bin adet sulama kuyusu bulunmakta olup; DSİ ve KHGM resmi verilerine göre, halkın kendi olanaklarıyla suladığı arazi miktarı 1.000.000 hektardır. Fıkra düzenlemesi, bu alanları sulu tarım arazisi saymamaktadır.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'na hazırlanarak görüşe sunulan ve web sitesinde

yayımlanan (www.tarim.gov.tr) "Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanun Tasarısı"nda, sulu tarım arazisi, "Yetiştirilen bitkilerin ihtiyaç duyduğu suyun; doğal veya yapay olarak karşılanabildiği araziler" şeklinde tanımlanmaktadır. Bu tanım, sulu tarım arazisi anlamı içerisine, halk sulamalarını ve sulanabilir tarım arazilerini de dahil etmektedir.

Yine, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün 24.06.2003 tarih ve 1412-10041 sayılı yazısı ile 81 Tarım II Müdürlüğü ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'ne gönderdiği "Yönetmelik Uygulama Talimatı"nda; "Mutlak tarım arazisi ve diğer tarım arazilerinin tespitinde; Bakanlığımız tarafından 2002 yılında yayımlanan 'Tarım Arazileri Standartları Değerlendirme Kriterleri ve Tanımlar' kitapçığında belirtilen hususlar dikkate alınarak yapılacaktır" denilmektedir. 2002 yılında yayımlanan 'Tarım Arazileri Standartları Değerlendirme Kriterleri ve Tanımlar' adlı kitapta (EK 1) "sulu tarım arazisi" şöyle tanımlanmaktadır: "Sulu Tarım Arazisi (S): Yöreyle adapte olmuş tarımı yapılan her türlü bitkinin büyüme devresinde ihtiyaç duyduğu suyun; doğal ve yapay olarak yeterli miktarda karşılanabildiği arazidir."

Her türlü sektörel faaliyetin yürütülebilmesi, işletmecilik açısından bakıldığında, ekonomik rasyonaliteye bağlıdır. Tarımsal faaliyetin en önemli, niteliği değiştirilmesi en zor ve yitirildiğinde tekrar kazanılması neredeyse olanaksız olan kaynağı kuşkusuz topraktır. Toprak üzerindeki tarımsal faaliyetler ise, belirli ölçülerde suyun varlığı ile mümkündür. Bu çerçevede, önceki yönetmelikler ve Bakanlık belgelerindeki tanımlamada ana eksene toprak oturtulmakta ve sulanmayan ve fakat toprak özellikleri bakımından ekonomik ve teknik ölçülerle sulanması mümkün olan arazi sulu tarım arazisi sayılmaktadır.

Bu nedenle, ülkenin şimdiki ve gelecekteki en önemli değerlerinden olan ve yitirildiğinde tekrar kazanılması olanaksız olan nitelikli toprakların üzerinde, devlet ya da halk tarafından yapılmış tesislerle sulu tarım arazisi niteliği kazanmış arazileri korumada çok daha geri bir düzenlemeyi ifade eden yönetmeliğin 3/k maddesinin iptali talep edilmektedir.

7. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin m) fıkrasında yer alan "Tarımsal Amaçlı Yapılar" ile n) fıkrasında yer alan "Tarımsal Amaçlı Entegre Yapılar" tanımları; Yönetmelik'in "Tarımsal Amaçlı Yapılar" başlıklı 11. maddesi ile birlikte değerlendirilmelidir.

Buna göre, tarımsal üretim ve/veya ilk işleme - değerlendirme için ihtiyaç duyulan "Tarımsal Amaçlı Yapılar" (madde 3/m) ve Tarımsal ürünlerin işlenerek fiziksel ve kimyasal özelliklerinin değiştirilip yeni ürüne dönüştürüldüğü "Tarımsal Amaçlı Entegre Yapılar" (madde 3/n) tanımlarına karşılık, "Tarımsal Amaçlı Yapılar" başlıklı 11. maddenin ilk paragrafında "tarımsal işletmenin ekonomik olarak yürütülmesini sağlamak için" gerekli tesislerin sayımı yapılmakta ve bu tip yapılara, 5000 m²'yi geçmemek üzere izin verileceği hükme bağlanmakta; 11. maddenin ikinci paragrafı hükmüne göre ise, "tarımsal ürünlerin işlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili tesislere", alternatif alan bulunamaması halinde, arazi sınıfına bakılmaksızın, işletmenin arazi varlığının 2/100'ünü geçmemek kaydıyla izin verileceği ifade edilmektedir.

Öncelikle şu söylenmelidir ki, 3. madde tanımları ile 11. madde düzenlemeleri arasında anlam karmaşasına yol açan bir belirsizlik vardır. 3/n maddesinde sayılan "Tarımsal amaçlı entegre yapılar" için bir izin prosedürü, 11. maddenin başlığı ve lafzı itibarıyla Yönetmelik kapsamında yok gibi görünmekle birlikte, 11. maddenin ikinci paragrafının yorumu, tarımsal amaçlı entegre yapılara atıf yapıldığı ortaya koymaktadır.

Ayrıca, 11. maddede sayılan tarımsal amaçlı yapılar, 3194 sayılı İmar Yasası kapsamında istisna olarak değerlendirilmekte olup, ilgili yönetmeliklerde yapılan sayım ile uyumsuzdur.

Bu istisna yapılar hakkında 11. maddenin ikinci paragrafı ile getirilen yeni düzenleme, entegre nitelikli tesis ayrımını kaldırdığı için, 3194 sayılı yasa ile bağlı yönetmeliklerine ve kimi hükümleri iptal istemine konu yönetmeliğin amacına aykırıdır.

2001 tarihinde yayımlanan yönetmelikte "İşletmenin toplam arazi varlığının 1/100'ünü geçmeyecek şekilde" getirilen sınırlama, işbu Yönetmelik'te 2/100'e çekilmekte olup, bu durum, örneğin, I. sınıf sulu tarım arazisi üzerinde traktör fabrikası ya da mısır nişastası işleme tesisi kurmak isteyen istem sahibini, daha geniş arazi satın alarak, yönetmeliğin bu maddesinden yararlanma yoluna itebilecektir. Ayrıca sözü edilen oranın yükseltilmesi, Yönetmeliğin tarım arazilerinin kaybını kolaylaştıran yaklaşımını ortaya koymaktadır.

Bu nedenle, tümüyle yoruma açık ifadeler içeren Yönetmeliğin 3/m fıkrası, 3/n fıkrası ile 11. maddesinin ikinci paragrafının iptali talep edilmektedir.

8. Yönetmeliğin "Tanımlar" başlıklı 3. maddesinin o) fıkrasında yer alan "Arsa" ve ö) fıkrasında yer alan "Yerleşim Alanı" tanımları; "yerleşim alanları içinde veya dışında ilgili kuruluşlardan uygun görüş alınarak konut, sanayi, turizm ve benzeri amaçlarla yerleşim için imar planı yapılmış yerler" yanı sıra, uygun görüş alınmamasına karşın bu amaçla kullanılan, planı bulunmayan ve kaçak olarak kurulan kasaba, belde ve köy yoğun yerleşim alanlarını da kapsamaktadır.

Her türlü kötü niyete açık bu değişiklik, imarsız arazileri arsa sayan, imarsız yerleşimlere imar affı niteliği taşıyan, kaçak yapılaşmayı meşrulaştıran, imarla ilgili yasalardaki tanıma aykırı bir düzenlemedir. Bu nedenle, yönetmeliğin 3/o ve 3/ö fıkralarının iptali talep edilmektedir.

9. Yönetmeliğin "Arazi Özellikleri ve Yetenek Sınıfının Belirlenmesi" başlıklı 5. maddesinde, arazinin tarım dışına çıkarılabilir nitelikte olup olmadığının değerlendirilmesinde, "sınıf tespiti, kullanım şekli ve tarımsal özellikler esas

almır”, devamlı, “izinlendirilmesi talep edilen arazi mutlak tarım arazisi ise bu yönetmeliğin 9, 10, 11 ve 13 üncü maddelerinde yer alan istisnalar hariç, İl Müdürlüğünce doğrudan reddedilir” denilmektedir.

Öncelikle belirtmeliyiz ki, yukarıda da söylenildiği gibi, 441 sayılı KHK'nın 10. maddesinin a) bendi, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nü, tarım alanlarının amacına uygun kullanılması konusunda işbirliği ve koordinasyonla görevlendirilmiştir. Buna karşılık Bakanlığın bu hizmetleri ise, Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü (TÜGEM) bünyesinde 2001 yılında oluşturulan “Tarım Arazilerini Değerlendirme Dairesi Başkanlığı” tarafından yürütülmektedir.

441 sayılı KHK'da belirlemelerine aykırı olarak, görevsiz bir Genel Müdürlük çerisinde kurulan bir Daire Başkanlığı ile hizmet verilmesi, verilen izinlerin geçersizliğini gündeme getireceği gibi, verilen izin kararlarına yönelik yeni iptal davalarının gerekçelerini oluşturacaktır.

Ayrıca bu yapılanma, kamu kaynaklarının savurganca kullanılmasına yol açan ve görüşlerin doğru ve hızlı verilmesini engelleyen bir “ikili bürokrasi” yarattığı gibi, Danıştay 10. Dairesi'nin 29.11.2000 tarihli ve Esas No: 1999/130, Karar No: 2000/5886 sayılı Kararının aksine kamu yönetiminde işbirliği ve eşgüdüm sorununu çözememiştir. Toprak etüt ve haritalama ile arazi sınıflaması konusunda görevli olmayan, personeli bulunmayan Tarım ve Köyişleri İl Müdürlüklerine tarım arazilerinin tarım dışı amaçlı kullanım izni yetkisini vermek, tarım arazilerinin yerel baskılar sonucu daha kolay tarım dışına çıkarılması sonucunu doğurabilecektir.

Bunların dışında, yukarıda da belirtildiği gibi, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın EK 1'de sunulan ‘Tarım Arazileri Standartları Değerlendirme Kriterleri ve Tanımlar’ kitapçığının 12 ve 13. sayfalarında, mutlak tarım arazileri; bitki bölgelerinde tuzluluk-alkalilik-drenaj-taşlılık-sel basması-erozyon gibi sorunlar olmayan, toprak derinliği en az 50 cm. olan, su geçirgenlik oranı en az 0.15 cm/saat en çok 50 cm/saat olan, PH'sı 4.5 ila 8.5 arasında, elektriksel kondaktivitesi 4 mmhos/cm'den az ve değişebilir sodyum yüzdesi (ESP) 15'den az olan ... şeklinde bilimsel ölçütlerle tanımlanmaktadır.

Toprağın bu ölçütleri taşıyıp taşımadığı, ancak konunun uzmanı idarenin uzman elemanlarının, arazi ve laboratuvarlarda yapacakları çalışmalar ile ortaya konulabilir.

Bu bağlamda, toprak etütleri konusunda insan kaynağı ve donanım açısından uzman tek idare olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce sınıf tespiti yapılmadan araziler hakkında görüş oluşturulması, mümkün değildir.

Bu nedenle, Yönetmelik'in 5. maddesinde yer alan “... İzinlendirilmesi talep edilen arazi mutlak tarım arazisi ise bu yönetmeliğin 9, 10, 11 ve 13 üncü maddelerinde yer alan istisnalar hariç, İl Müdür lüklerince doğrudan reddedilir” ibaresinin iptali talep edilmektedir.

10. Yönetmeliğin “Arazinin Doğal Yapısında Değişiklik Yapılması” başlıklı 6. maddesinin ikinci fıkrası, birinci fıkraya ile ilişkilidir. Birinci fıkrada, bozulan arazinin niteliklerinin tespit edilemediği durumlarda ve dikili alanlarda kesme veya sökme yapılarak arazinin mevcut kullanma şekli bozulduktan sonra izin talebinde bulunulması halinde, tarımsal etüt ve toprak etüt raporu düzenlenmeyeceği ve uygun görüş verilmeyeceği hükme bağlanmış iken; ikinci fıkrada, arazinin doğal durumunun her ne sebeple olursa olsun tahrip edilmesi halinde, arazinin bozulmayan kısmı veya benzer özellik gösteren bitişik konumdaki arazilerden yararlanılarak tarımsal etüt ve toprak etüt raporu düzenleneceği ve tarım dışı amaçla kullanılıp kullanılmayacağına İl Müdürlüğünce karara bağlanacağı belirtilmiştir.

İkinci fıkranın, ilk fıkraya ile olumlu görüş verilmeyen araziler hakkında, zorlama görüşleri gündeme getirebileceği olması nedeniyle, yönetmeliğin 6. maddesinin ikinci fıkrasının iptali talep edilmektedir.

11. Yönetmeliğin “Tarım Dışı Amaçla Kullanılmayacak Araziler” başlıklı 7. maddesi; 9, 10, 11 ve 13. maddelerde belirtilen istisnalar hariç olmak üzere, tarım dışı amaçlarla kullanılmaya tahsis edilemeyecek arazileri saymaktadır. Yönetmeliğin 9 ve 10. maddesine ek olarak, tarımsal amaçlı yapıları düzenleyen 11. ve plan değişikliklerini içeren 13. maddesi, tarım alanlarını amacı dışında kullanımına yönelik, daha önceki Yönetmeliklerde olmayan istisnaları gündeme getirmektedir.

11. maddeye yönelik iptal istemi ve gerekçesi, 3/m ve 3/n fıkraları ile olan bağlantısı nedeniyle, yukarıda yedinci maddede belirtilmişti. 13. maddeye ilişkin iptal istemine ise, ileride değinilecektir.

Bu bağlamda, Anayasal – yasal hükümlere ve ilgili yüksek yargı kararlarının varlığına karşın, tarım alanlarının amacı dışında kullanımına yönelik istisnalar niteliğindeki 11 ve 13. maddelere yapılan atıfların (yönetmeliğin 7. maddesinin birinci fıkrasındaki “11 ve 13 üncü” ibaresinin) iptali talep edilmektedir.

12. Marjinal tarım arazisi tanımının iptali talep edildiği için, Yönetmeliğin “Tarım Dışında Kullanılacak Arazilerde Öncelik Sırası” başlıklı 8. maddesinde yer alan: “marjinal tarım arazileri içerisinde veya” ifadesinin de iptali talep edilmektedir.

13. Yönetmeliğin “Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılabilecek Kuru Tarım Arazileri” başlıklı 9. maddesinin ilk fıkrasında; Marjinal Tarım arazilerinden başlamak kaydıyla, daha uygun alternatif araziler bulunmadığı takdirde;

- Köylerin planlı yerleşimi için mevcut yerleşik alanların çevresinde,
- Mevcut yerleşim alanlarına ilave olarak belediye veya mücavir alan sınırları içinde ilgili belediye tarafından imar planı yapılmak istenen yerlerde,
- Belediye ve mücavir alan sınırları içinde ve dışında kurulacak Organize Sanayi Bölgeleri ve Küçük Sanayi Siteleri,

d) Toplam kullanım alanı 5000 metre kareyi geçmemek şartı ile karayolları güzergahlarında kurulacak oto yakıt satış stasyonları,

e) Katı atıkların etkisiz hale getirilmesi için yapılan tesisler ve ek tesisleri,

f) Ceza infaz kurumları ve tutukevleri yapı ve tesislerinin, genel maksatlar için gerçek ihtiyaca cevap verecek miktarlardaki diğer kuru tarım yapılan araziler ile ekonomik verim alınamayan dikili tarım arazilerinin, kamu yararının gözetilmesi ve tarımsal faaliyetlere zarar vermeyecek tedbirlerin alınması kaydıyla, tarım dışı faaliyetlere tahsis edilebileceği belirtilmektedir.

Öncelikle, VIII. sınıf arazinin bile bir yana bırakılarak, tümüyle keyfiyete açık bir “marjinal arazi” tanımlamasıyla istenen her yerin tarım dışına çıkarılabilir duruma getirilmesini önlemek amacıyla, “Marjinal tarım arazilerinden başlamak kaydıyla” ifadesinin iptali gerekmektedir.

Bunun yanında, 9/b maddesinin Yönetmeliğin değişiklikten önceki halinde, iptalini istediğimiz fıkrayı karşılayan fıkraya; “Konut ihtiyacı için belediye ve mücavir alan sınırları içinde bulunan yerleşim alanlarına ilave olarak iskana açılmak istenen yerlerde” hükmünü içermektedir. 9/b ile getirilen “Mevcut yerleşim alanlarına ilave olarak belediye veya mücavir alan sınırları içinde ilgili belediye tarafından imar planı yapılmak istenen yerlerde,” ifadesi ile Bayındırlık ve İskan Bakanlığı'nın imar planı değişiklikleri yerine yalnızca Belediyelerin yapacağı değişiklikler gündeme getirilmiştir. İlgili kurumlardan görüş almadan Belediye Meclisi kararı ile yapılan imar ve ek imar planlarının ve plan değişikliklerinin büyük miktarlarda tarım arazisini yok ettiği gerçeği ortada iken, “konut ihtiyacı” sınırlaması da kaldırılarak getirilen yeni düzenleme, tarım arazilerinin tarım dışı kullanımını kolaylaştırıcı yönde bir düzenlemedir.

Bakanlıkça hazırlanan ve www.tarim.gov.tr adresinde de görüşe sunulan “Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu” Tasarısında; “Ancak, alternatif alan bulunmaması şartıyla; a) Savunmaya yönelik stratejik ihtiyaçlar, b) Verimliliği saptanmış maden ve petrol arama ve işletme faaliyetleri, c) Doğal, tarihi ve kültürel varlıkların korunması ve doğal afetlerin önlenmesi, d) Üstün kamu yararı amaçlı kamu yatırımları için talepte bulunulması halinde Bakanlığın uygun görüşü alınarak Bakanlar Kurulu Kararı ile izin verilir. Bunların dışında kalan ve onaylı toprak koruma projesi olan tarım arazileri, Bakanlığın uygun görüşü ile istenilen amaçla kullanılabilir” denilmektedir.

Yasa tasarısında istisnaların daraltılması ve izne yönelik kararın Bakanlar Kurulu'na bırakılmasına karşın, 9, 10, 11 ve 13. maddede istisnaların genişletilmesi, tarım alanları aleyhine sonuç doğuracak önemli bir çelişkiyi gündeme getirmektedir. Yasa ile korunması amaçlanan tarım arazilerinin, yasa çıkmadan önce bir yönetmelikle tarım dışı kullanıma açılması, hukuk dışıdır ve kabul edilemez.

Yönetmeliğin e) fıkrasındaki yer alan “katı atıkların etkisiz hale getirilmesi için yapılan tesisler ve ek tesisler” ve f) fıkrasında yer alan “ceza infaz kurumları ve tutukevleri yapı ve tesisleri”, tarım arazileri üzerine acilen kurulması gereken yapılar değildir. Bu tür tesislerin yapımı için, tarım arazileri dışında yer bulmak her zaman mümkündür. İdare'nin, bu araştırmayı yaparak, tespit edeceği uygun alternatif alanlar üzerinde bu tür tesislerin inşasına izin verme yükümlülüğü bulunmaktadır.

Bu nedenle, yönetmeliğin 9. maddesinin birinci paragrafındaki “Marjinal tarım arazilerinden başlamak kaydıyla” ifadesinin, b) fıkrasının, İdareye, fıkrayı yalnızca “konut ihtiyacı” na yönelik yeniden düzenleme olanağı tanımak bakımından, tümüyle, yine e) ve f) fıkralarının tümüyle iptali talep edilmektedir.

14. Yönetmeliğin “Tarım Dışı Amaçlarla Kullanılabilecek Sulu Tarım Arazileri ve Diğer Araziler” başlıklı 10. Maddesinin b) bendi ile; “ham petrol ve doğalgaz arama, üretim ve depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler”; (d) bendi ile “Sera ve Sera Organize Sanayi Bölgeleri”, tarım dışına çıkarılacak istisnalar arasına alınmıştır. Önceki yönetmeliklerde yağışa bağlı (kuru) tarım arazilerine yönelik istisnalar arasında yer alan “Milli savunma tesisleri, hava alanları ve ek tesisleri” c) bendi ile sulu tarım arazilerindeki istisnalara alınarak sulu tarım arazilerindeki istisnalar genişletilmiştir.

Ülkemizdeki sulanabilir alan büyüklüğüne ilişkin verilere, yukarıda değinilmişti. Sulanabilir alan büyüklüğü, 1950'de 41.9 bin hektar iken, bu rakam 1960'ta 89.3, 1975'te 420 bin hektara, 2003'te 4.6 milyon hektara yükselmiştir. Cumhuriyet döneminde kit kaynaklara rağmen yapılan yatırımlarla, tarım için en önemli kaynak olan sulanabilir alanlarda önemli artışlar sağlanmıştır.

Yapılmış olan toprak etütlerine göre, arazi varlığımızın % 6.53'ü I. sınıf, %8.80'i II. sınıf, % 9.89'u III. sınıf ve % 9.41'i IV. sınıftır. Ülkemizde korunması gereken araziler ülkemizin yaklaşık dörtte birini oluşturmakta, her türlü tarıma elverişli araziler ise sadece % 6.5 oranında bulunmaktadır. Dolayısıyla çölleşme tehdidi altındaki ülkemiz, toprak kaynakları açısından zengin bir ülke değildir.

Yukarıda verilen arazi varlığı durumumuza rağmen, toplam arazi varlığı içerisinde zaten çok düşük bir oranda bulunan nitelikli tarım arazileri, her nasılsa, çok daha büyük miktarlardaki daha az nitelikli araziler içinde alternatif alan bulunmadığı gibi yapay ve gerçeğe aykırı gerçeklerle tarım dışına çıkarılmaktadır.

Sanayi yatırımlarının büyük çoğunluğu Bolu, Düzce, Bursa, Sakarya yöresinde, son derece nitelikli tarım arazilerinin üzerine, çeşitli yönetmelik değişiklikleri, uygulamaya yanlışları ile kurulmuştur / kurulmaktadır. Tarım toprağı üzerinden geçirilmiş karayolları ile oluşturulan cazibe merkezleri nedeniyle yatırımcıların kendisi açısından en az taşıma maliyeti oluşturacak bölgelerde fabrika kurma isteği, kuşkusuz kamu yararı kavramının somut olaylarda karşılığını oluşturan nitelikli tarım topraklarının hoyratça tüketilmesi sonucunu doğurmamalıdır.

10. maddenin b) fıkrası ile; "ham petrol ve doğalgaz arama, üretim ve depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler", alternatif alan bulunmadığı "gerekçesi" ile, sulu tarım arazisi içinde kurulabilecektir. Ham petrol ve doğalgaz aramasının sulu tarım arazisi üzerinde dahi yapılmasında, kamu yararının bulunduğu düşünülebilir. Ancak aynı saptama, "depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler" için yapılamaz. Bunların, "her ne olursa olsun, o arazi üzerinde kurulmak" zorunluluğu yoktur; dolayısıyla da mutlaka alternatif alanının aranması gereklidir.

10. maddenin c) fıkrası ile sulu tarım arazilerindeki istisnalar arasında alınan "Milli savunma tesisleri, hava alanları ve ek tesisleri", 1989 yılından beri yağışa bağlı (kuru) tarım arazileri içinde yer alan bir istisna maddesidir. 2003 yılına değin bu konuda bir sorun yaşanmadığına ve kuru tarım arazilerinin sulu tarım arazilerine göre nicelik olarak çok fazla olması nedeniyle, toplumun tümünün yararına yönelik "Milli savunma tesisleri, hava alanları ve ek tesisleri" istisnasının, geçmişte olduğu gibi kuru tarım arazileri içinde yer alması gerekmektedir.

Maddenin d) fıkrasında yer alan ve alanı düzenleyen yönetmeliklere ilk kez giren Sera Organize Sanayi Bölgeleri konusunda bilinen tek örnek, Menderes Nehri ile Denizli Karayolu arasında 2500 dekarlık bir arazi üzerinde kurulacak Aydın - Köşk - Ege Sera İhtisas Organize Sanayi Bölgesi'dir. Yatırım programında yer alan bölge içerisinde gıda kurutma ve işleme fabrikalarında ürünlerin işlenerek entegre bir tarımsal sanayi bölgesi oluşturulması amaçlanmaktadır. Konunun OSB Yasası içerisinde değerlendirilmesi gerekirken, Yönetmelikle getirilen düzenlemenin, belli bir girişime yönelik özel bir düzenleme olduğu açıktır.

Bu konuda, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın hazırladığı ve 21.05.2001 tarih, 24408 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği"nin ilgili hükümleri, dilekçeye konu yönetmelikle kıyaslandığında, tarım topraklarını koruma açısından çok daha ileri düzenlemeler getirmektedir. Organize Sanayi Bölgelerinin kuruluş ve işleyiş sürecinde düzenin sağlanması ve yasal bir statüye kavuşturulmaları için 15.04.2000 tarih ve 24021 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4562 sayılı OSB Kanunu'nun amaçlarından biri de "tarım alanlarının sanayide kullanılmasının disipline edilmesi"dir.

21.05.2001 tarih ve 24408 sayılı Resmi Gazetede Yayımlanan Organize Sanayi Bölgeleri Yer Seçimi Yönetmeliği'nin 1/100.000 Ölçekli Eşik Analizinin Hazırlanması başlıklı 13. maddesinin bendinde "Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü Merkez ve Yerel Teşkilatları ile temas kurularak 1/100.000 ölçekli Toprak Kaynağı Envanter Haritasından, 1., 2., 3. sınıf tarım alanları, meralar; ayrıca gölet, sulama alanları ve drenaj tesislerini gösterir haritanın temin edilmesi", j) bendinde "Tarım ve Köyişleri Bakanlığı merkez ve yerel teşkilatlarından su ürünleri üreme ve istihsal sahaları ile ilgili bilgiler" istenir denilmektedir. 15. maddeye göre, 1/100.000 ölçekli Eşik Analizi Haritasında, hiçbir kurumun yatırım ve proje alanına girmeyen, eğimi ve zemini yapılaşmaya elverişli olan, yerleşim alanlarını, hava kalitesini, su kaynaklarını, tarım arazilerini, zeytinlik alanları, kültür ve tabiat varlıkları ile sit alanlarını, sulak alanları, yaban hayatını olumsuz yönde etkilemesi mümkün olmayan, ulaşımı kolay olan ancak ikincil arter bağlantılı, enerji ve su temininin kolay olduğu, yerleşim merkezlerine, gidış geliş zamanı da göz önüne alınarak yeterli bir uzaklıkta olan, varsa çevre düzeni planı, nazım imar planı kararlarına uygun olan, ana yol ile bölünmeyen, gelişme ve genişleme olanağı bulunan, yeterli büyüklüğe sahip ve çevresinde konut ve yan sanayi yerleşimine müsait yer bulunan alanlar, Bakanlık tarafından gerekli görülen tüm incelemeler sonucunda "Alternatif Alanlar" olarak belirlenmektedir. 20. maddeye göre; 1/25.000 ölçekli eşik analizi ve yerinde yapılan inceleme sırasında, OSB kurulabilecek alternatif alanların özellikleri arasında; h) varsa Çevre Düzeni Planına göre durumu, i) mevcut arazi kullanım durumu, j) çevresindeki alanların mevcut ve planlama durumu, k) arazi kullanma kabiliyet sınıfları, l) eğimi ve yönü, m) drenaj durumu, n) taşkına maruz kalma durumu incelenmektedir. 24. maddesi gereği Bakanlık tarafından tespit edilen Yer Seçimi Komisyonuna temsilci göndermeleri istenen Kurumlar Listesi'nde, Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, tarım reformu bölgelerinde Tarım Reformu Genel Müdürlüğü, incelenen OSB alternatif alanının mera vasfında olması durumunda Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü sayılmaktadır.

Asıl görevi ülkedeki sanayi yatırımlarını artırmak olan Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın kurulacak OSB ve İhtisas OSB Bölgeleri için tarım arazilerini koruyucu süreç işletip ilgili kurumlardan aldığı olumlu görüşlere göre yer seçimi yapması, OSB Yer Seçim Yönetmeliğinin tarım alanlarını korumak amacıyla çıkartılan yönetmeliğe göre çok daha net ifadelerle ve daha kapsamlı bir koruma içeriyor olması, toprakları korumak ve amacına uygun kullanımını sağlamakla görevli Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın, her tür ve sınıftaki tarım arazisini tarım dışı kullanıma açan dava konusu yönetmelikle bu amacından ne kadar geriye düştüğünü en çarpıcı bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yine bu bağlamda, yukarıda da belirtildiği gibi, Yönetmeliğin 10. maddesinin son paragrafında; yukarıda belirtilen genel amaçlar için yapılan müracaatların İl Müdürlüğü tarafından inceleneceği ve alternatif olmadığı kanaatine varılırsa uygun görüş verileceği, alternatif alan tespiti halinde müracaatın İl Müdürlüğü tarafından reddedileceği, kararların gereği için ilgili kuruluşa ve hazırlanan raporla birlikte istatistik bilgi edinilmesi için Bakanlığa gönderileceği belirtilmektedir.

"Alternatif alan tespiti", arazi yetenek sınıflamasına göre yapılmaktadır. Yukarıda da belirtildiği gibi, insan kaynakları ve teknik donanımı itibarıyla bu konuda tek uzman kuruluş olan Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün yer almadığı karar süreçlerinde, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı İl Müdürlüğü'nün

yetkilendirilmesi, kamu yönetiminin, alternatif alan varlığının tespitindeki etkinliğini azaltacaktır.

Belirtilen gerekçelerle, Yönetmeliğin 10. maddesinin b) fıkrasında yer alan "üretim ve depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler" ibaresinin, c) ve d) fıkralarının tümü ile 10. maddesinin son paragrafının tümüyle iptali talep edilmektedir.

15. Yönetmeliğin "Plan Değişikliği Yapılmasının Esasları" başlıklı 13. maddesi; tarım dışı kullanım amaçlı istisnaları genişletmekte, plan değişikliği sürecinde plan kapsamına alınacak büyük miktarlarda arazilerin yalnızca İl Müdürlüğü'nün yetkisi ile tarım dışına çıkarılmasına zemin hazırlamaktadır.

Plan değişiklikleri istemlerinin, bilimsel verilere hakim, yerel etkilere kapalı kamu yönetimi süreçlerinde doğru olarak değerlendirilebilmesi için, Bakanlığın uygun görüşü alınması ve alınmadığı takdirde yapılan planların herhangi bir işleme gerek kalmaksızın geçersiz sayılması gerekirken, 13. madde ile 9., 10. ve 11. maddelerde getirilen istisnalar dışındaki getirilen yeni istisnalar şunlardır: "İl Müdürlüğü aşağıdaki zorunlu haller için plan değişikliği iznini verebilir: a) Planlı alan Belediye veya mücavir alanı içerisinde ise; Belediye hizmetlerinin yürütülmesi ve alt yapı tesisleri için inşa edilecek yapılara yönelik ilgili belediye tarafından yapılan arazi talepleri, b) Planlı alan Belediye veya mücavir alanı içinde veya dışında olması halinde; 1) Tarımsal üretimi teşvik etmek amacıyla kurulmuş tarımsal ürünlerin işlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili entegre nitelikli sanayi tesislerinin geliştirilmesi ve rekabet gücünün artırılması için, mevcut yapılara ilave tesislerin kurulmasına yönelik arazi talepleri, 2) Diğer sanayi tesislerinin bulunduğu planlı alanlarda; sanayi tesislerinin rekabet gücünün artırılması için ihtiyaç duyulan, ileri teknoloji kullanımı sağlayarak üretimi artıracak ve mevcut tesislerle entegre çalışma zorunluluğu bulunan ilave tesislerin kurulmasına yönelik arazi talepleri."

Maddenin son fıkrası ile, istisnalar hakkında Bakanlık ve Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü işbirliği içinde görüş oluşturma süreci devre dışı bırakılmakta, zorunlu haller için ihtiyaç duyulan araziler; öncelikle tarım dışı kullanım planı bulunan tesislere sınır ve düşük potansiyelli kuru tarım arazilerinden, eğer böyle bir arazi yok ise gerçek ihtiyaca cevap verecek miktarda alan mevcut planlı alana sınırlı diğer tarım arazilerinden karşılanmaktadır.

13. maddenin b) fıkrasının 1) nolu hükmü 11. maddede düzenlenenleri genişleten, 2) nolu hükmü her çeşit kullanıma yönelik her türlü kural dışılığı yasallaştıran soyut kavramlar içermektedir. "Düşük potansiyelli kuru tarım arazisi", "gerçek ihtiyaca karşılık verecek miktarda alan" ve niteliği, sınıfı belirtilmeksizin kullanıma açılma olanağı sağlanan, "mevcut planlı alana sınırlı diğer tarım araziler" kavramları hukuk terminolojisine aykırı, her yöne çekilebilecek, esnek, keyfi davranışa yol açabilecek kavramlardır.

Ayrıca, sanayi ya da tarımsal amaçlı tesislere yönelik izinlendirme süreci, iptal talebimize konu olduğu şekilde genel maksatlar dışında bazı gerçek ve tüzel kişilerin özel maksatlarına yönelik olarak 9. ve 10. madde ile düzenlenmişken, plan değişikliklerinde ayrı ve ayrıcalıklı bir düzenlemenin yapılması yanlış, iyi niyetli değildir. Maddenin bu haliyle uygulanması nitelikli tarım arazilerinin toplu şekilde plan değişikliğiyle tarım dışına çıkarılmasına yol açacaktır.

Bu nedenlerle, Yönetmeliğin 13. maddesinin ilk paragrafı hariç tüm hükümlerinin iptali talep edilmektedir.

Geçmişte tarımsal üretim bakımından kendine yeterli ender ülkelerden birisi olma konumu ile öne çıkarılan ülkemiz, 1995'ten bu yana net tarım ürünü ithalatçısı ülkeler arasında girmiştir. Bu nedenle hem ülkenin gıda güvenliğini sağlamak, hem de gelecek nesillere yaşanabilir bir yurt bırakma düşüncesi ile, tarım alanlarının titizlikle korunması, her geçen gün daha büyük bir önem kazanmaktadır. Bu çerçevede, kamu yararı dışında ve ona yabancı herhangi bir sonucu elde etmek için gerçekleştirilen ve yukarıda maddeler halinde açıklanan yönetmelik hükümleri, anayasaya, ilgili yasa hükümlerine ve "amaç" yönünden hukuka aykırıdır.

SONUÇ VE İSTEM: Yukarıda açıklanan nedenlerle, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nca 13.06.2003 tarih, 25137 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "Tarım Arazilerinin Korunması ve Kullanılmasına Dair Yönetmelik" in; 3. maddesinin e), g), i), j), k), m), n), o) ve ö) fıkralarının; 5. maddesinde yer alan "... izinlendirilmesi talep edilen arazi mutlak tarım arazisi ise bu Yönetmeliğin 9, 10, 11 ve 13 üncü maddelerinde yer alan istisnalar hariç, İl Müdürlüğünce doğrudan reddedilir" ibaresinin; 6. maddesinin ikinci paragrafının tümüyle; 7. maddesinin ilk paragrafındaki "11 ve 13 üncü" ibaresinin; 8. maddesindeki "marjinal tarım arazileri içerisinde veya" ibaresinin; 9. maddesinin ilk paragrafındaki "Marjinal Tarım Arazilerinden başlamak kaydıyla," ibaresinin, b) fıkrasının tümüyle, yine e) ve f) fıkralarının tümüyle; 10. maddesinin b) fıkrasında yer alan "... üretim ve depolama tesisleri ile bunlara ait ek tesisler" ibaresinin, c) ve d) fıkralarının tümüyle, 10. maddesinin son paragrafının tümüyle; 11. maddesinin ikinci fıkrasının; 13. maddesinin ilk paragrafı hariç tüm hükümlerinin iptali ve öncelikle yürütmelerinin durdurulmasına, yargılama giderleri ve avukatlık ücretlerinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini arz ve talep ederiz. 05.08.2003

Gökhan GÜNAYDIN

TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı

EK:

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve Tarım arazilerinin tespitinde kullanılan, "Tarım Arazileri Standartları Değerlendirme Kriterleri ve Tanımlar" kitapçığı

SUNİ TOHURLAMA, OVUM VE EMBRİYO TRANSFERİ FAALİYETLERİNİN USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİĞİN İPTALİNE YÖNELİK DANIŞTAY BAŞVURUSU

07.08.2003

YÜRÜTMENİN DURDURULMASI İSTEMİDİR

DANIŞTAY BAŞKANLIĞI'NA

DAVACI : Gökhan GÜNAYDIN
TMMOB Ziraat Mühendisleri ODASI Başkanı
Karanfil sokak 28 / 12
06640 Kızılay / ANKARA

DAVALI : Tarım ve Köyişleri Bakanlığı
Milli Müdafaa Caddesi No:20
06100 Kızılay/Ankara

DAVANIN TÜRÜ : İptal davası

DAVANIN KONUSU : 1 Temmuz 2003 gün, 25155 sayılı Resmi Gazete'de, "Sunı Tohumlama, Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faaliyetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" yayımlanmıştır. Bu yönetmeliğin 28. maddesi ile 15 Kasım 2002 gün ve 24937 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren yönetmelik yürürlükten kaldırılmaktadır. Aynı isimle yayınlanmış olan iki yönetmelikte yer alan maddelerin çok büyük bir bölümü benzer veya aynıdır. Buna karşın, 1 Temmuz 2003 gün ve 25155 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan yönetmeliğin önceki yönetmelikten farklı olan bazı hükümleri, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu ve 7472 sayılı Ziraat Yüksek Mühendisliği Kanunu'nun öngördüğü doğrultuda çıkarılan "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" hükümlerine aykırı düzenlemeler içermektedir. Bu nedenle; söz konusu Yönetmeliğin 3. maddesinin daha önceki yönetmelikten farklı olan bölümlerinin, 5. maddesinin a fıkrasının, 6. maddesinin c fıkrasının, 7. maddesinde yer alan ve suni tohumlama uygulamasını bir mesleğe özgüleyen bazı ibarelerin, 24 ve 26. maddelerin tümüyle, 27. maddesinin a ve c fıkralarının iptali ve öncelikle yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

OLAYIN ÖZETİ :

Yönetmelik değişikliğinin getirdiği düzenlemeler, üç ana başlık altında toplanabilir;

1. Yönetmeliğin hukuki dayanağının, Hayvan Islahı Kanunu yanında, veterinerlik mevzuatına dayandırılması,
2. Yönetmeliğe konu iş ve işlemlerde, "hayvancılıkla ilgili konularda eğitim veren meslek lisesi, yüksekokul ve fakülte mezunları" yerine veteriner hekimlerin yetkilendirilmesi,
3. İş sözleşmelerinin onaylanmasında veteriner hekimler meslek odasının yetkilendirilmesi.

Sözü edilen değişikliklerin tümü, mevcut mevzuat hükümlerine aykırı olarak, konu ile ilgili eğitim almış ve yıllardır bu alanda başarılı çalışmalar yapmış olan ziraat mühendislerinin yetkilerinin elemine edilerek Yönetmelik'e konu çalışmaların veteriner hekimlere özgülenmesi amacıyla uygun olarak yapılmıştır. Ayrıca, belirli eğitim seviyesindeki (lise ve üstü) kişilerin bir kursla eğitilerek yapabilecekleri bir işi, ancak bir meslek grubu tarafından yapılabilir konuma taşımıştır.

Bu itibarla, Yönetmelik'e konu düzenlemelerin bu alanla ilgili olanları hukuka, bilime ve hayvancılığa gelişmiş ülkelerdeki rutin uygulamalara aykırıdır. Çalışma alanı, konu ile ilgili eğitim almış ve mevcut mevzuat hükümlerine göre yetkili tüm meslek gruplarına açık olmak durumundadır. Bu itibarla, meslek taassubuna dayalı düzenlemeler, hukuka yabancıdır. Aşağıda olaylar, bu sıra içerisinde değerlendirilecektir.

a) Yönetmelik Değiştirme Amacının ve Usulünün Hukuka Aykırılığı

Anayasa'nın 124. maddesinde belirtildiği üzere, Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, Yönetmelik çıkarabilirler.

Ancak idari işlemin, yetki - şekil - sebep - konu ve amaç yönlerinden hukuka uyarlı olması da, idare hukukunun genel ilkelerindedir.

Davalı idarenin mevcut Yönetmelik'i değiştirme nedeni ve Yönetmelik hazırlanırken izlenen yol; şekil, sebep ve amaç yönünden hukuka aykırıdır. Şöyle ki;

Aşağıda ayrıntısı ile açıklanacağı üzere, adı geçen Yönetmelik, çift tırnaklı, tek tırnaklı ve diğer memeli hayvanlarda suni tohumlama ve embriyo transferi uygula-

malarında daha önceki Yönetmelik ile yetkili kılınan "hayvancılıkla ilgili konularda eğitim veren meslek lisesi, yüksekokul ve fakülte mezunları"nın yetkilerinin alınarak, uygulamalarda yalnızca veteriner hekimlerin yetkilendirilmesi gibi, hukuka yabancı bir meslek taassubuna hizmet etmektedir. Ayrıca, lise ve daha üstü eğitim almış kişilerin bir kursa katılma ve bu kursu tamamladıktan sonra kendi sürüsünde tohumlama yapma hakları da ortadan kaldırılmaktadır.

DAVALI İdare, Yönetmelik taslağını çeşitli kurum ve kuruluşlara incelenmek üzere gönderdiği yazısında, yönetmelik değişiklik gerekçesini, "uygulamada karşılaşılan bazı sorunlar" olarak ifade etmiştir. Bu ifade esas alınırca değişiklik taleplerinin uygulamada yaşanan ve giderilmesi mümkün olmayan bazı aksaklıklara dayandırılmış olması düşünüldü. Oysa yürürlükteki yönetmelik 15 Kasım 2002 de yayımlanmış ve henüz aksaklık tespit edilecek bir uygulama süresi geçirmemiştir. Kaldı ki, değişiklik taleplerinin tamamına yakını da uygulama ile ilişkili değildir. Aksine, maddelerle ilgili değerlendirmeden de anlaşılacağı üzere değişiklik önerileri; hiçbir gerçekçi neden ileri sürülmeden ve dünyanın gelişmiş pek çok ülkesindeki uygulamaların aksine memelilerde suni tohumlamanın sadece veteriner hekimlerce yapılmasına yasal zemin oluşturmayı ve bu meslek grubuna ayrıcalık sağlamayı hedeflemektedir. Bu niyetin değişiklik için gerekçe yapılmaya çalışılan "uygulamada karşılaşılan bazı sorunlar" ifadesinin arkasına saklanması mümkün değildir.

Hukuka yabancı bu amacı ele verir bir başka uygulama da, davalı idarenin Yönetmelik taslağını, Hayvan Islahı Kanunu ve yürürlükten kaldırılan yönetmeliğin hazırlık çalışmalarında görüşlerine başvuru kuruluşlardan hem 30.000 üyesi olan ve Anayasa'nın 135. maddesi anlamında kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olan TMMOB Ziraat Mühendisleri ODASI'na hem de Ziraat Fakülte-ri'nin Zootečni bölümlerine, görüşlerini almak için göndermemiş olmasıdır.

Son olarak, davalı idarenin 30.04.2003 günlü yazısı ile bazı kurum ve kuruluşlara gönderdiği Yönetmelik taslağına ilişkin, 10.05.2003 gününe kadar yanıt istemesi, yazının gidüş - dönüş zamanları da dikkate alındığında, Yönetmelik hazırlama sürecinin ne denli aceleci ve gerçek ilgililerin katılımına kapalı olarak gerçekleştirildiğine işaret etmektedir (EK- 1).

Sayılan gerekçelerle, davalı idarenin oluşturduğu genel düzenleyici işlem, şekil, sebep ve amaç yönünden hukuka aykırıdır, iptal edilmelidir.

b) Görev ve Yetki Alanı Bakımından Değerlendirme ;

Söz konusu Yönetmeliğin hukuki dayanağını oluşturan ve 10.03.2001 gün, 24338 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu'nun 1. maddesinde, bu Kanun'un amacının, her türlü hayvansal üretim ve bu üretimi etkili kılan faaliyetler ile yarış, müsabaka ve iş maksadıyla yetiştirilen hayvanların verimlerinin artırılması için yapılacak *islah çalışmaları*, evcil ve yabani hayvanların gen kaynaklarının korunmasını, hayvansal üretimin ekonomik olmasını ve rekabet gücünün artırılmasını, bu hususlarla ilgili faaliyetleri ve soy kütüğü kayıtlarının tutulması ile *hayvan ırklarının islahını*, damızlıkların sağlıklı ve hijyenik koşullarda yetiştirilmesini ve hastalıklardan arı bir şekilde üreticilere intikalini ve korunmasını sağlamak olduğu; 8. maddesinde, hayvan ırkının islahı amacıyla, Bakanlıkça tespit edilen yörelerde köylere ariyet olarak tahsis edilecek yüksek verimli aygır, boğa, koç ve tekelerin temini ile sergi ve teşvik müsabakaları için Bakanlık ve il özel idareleri bütçelerine ödenek konulacağı; 10. maddesinde, lüzumlu bölgelerde suni tohumlama yaptırmaya, bu maksatla gereken yerlerde ihtisas kursu açmaya, suni tohumlama laboratuvar ve durakları kurmaya, kurdurmaya ve gerekli her türlü tedbiri almaya Bakanlığın yetkili olduğu, *hayvan ırklarının islahı amacı ile tabii tohumlama, suni tohumlama, embriyo transferi, döl kontrolü ve yetiştirmeye yönelik biyoteknolojik faaliyetlerin kamu kurum ve kuruluşları ile suni tohumlama yapmak üzere Bakanlıktan izin alan gerçek ve tüzel kişiler tarafından, ücret mukabili yapılacağı*, 11. maddesinde *gerçek ve tüzel kişilerin tabii tohumlama, suni tohumlama, embriyo transferi, genetik kopyalama ve diğer biyoteknolojik faaliyetleri yapmalarının, bu maksatla sperma ve embriyo üretim merkezi, laboratuvar ve müessese kurmalarının, sperma ve embriyo üretme ve sat-*

malarının, bulundurmalarının, taşımalarının, ithal ve ihrac etmelerinin, Bakanlığın iznine ve kontrolüne tabi olduğu; 20. maddesinde, her türlü hayvan ıslahı çalışmalarına ilişkin usul ve esasların, soy kütüğü kayıtlarının tutulmasının veya tutturulmasının esasları ile tescil işlemlerinin, damızlıkların köylere devrinin, tabii ve suni tohumlama ve embriyo transferi uygulama usullerinin bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliklerle belirleneceği hükmüne bağlanmıştır.

Görüldüğü gibi, Yönetmelik'in hukuki dayanağını oluşturan Hayvan Islahı Kanunu, esas olarak hayvan ırklarının ıslahına yönelik Kanun'a konu uygulama alanlarında, Bakanlıktan izin alan gerçek ve tüzel kişilerin yetkili olduğu, Bakanlığın çıkaracağı Yönetmelik'le alanı düzenleyeceğine işaret etmektedir.

Anyasa'nın 124. maddesinde belirtildiği üzere, Başbakanlık, bakanlıklar ve kamu tüzel kişileri, kendi görev alanlarını ilgilendiren kanunların ve tüzüklerin uygulanmasını sağlamak üzere ve bunlara aykırı olmamak şartıyla, Yönetmelik çıkarabilirler. Bu bağlamda yönetmelikler, kanun ve tüzüklerde bulunmayan çeşitli teknik konu ve ayrıntıları, yasal çerçeve içinde kalmak koşuluyla, objektif - somut kurallarla açıklarlar.

Bu anlamda Bakanlık, konu ile ilgili takdir yetkisini, hukuki normlar hiyerarşisine uygun olarak kullanmak yükümlülüğündedir.

10.3.2001 gün, 24338 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu'nun "Tanımlar" başlıklı 3. maddesi kapsamında, zootekni, aşağıdaki gibi tanımlanmaktadır; "Hayvan yetiştirilmesi, ıslahı, bakımı-beslenmesi, yem üretimi, hastalıklardan koruma gibi hususları düzenleyerek hayvanlardan daha yüksek ve ekonomik verim elde etmeyi sağlayacak teknoloji ve uygulamaları".

7472 sayılı "Ziraat Yüksek Mühendisliği Kanunu" nun öngördüğü doğrultuda, 24.01.1992 gün ve 21121 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe giren, "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" ün (Ek-2) konu ile ilgili düzenlemeler getiren 21. maddesi hükmü ise aynen şöyledir;

"Zootekni

Madde 21 - Zootekni alanında öğrenim görmüş ziraat mühendisleri, hayvan neslinin ıslahı, geliştirilmesi, çoğaltılması, ithal ve ihracı, hayvan ürünleri üretimi ve pazarlanmasıyla ilgili konularda faaliyette bulunmaya yetkilidirler."

Ayrıca, aynı tüzüğün Geçici Birinci maddesi aşağıya çıkarılmıştır;

"DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Geçici Madde 1 - Bu Tüzük'ün yürürlüğe girdiği tarihten önce diploma aldıkları lisans dalları dışındaki konularda mesleki faaliyette bulunmuş olan ziraat mühendislerinin, durumlarını belgelemeleri koşuluyla bu alandaki yetkileri kullanma hakları saklıdır. Bu belgeler görev yaptıkları kamu kuruluşları veya bağlı oldukları meslek kuruluşları tarafından verilir.

Görüldüğü gibi Yetki Tüzüğümüz, Zootekni alanında öğrenim görmüş ziraat mühendislerinin, hayvan neslinin ıslahı, geliştirilmesi, çoğaltılması, ithal ve ihracı, hayvan ürünleri üretimi ve pazarlanmasıyla ilgili konularda faaliyette bulunma yetkili olduklarını tespit etmekte; ayrıca 24.01.1992 tarihinden önce, zootekni bölümü mezunu olmamalarına karşın bu alanda faaliyet göstermiş ziraat mühendislerinin, durumlarını belgelemeleri koşuluyla bu alandaki yetkilerini saklı tutmaktadır.

Ayrıca ve önemle belirtilmelidir ki, davalı Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi ve ODA'mızın ortak çalışması ile oluşturulan "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" ün yukarıda belirtilen maddelerinin iptaline ilişkin olarak Veteriner Hekimler Derneği Danıştay nezdinde dava açmış; izlenen hukuki süreç sonucunda, Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nun 14.4.1995 gün, E:1993/292, K:1995/381 sayılı kararı ile Tüzük son şeklini almıştır.

Bu çerçevede, "Sunî Tohumlama, Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faaliyetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik", Yetki Tüzüğü'nün belirttiği "hayvan neslinin ıslahı, geliştirilmesi, çoğaltılması.." çalışma alanlarına ilişkin düzenlemeler getirmekte olup, mevzuat hiyerarşisinde yönetmelikten daha üst bir düzenleme türünü teşkil eden ve bu bağlamda hükümlerine aykırı yönetmelik hükmü oluşturulması mümkün olmayan "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" hükümlerine aykırı olarak, Yönetmelik değişikliği ile çalışma alanının veteriner hekimlere özgülenmesi ve ziraat mühendislerinin dışlanması, hukuk düzeni içinde olanaklı değildir.

Konu ile ilgili bir başka önemli saptama da, bir önceki Yönetmelik'in (RG gün: 15.11.2002, sayı: 24937) çeşitli maddelerinin iptaline yönelik olarak Türk Veteriner Hekimler Birliği tarafından açılan ve yürütmenin durdurulması istemini de içeren iptal davasında, hukuki çekişmenin bulunduğu maddelere ilişkin yürütmenin durdurulması isteminin, T.C. Danıştay Onuncu Dairesi'nin Esas No: 200/37 no'lu ve 21.05.2003 tarihli kararı ile reddedilmiş olmasıdır.

6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimle-

ri Birliği İle Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun", Yönetmelikte öngörülen uygulamaları veteriner hekimlerin çalışma alanına özgüleyip diğer meslek gruplarını yetkisiz kılmaya; veteriner hekimler dışındakiler yönünden bir kısıtlama ve sınırlamaya yönelik içerik taşımamaktadır.

Yukarıda belirtilen açıklamalar, hukuki normlar hiyerarşisi uyarınca, Yönetmelik'in düzenlediği alanların, genelde hayvancılıkla ilgili konularda eğitim veren meslek lisesi, yüksekokul ve fakülte mezunlarına; özel olarak ta zootekni bölümü mezunu ve 24.01.1992 tarihinden önce bu alanda faaliyet gösterdiklerini belgeleyen tüm ziraat mühendislerine açık tutulması gerektiğini ortaya koymaktadır. Tersine, alanın yalnızca bir meslek mensuplarına özgülenmeye çalışılması, açıkça hukuka aykırıdır.

c) İptali istenen maddeler ve istem gerekçeleri;

1 - Üçüncü maddenin bazı bölümlerinin iptali

Yönetmelik, "Hukuki dayanak" başlıklı 3. maddesinde, 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu, 6343 sayılı Veteriner Hekimliği Mesleğinin İcrasına, Türk Veteriner Hekimleri Birliği ile Odalarının Teşekkül Tarzına ve Göreceği İşlere Dair Kanun ve 3285 sayılı Hayvan Sağlığı ve Zabıtası Kanunu'na atıf yapmaktadır.

Oysa 15.11.2002 gün ve 24937 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan bir önceki Yönetmelik'te, hukuki dayanak olarak 10 Mart 2001 gün ve 24338 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan "4631 sayılı Hayvan Islahı Kanunu" gösterilmekte idi. Bunun gerekçesi, adı geçen Kanun'un 20. maddesinde bulunmaktadır. Buna göre; "..... tabii ve suni tohumlama ve embriyo transferi uygulama usullerinin kanunun yayımı tarihinden itibaren bir yıl içerisinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığınca çıkarılacak bir yönetmelikle belirlenecektir". Söz konusu Yönetmelik'in, bu maddeye dayandığı açıktır.

Daha önceki yıllarda yürürlüğe girmiş olan ve bu tip bir yönetmelik hazırlanmasını zikretmeyen çeşitli yasalar dikkate alınarak yönetmelik hazırlanması gerekli ve uygun değildir. Kaldı ki Yönetmelik'te hukuki dayanak olarak zikredilen 3285 sayılı yasanın amacı "hayvanlardan ve hayvan maddelerinden insan ve hayvanlara geçebilen hastalıklardan korunulmasını ve bulaşıcı hayvan hastalıkları ile mücadele edilmesini sağlamak" olarak ifade edilmiştir. Suni tohumlama uygulamasını doğrudan bu kapsamda değerlendirmek mümkün değildir. Ayrıca taslakta adı geçen 6343 sayılı Kanun'da da suni tohumlamaya ilişkin bir ayrıntı mevcut değildir. Bu yasanın, Yönetmelik'e konu faaliyetleri uygulayacak olanlar yönünden hukuki dayanak olarak kabul edilmesi halinde ise, diğer tüm meslek gruplarının mevzuatının da bu kapsama alınması gerekmektedir ki, böyle bir "sayma" yönteminin, "hukuki dayanak" bölümüne dahil edilmesinin doğru olmayacağı ortadadır.

Bunların yanında, yukarıdaki bölümlerde belirtilen "sebeup ve amaç yönünden idari işlemin hukuka aykırılık" unsurunu oluşturan "hukuki dayanak" başlıklı üçüncü maddenin, 4631 Sayılı Hayvan Islahı Kanunu dışında diğer kanunların sayıldığı bölümlerinin iptal edilmesi istenilmektedir.

2 - Beşinci maddenin (a) fıkrasının iptali

Yönetmelik'in 5. maddesinin a fıkrası, 15.11.2002 günlü Yönetmeliğin a ve b fıkralarını değiştirmektedir.

Bir önceki Yönetmelik'in konu ile ilgili düzenlemelerinde; Bakanlığın izni ile gerçek ve tüzel kişilerin suni tohumlama yapabileceği (Madde 5, a fıkrası), çift tırnaklı - tek tırnaklı ve diğer memeli hayvanlarda kanatlı ve suda yaşayan hayvanlar ve bal arılarında suni tohumlamayı açılan kursları başarıyla tamamlayanların yapacağı (Madde 5, b fıkrası), kişi ve kuruluşların Bakanlık İl Müdürlüğünden suni tohumlama izni almalarının zorunlu olduğu (Madde 5, c fıkrası) ifade edilmekte idi.

Yürürlüğe sokulan Yönetmelik ise, suni tohumlama konusunda yetkiyi ikiye ayırarak; çift tırnaklı, tek tırnaklı ve diğer memeli hayvanlarda suni tohumlamayı veteriner hekim ve veteriner hekimin sorumluluğunda, veteriner sağlık teknisyenlerinin yapacağını ve ancak veteriner hekim bulunmayan illerde ve ilçelerde suni tohumlamayı İl Müdürlüğü'nden izin alan veteriner sağlık teknisyenlerinin yapabileceğini hükmüne bağlamakta; Kanatlı ve suda yaşayan hayvanlar, ipek böceği ve arıda ise suni tohumlamayı, bu konularda eğitim almış fakülte, yüksek okul ve meslek lisesi mezunlarının yapacağını ifade etmektedir.

Türkiye 2000 - Hayvancılık Kongre kitabının 139. Sayfasında, Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi Dölerme Suni Tohumlama Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Necmettin Tekin Suni Tohumlamanın "Erkek hayvanlardan alınan spermaların değişik teknikler kullanılarak dişi hayvanlara nakledilmesi olarak kabaca tanımlanabileceğini" bildirmektedir. Aynı şekilde Prof. Dr. Afif Sevinç de "Dölerme ve Suni Tohumlama" adlı kitabının 141. sayfasında "sunî tohumlamayı uygun metot ve tekniklerle erkekten alınan spermaların dişi dölerme organlarına verilmesi" olarak tanımlamaktadır.

Bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi suni tohumlama karmaşık bir işlem olmayıp el becerisini ve deneyimin ön planda olduğu basit bir manipulyondur. Bu nedenle değiştirilmek istenen yönetmelikte, yapay tohumlama bilgi ve becerisinin,

tüm ileri ve çağdaş ülkelerde olduğu gibi bir kurs ile sağlanabileceği öngörülmektedir. Değişiklik önerisinde mesele böyle algılanmamış, bir önceki yönetmeliğin, bir gerekçe de gösterilmeksizin, veteriner hekimlere ayrıcalık ve öncelik sağlanacak şekilde dönüştürülmesi hedeflenmiştir.

Çeşitli ülkelerde yapay tohumlama ile ilgili kurslara katılabileceklerde özel bir eğitim zorunluluğu öngörülmemekte, kurslara, yetiştiriciler de dahil, hayvancılıkla ilgili kişilerin katılabileceği bildirilmektedir. Konu ile ilgili bazı belgeler, Yüce Mahkemenizin incelemesine sunulmak üzere, dilekçemize eklenmiştir (Ek 3).

Ayrıca dilekçemizin yukarıdaki bölümlerinde, "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük" ün 21. maddesi ile geçici birinci maddesinin, konu ile ilgili çalışmalarını yapmak üzere ziraat mühendislerini yetkilendirdiği belirtilmiştir.

Bu gerekçelerle, çift tırnaklı - tek tırnaklı ve diğer memeli hayvanlarda suni tohumlama faaliyetlerini bilime, yürürlükteki mevzuata ve hayvancılığı gelişmiş ülkelerdeki rutin uygulamalara aykırı olarak veteriner hekimlik mesleğine hasretmeye yönelik olarak düzenlenen Beşinci maddenin a fıkrasının, tümüyle iptali istenilmektedir.

3 - Altıncı maddenin (c) fıkrasının iptali

Yönetmelik'in 6. maddesinin c fıkrası, 15.11.2002 günlü Yönetmeliğin c fıkrasını değiştirmektedir.

Bir önceki Yönetmelik'in 6. maddesinin c fıkrası; "Hayvancılıkla ilgili konularda eğitim veren meslek lisesi, yüksek okul, ve fakülte mezunları ticari olarak suni tohumlama yetkisi almak için, diğer lise ve üstü eğitim almış olanlar ise, kendi sürülerinde suni tohumlama yapabilmek için suni tohumlama kursuna katılabilirler" hükmüne amir idi.

Yürürlüğe sokulan Yönetmelik ise, yine 6. maddesinin c fıkrasında; çift tırnaklı ve tek tırnaklı hayvanlar ve diğer memeli hayvanlarla ilgili suni tohumlama kursuna veteriner hekimleri ve veteriner sağlık teknisyenlerinin katılacağını, Kanatlı ve suda yaşayan hayvanlar, ipek böceği ve arı ile ilgili suni tohumlama kursuna, bu konularda ilgili eğitim veren fakülte, yüksek okul ve meslek lisesi mezunlarının katılacağını ifade etmektedir.

Yukarıda, beşinci maddenin a fıkrasının iptal istemine kaynaklık eden gerekçelerin tümü, burada da geçerlidir.

Bu gerekçelerle, çift tırnaklı - tek tırnaklı ve diğer memeli hayvanlarda suni tohumlama kursuna katılım olanağını, bilime ve yürürlükteki mevzuata ve hayvancılıkta gelişmiş ülkelerdeki rutin uygulamalara aykırı olarak veteriner hekimlik mesleğine hasretmeye yönelik olarak düzenlenen Altıncı maddenin c fıkrasının, tümüyle iptali istenilmektedir.

4 - Yedinci maddenin (c) fıkrasının iptali

Yönetmelik'in "Sunî Tohumlama İzni" başlıklı 7. maddesi, 15.11.2002 günlü Yönetmeliğin "sertifikası bulunan - kurs gören" gibi genel ifadelerle yetkilendirdiği kişileri, "meslek odası onaylı iş sözleşmesine sahip veteriner hekim" ünvanı ile değiştirmektedir.

Bir önceki Yönetmelik'in konu ile ilgili hükümlerinde; Tüzel kişiliklerin suni tohumlama yapma izninin, sertifikası bulunan ve kurs gören ilgili eleman adına verileceği (7. maddesinin ilk paragrafı), Hastane adına suni tohumlama yapacak kişiye ait suni tohumlama sertifikasının ve iş sözleşmesinin fotokopilerinin ibrazının gerekliliği (7. maddesinin b fıkrasının ikinci bendi), Şirket adına suni tohumlama yapacak kişiye ait suni tohumlama kurs sertifikası ile iş sözleşmesinin fotokopilerinin ibrazının gerekliliği (7. maddesinin c fıkrasının ikinci bendi), Birlikler, kooperatifler ve hayvancılık işletmeleri adına suni tohumlama yapacak kişiye ait suni tohumlama kurs sertifikasının ve iş sözleşmesinin ibrazının gerekliliği (7. maddesinin d fıkrası) ve ayrıca "Hayvancılık alanında eğitim almış yüksek okul mezunu kişilerden serbest çalışmanın koşullarını yerine getirenler ile şirketler ve hayvancılık yapanların oluşturduğu birlik ve kooperatiflerle iş akdi olanlara ticari amaçlı tohumlama yetkisinin verileceği, kursu tamamlayan fakat hayvancılıkla ilgili eğitim veren bir okuldan mezun olmayanların da kendi sürülerinde tohumlama yapabilecekleri" (7. maddesinin f fıkrası) ifadeleri yer almakta idi.

Buna karşılık yürürlüğe sokulan Yönetmelik; Tüzel kişiliklerin suni tohumlama yapma izninin, sertifikası bulunan veteriner hekimin adına verileceği (7. maddesinin ilk paragrafı), Hastane adına suni tohumlama yapacak veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesi ve suni tohumlama kurs sertifikasının fotokopilerinin ibrazının gerekliliği (7. maddesinin b fıkrasının ikinci bendi), Şirket adına suni tohumlama yapacak veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesi ve suni tohumlama kurs sertifikası fotokopilerinin ibrazının gerekliliği (7. maddesinin c fıkrasının ikinci bendi), Birlikler, kooperatifler ve hayvancılık işletmeleri adına suni tohumlama yapacak veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesinin ibrazının gerekliliği (7. maddesinin d fıkrasının 1. bendi) hükümlerine amirdir.

Görüldüğü gibi, söz konusu değişiklikler suni tohumlama işinin sadece veteriner hekimlik mesleğinden olanlarca yapılmasını sağlamaya yöneliktir. Bu durum mesleğin önde gelen bilim adamlarının yapay tohumlama tanımlarını reddetmek, gelişmiş ülkelerde yapılmakta olan rutin uygulamayı göz ardı etmek ve bu konuda çalışılabilecek diğer meslek gruplarının haklarını gasp etmek, ülke hayvancılığında yapay tohumlamanın etkisini sınırlamak ve bu hizmet sektöründe rekabeti ortadan kaldırmak anlamına gelmektedir.

Bunların yanında, yukarıda, beşinci maddenin a fıkrasının iptal istemine kaynaklık eden gerekçelerin tümü, burada da geçerlidir.

Bu gerekçelerle, bir önceki Yönetmeliğin uygun maddelerine geri dönüşe olanak tanımak üzere, bilime ve yürürlükteki mevzuata ve hayvancılıkta gelişmiş ülkelerin rutin uygulamalarına aykırı olarak suni tohumlama izninin yalnızca meslek odası onaylı iş sözleşmesine sahip veteriner hekimlere verilmesine hizmet eden ve diğer meslek gruplarını dışlayan düzenlemeler içeren Yedinci maddenin ilk paragrafının sonundaki "...veteriner hekimin adına..." ibaresinin, Yedinci maddenin b fıkrasının ikinci bendindeki "veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesi" ibaresinin, Yedinci maddenin c fıkrasının ikinci bendindeki "veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesi" ibaresinin iptali istenilmektedir.

5 - Yirmidört ve yirmialtıncı maddenin iptali

Yürürlüğe sokulan Yönetmeliğin 24 ve 26. maddeleri, 15.11.2002 günlü Yönetmeliğin 25. maddesini değiştirmekte ve 26, 27, 28, 29, 30 ve 31 maddelerini kaldırmakta olup; böylece sperma, embriyo ve ovum ithalatının ilkeleri yönetmelik yerine talimatla belirlenir hale getirilmektedir.

Bu düzenleme ile yönetmelikte zaman içerisinde değişiklik yapma zorluğu aşılacak şekilde talimat ile istenildiği şekilde uygulama yapılmasının yolu açılmak istenmektedir. Bu değişiklik; ülke damızlıkçılığının gelişmesini sınırlayacak, ithalatı oldukça kolaylaştıracak ve keyfi uygulamalara imkan verecektir.

Bu gerekçelerle, Yönetmeliğin 24 ve 26. maddelerinin tümüyle iptali istenilmektedir.

6 - Yirmiyedinci maddenin a ve c fıkralarının iptali

15.11.2002 günlü Yönetmelik, "Oyum ve Embriyo Transferi Uygulaması Esasları" başlıklı 32. maddesinde, sözü edilen uygulamaların bu konuda eğitim almış ve Bakanlıktan izin almış uzman kişilerce yapılabileceğini hükme bağlamakta idi.

Yürürlüğe sokulan Yönetmeliğin iptali istenen 27. maddesinin a fıkrası; embriyo transferi uygulamasının, bu konuda eğitim almış uzman veteriner hekimler tarafından; c fıkrası ise, embriyo transferinin resmi veteriner hekim gözetiminde yapılacağı hükümlerini taşımaktadır.

Yukarıda, beşinci maddenin a fıkrasının iptal istemine kaynaklık eden gerekçelerin tümü, burada da geçerlidir. Bu gerekçelerle, Yönetmeliğin 27. maddesinin a ve c fıkralarının tümüyle iptali istenilmektedir.

SONUÇ VE İSTEM :

Yukarıda açıklanan nedenlerle, T.C. Tarım ve Köy İşleri Bakanlığı tarafından çıkarılan ve 1 Temmuz 2003 gün, 25155 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Sunî Tohumlama, Tabii Tohumlama, Ovum ve Embriyo Transferi Faaliyetlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik" in üçüncü maddesinin, 4631 Sayılı Hayvan Islahı Kanunu dışında diğer kanunların sayıldığı bölümlerinin; beşinci maddesinin a fıkrasının tümüyle; altıncı maddesinin c fıkrasının tümüyle; Yedinci maddesinin ilk paragrafının sonundaki "...veteriner hekimin adına..." ibaresinin, yedinci maddesinin b fıkrasının ikinci bendindeki "veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesi" ibaresinin, yedinci maddenin c fıkrasının ikinci bendindeki "veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesi" ibaresinin, yedinci maddenin d fıkrasının birinci bendindeki "veteriner hekime ait meslek odası onaylı iş sözleşmesi" ibaresinin, yirmidört ve yirmialtıncı maddelerinin tümüyle ve yirmiyedinci maddenin a ve c fıkralarının tümüyle iptali yanında öncelikle yürütmelerinin durdurulmasına, yargılama giderleri ve avukatlık ücretinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesini saygılarımızla arz ve talep ederiz.

Gökhan GÜNAYDIN
TMMOB Ziraat Mühendisleri
Odası Başkanı

EKLER :

EK 1 : Davalı idarenin, Yönetmelik taslağı hakkında bazı kurum ve kuruluşlardan görüş isteyen yazısı

EK 2 : 24.01.1992 gün, 21121 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren "Ziraat Mühendislerinin Görev ve Yetkilerine İlişkin Tüzük"

EK 3 : Dünyada suni tohumlama uygulamalarına ilişkin bazı örnekler

Şubelerimiz'den

İSTANBUL

- ✓ 9 Mayıs 2003 tarihinde yapılan "Hoş Geldin Güzel Bahar" gecesine meslektaşlarımız yoğun ilgi göstermiş, Muğla, Milletvekili seçilen, ODA Başkanımız Prof. Dr. Gürol ERGİN'e Türk tarımına ve mesleğimize verdiği olağanüstü hizmetlerin anısına bir plaket verilmiştir.
- ✓ 23 Mayıs 2003 Cuma günü düzenlenen Aylık Konferanslar dizisinde; CHP İstanbul Milletvekili **Onur ÖYMEN** tarafından "**Dış Politikada Sıcak Gelişmeler**" konulu bir konferans verilmiştir. Açılış konuşmalarını Şube Başkanımız Zehra EYİCİL ile Onur Konuğu Muğla Milletvekili ve ODA Başkanımız Prof.Dr. Gürol ERGİN'in yaptığı konferansa katılım ve ilgi yoğun olmuştur.
- ✓ Mimar Sinan Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Bölge Planlama Anabilim Dalı tarafından düzenlenen "5. Kırsal Alan Planlaması" Seminerine Şube Yazmanımız Ahmet ATALIK katılarak; kırsal alandan büyük kentlere göçün önünü açan tarım politikaları, tarım alanlarının amaç dışı kullanımı, imar planlarının oluşturulmasında tarım alanlarının korunması ile ilgili yürürlükteki mevzuatlar konusunda bir sunum yapmıştır.
- ✓ Her ayın ilk Cumartesi günü düzenlenen ve gıda sektöründe ça-

- lışan sorumlu yöneticilerimizin sorunlarına çözüm yollarının tartışıldığı toplantılara Şube Yönetim Kurulu Üyesi Muharrem AKSOY yönetiminde devam edilmektedir.
- ✓ Sivil toplum kuruluşları tarafından, 30.8.2003 tarihinde Taksim'de düzenlenen "Mehmetçik Coni'ye Kalkan Olamaz" ve "Irak'ta Savaşa Son" temalı mitinge Yönetim Kurulu düzeyinde katılım sağlanmıştır.
- ✓ Şube Yönetim Kurulu Üyelerimiz Ahmet ATALIK ve Muharrem AKSOY ile üyelerimiz Burhan ALICI ve Yıldırım DERYA hakkında, İstanbul-Ömerli Beldesinde resmi kurum görüşleri alınmaksızın tarım topraklarının amaç dışı kullanımına yol açan uygulamaları dile getiren bir rapor hazırlamaları nedeniyle, İş-Koray Şirketi tarafından açılan 100 milyar TL'lik tazminat davası, davacı tarafın duruşmaya gelmemesi üzerine başvuruya kalmıştır.
- ✓ İstanbul-Tuzla ilçesi Akfırat beldesinde tapu kayıtlarına göre mera, Çevre ve Orman Bakanlığı kayıtlarına göre vakıf ormanı olan ve Ömerli Barajı Su Toplama Havzası içerisinde bulunan alan üzerinde kurulacak olan Formula 1 tesisleriyle ilgili olarak çeşitli meslek odaları ve sivil toplum örgütleriyle birlikte 8.9.2003 tarihinde bir basın açıklaması yapılmıştır. Radyoların ve gazetelerin talebi üzerine konuyla ilgili söyleşiler ve röportajlar gerçekleştirilmiştir.

Şubelerimiz'den

FORMULA-1 İÇİN BASIN AÇIKLAMASI

Bilindiği üzere, 2005 yılında Türkiye'de Formula-1 yarışlarını yapılabilmesi için **Ömerli Baraj Havzası** içinde bir yer seçilmiştir. 10 Eylül'de yapılacak temel atma töreninin hazırlıkları çerçevesinde bu alan üzerinde bir de izinsiz olarak şantiye binası inşa edilmiştir.

Hedeflenen alan ve havza, ekoloji, şehircilik, tarım, yaban hayatı, mevzuat... vb. bakımlarından incelenmiş, kuruluş yerinin ve etkinlik tarzının yönetmeliklere, yasalara, Anayasa'ya ve uluslararası sözleşmelere, dolayısıyla kamu yararına kesinlikle aykırı olduğu saptanmıştır.

Söyle ki:

-**İSKİ İçme Suyu Havzaları Koruma ve Kontrol Yönetmeliği**'nin 10(b) maddesine göre bu bölgede turizm alanı kurulamaz,

-Tarım ve Köyşleri Bakanlığı, bölgenin turizm alanına alınması şartıyla mera vasıflı bu alanın 4342 sayılı **Mera Kanunu**'nun 14(c) maddesine göre tahsis amacının değiştirilmesi talebini uygun görmüştür. Ancak bu durum **İSKİ İçme Suyu Havzaları Koruma ve Kontrol Yönetmeliği**'nin 10(b) maddesi ile çelişmektedir.

-Formula 1 yatırımı 4342 **Mera Kanunu**'nun 14(c) maddesinde belirtilen kamu yatırımı niteliğini taşımamaktadır.

-Çevre ve Orman Bakanlığı kayıtlarında söz konusu yer mera değil 6831 sayılı **Orman Kanunu**'na tabi vakıf ormanıdır. Bu yönüyle de bu parseller 6831 sayılı Orman Kanunu'na göre değerlendirilmelidir. 1994 yılında hem 2/B şerhi ve hem de "*Amme müesseselerine ait ormanlar parçalanarak satışına ve müesseseleri toprağı ile birlikte devir ve temlik edilemez*" şerhi konulmuş ve bu durum valilikçe ilan edilmiştir.

-Formula 1 projesi 3194 sayılı **İmar Kanunu**'na da aykırıdır. Alan için İstanbul Ticaret Odası Yönetim Kurulu'nca 15.08.2003 tarih ve 74191 sayılı yazıyla 1/50 000 ölçekli **İstanbul Metropolitan Alan Alt Bölge Nazım İmar Planı** değişikliği talep edilmiş, fakat ilgili kurumların tam ve olumlu görüşleri alınmadığından plan değişikliği yapılamamıştır. Dolayısıyla üst ölçekli plan değişikliği olmadan ilgili kurumlara 1/1000 ölçekli **Uygulama İmar Planı**'nın onaylanması, bir projenin tasdik edilmesi ve ruhsat verilmesi mümkün değildir. O nedenle de alan üzerinde şantiye binası kaçak yapı kapsamındadır. Bu bina mühürlü olduğu halde yine de kullanılmaktadır.

-Alan 1/25.000 ölçekli **Ömerli İçme Suyu Havzası Çevre Düzeni Koruma Planı**'na göre orman ve ağaçlandırılacak alan kapsamında kalmaktadır ve parsellerin büyük bir bölümü öncelikli olarak kamulaştırılacak yerlerdendir.

-Ayrıca Formula-1 etkinliğine ilişkin ÇED raporu da bulunmaktadır.

-Bu yerde 5 km' lik yarış pisti, otopark, garaj, oteller, konaklama evleri, bakım atölyeleri ve yedek parça üniteleri yapılmak üzere başvuru

söz konusudur. Bu yatırımın yanında, golf alanı, 200 yataklı otel ve bir üniversite inşa edilmesi düşünülmektedir.

-Ayrıca, tapu kayıtları incelendiğinde, bölgede yoğun ve hızlı bir el değiştirme ve tapuların birkaç elde toplanması olgusu görülmektedir. Bundan da bölge içinde, sonraki dönemlerde benzer projeler gerçekleştirilebilir üzere spekülatif yatırımların yapıldığı anlaşılmaktadır.

-Bilindiği gibi ülkemizde sigara reklam yasağının Formula 1 bağlamında serbest bırakılması konusunda 2001 yılında bir teşebbüste bulunulmuştur. Formula yarışlarının sponsorları dev tütün-sigara şirketleridir. Bu şirketlerle sigara reklam yasağının kaldırılması arasında yaşamsal bir bağ vardır. Bu yasağı devam ettiren ülkelerden Avusturya, Kanada ve Belçika'da yarışlar yapılmamaktadır. Söz konusu yasağın kaldırılması konusunda bu ülkeler üzerinde baskı uygulanmaktadır. 2001 yılında yaşanan örnek gibi bundan sonra da ülkemizde sigara reklamı yasağını kaldırma teşebbüslerinin gündeme geleceği açıktır.

-Sigara reklamı yasağının kalkması durumunda sigara tüketiminin yaklaşık %50 oranında artacağı ve yılda 2 milyar dolar olan sağlık harcamasına 1 milyar dolar daha ekleneceği tahmin edilmektedir.

-Formula 1 etkinliğinin bu alanda ve bu tarzda gerçekleştirilmesi Anayasa'nın 45,56,58,63,169. maddelerine aykırıdır.

-Uluslararası arenada ülkemizin tanıtımına da olumsuz etki yaratacak olan su havzası ve orman alanı içinde kalan bir yer seçimi yerine, uygun başka bir alanın seçilmesinde yarar vardır. Dolayısıyla, hedeflenen alan aslında olası kamu yararını küçülten bir seçim durumundadır.

Çevre İçin Hekimler Derneği
 ÇEKÜL Vakfı
 Doğa İle Barış Derneği
 Doğal Hayatı Koruma Vakfı
 Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası
 Mimarlar Odası
 SOS Çevre Kültür İşletme Kooperatifi
 Şehir Plancılar Odası
 Tarım Orman Sendikası İst. Şubesi
 TEMA Vakfı
 Türk Tabipler Birliği
 Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Derneği
 Ziraat Mühendisleri Odası

İZMİR

- ✓ İzmir Ziraat Mühendisleri Odası Şube Binası ve Lokalinin restorasyonu tamamlanarak hizmete açılmıştır.
- ✓ 31 Mayıs 2003 tarihinde düzenlenen Bahar Balosu üyelerimizin katılımıyla Efes Sürmeli Otel'de gerçekleştirilmiştir.
- ✓ 24 Haziran 2003 Salı günü, İzmir Ulusal Güçler Birliği tarafından düzenlenen "Yerel Yönetimler ve Kamu Yönetimi Reformu" konulu Forum katılmış ve "Yerel Yönetimler Yasa Tasarısı" hakkında görüşlerimiz açıklanmıştır.
- ✓ 27.6.2003 tarihinde; "3213 sayılı Maden Yasası'nda ve Bazı Yasalarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Yasa Tasarısı'nın yaratacağı olumsuzlukları vurgulayan bir basın açıklaması yapılmıştır.
- ✓ 24.07.2003 günü Lozan Barış Anlaşması çerçevesinde yapılan etkinliklere katılındı.
- ✓ 12.08.2003 günü "1000 Tarım Gönüllüsü" projesi ile ilgili olarak NTV'ye demeç verildi.
- ✓ 18.09.2003 günü, İzmir Egemenlik Evi'nde, 27.09.2003 günü, Atatürk Halkçılık Programı'nın 83. Yıldönümü dolayısıyla düzenlenecek etkinliği duyurma amaçlı Basın Toplantısı düzenlendi.
- ✓ 23.09.2003 günü Ege TV'de "Tarımda Bilgi Teknolojileri" konulu Sohbet Toplantısı'na Şube II. Başkanı'mız katıldı.
- ✓ 23.09.2003 günü, Şube Başkanımız S-CBS Türk TV'de canlı yayına katıldı.
- ✓ 27.09.2003 günü, E.Ü. Atatürk Kültür Merkezi A.Adnan Saygun Salonu'nda Ege Üniversitesi, Celal Bayar Üniversitesi ve Şube'mizin katkılarıyla "Halkçılık Sempozyumu" yapıldı.
- ✓ 01.10.2003 günü Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Mezuniyet Töreni'ne katılındı.

Şubelerimiz'den

ADANA

✓ 25.5.2003 tarihinde "Kırmızı-Yarı Sert Adana Buğdayının Maliyeti ve Üretici Satış Fiyatı Ne Olmalı?" başlıklı bir basın açıklaması yapılmıştır.

✓ Adana'da düzenlenen Uluslararası Çukurova 1. Sanayi ve Ticaret Fuarı'nda, Adana Şubemiz bir stand açarak ODA'mızın faaliyetlerini meslektaşlarımıza ve üreticilerimize duyurmuş böylelikle, sektöre bilgi aktarımı görevini yerine getirmiştir.

23.6.2003 tarihinde "Türkiye Tarımının Çöküşü", 12.7.2003 tarihinde "Çukobirlik Satılamaz", 29.7.2003 tarihinde "Çiftbozan", 18.8.2003 tarihinde "Ülkemizdeki Pamuk Tarımı ve Çukurova Bölgesinin Pamuk Üretimi ve Maliyeti" başlıklı basın açıklamaları yapılmıştır.

✓ 1.10.2003 tarihinde ODA Genel Başkanımız Gökhan GÜNAYDIN tarafından Şubemizde "Türkiye Mısır Sektöründe Doğrular-Yanlışlar Çokuluslu Şirketler Çiftçiyi Birbirine Düşüremeyecek" başlıklı bir Basın Toplantısı yapılmıştır. Öğleden sonra Anadolu Ajansı, Seyhan Ziraat Odası, mısır tedarikçileri ve TMO yetkilileri ile görüşmelerde bulunulmuş, akşam ise Çukurova TV'de canlı yayına çıkılarak gelişmeler konusunda kamuoyu bilgilendirilmiştir.

BURSA

✓ 14 Mayıs Dünya Çiftçiler Günü nedeniyle bir basın açıklaması yapılmıştır. Açıklamada IMF politikalarının ve buna paralel sürdürülen uygulamaların ülke tarımını olumsuz etkilediği vurgulanmıştır.

✓ 30 Mayıs 2003 Cuma günü "Geleneksel Bahar Kokteyli" yapılmıştır.

✓ TMMOB ZMO Bursa Şube Başkanlığına Uludağ Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarımsal Yapılar ve Sulama Bölümü Başkanlığı ile birlikte 27 Haziran-5 Temmuz 2003 tarihleri arasında "arazi toplulaştırma" konusunda altyapısı olan ziraat mühendisi meslektaşlarımıza ve Ziraat Fakültesi son sınıf öğrencilerine yönelik "Bilgisayar Destekli Arazi Toplulaştırması Projeleme Kursu" düzenlenmiştir.

MERSİN

✓ "Tarımda Doğrudan Gelir Desteği" ile ilgili basın açıklaması yapılmıştır. Sistemin yanlışlığı ve uygulamanın olumsuzluklarının vurgulandığı açıklamada, üreticilerin üretmeye teşvik edildiği belirtilmiştir.

✓ Orman vasfını yitiren alanların satışına ilişkin yasayı veto etmesi nedeniyle Cumhurbaşkanına teşekkür amacıyla bir basın açıklaması yapılmıştır.

Şubelerimiz'den

SAMSUN

✓ 29.5.2003 tarihinde, ZMO Samsun Şube Başkanlığınca; "Karadeniz'de Su Ürünleri Avcılığı ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu bir günlük panel düzenlenmiştir. 19 Mayıs Üniversitesi Ziraat Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Yunus PINAR'ın yönettiği panele konuşmacı olarak 19 Mayıs Üniversitesi Sinop Su Ürünleri Fakültesinden Araştırma Görevlileri Süleyman ÖZDEMİR ve Çetin SÜMER, ZMO adına Süleyman DEMİR, Tarım İl Müdürlüğü adına Mehmet GÜL katılmışlardır. Panel, teknik elemanlar ve balıkçılar tarafından büyük bir ilgi görmüştür.

✓ 13.6.2003 tarihinde, KESK Samsun Şubeler Platformunun düzenlediği Konferans'a katılan ODA'mız Yönetim Kurulu Başkanı Gökhan GÜNAYDIN bir konuşma yapmıştır.

✓ 14.6.2003 tarihinde "560 sayılı KHK Gereği Serbest Çalışan Sorumlu Teknik Müdürlerin Sorunları ve Çözüm Önerileri" konulu Bölge toplantısı 12 il ve Genel Merkezin katılımıyla gerçekleştirilmiştir.

✓ TMMOB Samsun İKK tarafından 13-19 Ekim tarihlerinde düzenlenecek Mühendislik-Mimarlık Haftası Etkinlikleri çerçevesinde 16 Ekim Perşembe günü "Ziraat Mühendislerinin İstihdam Sorunu ve Köy Merkezli Tarımsal Üretime Destek Projesi" konusunda Şube Yönetim Kurulunca bir konferans verilecektir.

BALIKESİR

✓ Türk Telekom İl Müdürlüğüne düzenlenen "Kurumlararası Halı Saha Futbol Turnuvası"na katıldık.

✓ Balıkesir Valiliği ve Belediye Başkanlığı tarafından düzenlenen Kuva-i Milliye Haftası etkinlikleri çerçevesinde 16-22 Mayıs tarihlerinde açılan fuarda TMMOB çatısı altında hazırlanan standla katılarak ODA'mız tanıtılmıştır.

✓ 28.2.2003 tarihinde Tarım İl Müdürlüğü'nün düzenlediği "Balıkesir Tarımının Sorunları" ile ilgili toplantıya Şube Yönetim Kurulu olarak katılmış ve Şube Başkanı tarafından ODA'mız görüşleri aktarılmıştır.

✓ 19.4.2003 tarihinde Tarım Bakanının İlimizi ziyareti nedeniyle Tarım İl Müdürlüğüne düzenlenen panelde; Şube Başkanımız "Tarımsal Üretici Birlikleri" konusunda bilgi vermek ve

görüşlerini aktarmak üzere panelist olarak katılmıştır.

✓ Her ay düzenli olarak Şube Lokalimizde "Bayanlar Çayı" yapılmaktadır.

Şubelerimiz'den

ERZURUM

- ✓ Erzurum-Dadaşkent beldesinde ODA'mıza tahsis edilen ağaçlandırma sahasına, 26.4.2003 tarihinde Erzurum Valisi Sayın Mustafa MALAY ve yaklaşık 500 meslektaşımızın ve Ziraat Fakültesi öğrencilerinin katıldığı görkemli bir törenle, 1500 adet fidan dikimi yapılmıştır. Ayrıca diğer sivil toplum örgütleriyle birlikte Aziziye Tabyalarına ağaç dikimi yapılmıştır.
- ✓ 17.5.2003 tarihinde, Aşkale Kaymakamlığı ile birlikte "Daphan Ovası Sulaması ile İlgili Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu panel düzenlenmiştir.
- ✓ Erzurum Valisi Sayın Mustafa MALAY Şubemizi ziyaret etmiştir. Bu ziyaretin anısına kendilerine bir plaket sunulmuştur.
- ✓ "5 Haziran Dünya Çevre Günü" Köy Hizmetleri Araştırma Enstitüsü Bölge Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlenen bir toplantıyla kutlanmıştır. Bu toplantıda Şube Başkanımız Yrd.

Doç.Dr. Binali ÇOMAKLI'ya bir plaket verilmiştir.

- ✓ 28-29 Mayıs 2003 tarihlerinde düzenlenen "Organik Tarım" eğitim kursuna meslektaşlarımız ın katılımı sağlanmış ve kurs sonunda katılımcılara belgeleri dağıtılmıştır.
- ✓ 24.8.2003 tarihinde Şubemizce; Erzurum Tarım İl Müdürlüğü, Erzurum Veteriner Hekimler Odası, Casa Dalkıran Angora Şirketi ile müştereken "Angora Tavşanı Bilgilendirme Toplantısı" düzenlenmiştir. Toplantıya 35 meslektaşımız katılmıştır.
- ✓ Şubemizce her hafta Cuma günleri akşam saatlerinde meslektaşlarımızın katıldığı sohbet toplantıları düzenlenmektedir. Bu toplantılara bazılarında Erzurum Valisi Sayın Mustafa MALAY ve Erzurum Büyükşehir Belediye Başkanı Ziraat Yüksek Mühendisi Mahmut UYKUSUZ da katılmışlardır.

Şubelerimiz'den

VAN

TMMOB İnsan Hakları Komisyonu ve TMMOB Van İKK tarafından düzenlenen ve 4-25 Mayıs tarihlerinde Van' da gerçekleştirilen "Köye Dönüş" konulu etkinlik ile bu kapsamda Hakkari ili Yüksekova İlçesine yapılan ziyarete Oda Genel Başkanımız Gökhan GÜNAYDIN ile Yönetim Kurulu Üyelerimiz Dr. Turhan Tuncer ile Gülay SUBAŞI katılmışlardır.

GAZİANTEP

Ziraat Mühendisleri Odası Gaziantep Şube Başkanlığınca düzenlenen "Tarımda Biyolojik Mücadele" konulu panel 6 Haziran 2003 günü yapılmıştır. Panele konuşmacı olarak Prof.Dr. Nedim UYGUN katılmıştır.

Gaziantep'te 26-28 Haziran 2003 tarihlerinde yapılan Sempozyum'un ardından, katılımcılar bölgeyi gezmişlerdir.

DENİZLİ

İnşaat Mühendisleri Odası Denizli Şubesi tarafından her yıl düzenlenen ve TMMOB' a bağlı Odaların katıldığı "Halı Saha Futbol Turnuvası"nda ZMO Denizli Şube Takımımız üçüncü olmuştur.

TEKİRDAĞ

14 Mayıs Dünya Çiftçiler Günü nedeniyle ZMO Tekirdağ Şubesi ile Tekirdağ Ziraat Odası Başkanlığı ve Tekirdağ Tarım İl Müdürlüğü tarafından "Tarımsal Destekleme Politikaları, Tarım ve Köyüşleri Bakanlığının Destekleme Uygulamaları" konulu panel düzenlenmiştir.

Temsilciliklerimiz'den

ESKİŞEHİR

✓ Tarım Hayvancılık ve Gıda Platformu tarafından 25.6.2003 tarihinde basın açıklaması yapılmıştır. Açıklamada; 6831 sayılı Orman Kanunu'nun 2/B maddesinin uygulanması ile "devlet ormanı" sayılan arazilerin yerli ve yabancı özel sermayeye satılmak istendiği, böylece orman köylüsünün yoksullaşacağı, talanın artacağı, sıranın kıyılarına, madenlerimize, su kaynaklarımıza, tarım ve meralarımıza geleceği belirtilerek orman yağmasını önendirici Anayasal ve yasal düzenlemelerden vazgeçilmesi ve değişiklik tasarılarının Meclis'ten geri çekilmesi gerektiği vurgulanmıştır.

✓ Eskişehir Tarım Hayvancılık ve Gıda Platformu'nun 4. kuruluş yıldönümü olan 28.6.2003 tarihinde "Türkiye'de Orman Talanlarının Tarım ve Çevreye Etkisi Açısından Değerlendirilmesi" konulu toplantı yapılmıştır. Toplantıda konuşan ZMO Eskişehir İl temsilcisi İsmail Büyüksarı; "ulusal varlığımız olan orman alanlarının imara açılmasına yönelik yasa taslağını eleştirmiş ve rantı yüksek yerlerin peşkeş çekilmek istendiğini" belirtmiştir.

SIİRT

Siirt Ziraat Mühendisleri Odası İl Temsilciliği tarafından İl Temsilciliği bulunan Mühendis Odaları ile Siirt Milletvekillerinin katıldığı "Siirt'in Sorunları ve Çözüm Önerileri" konulu yemekli bir toplantı düzenlemiştir. ZMO İl Temsilcisi Ergün Demirhan tarafından; ziraat mühendislerinin istihdamı ve ziraat mühendislerinin ülke ekonomisinde ve tarımındaki yeri ve önemi anlatılmıştır. Siirt Milletvekilleri Öner Gülyeşil ve Öner Ergenç tarafından; özellikle ziraat mühendislerinin istihdamına yönelik Meclis'e gelebilecek her türlü çalışmaya tam destek verileceği belirtilmiştir.

KIRKLARELİ

✓ 12.4.2003 tarihinde ildeki meslekdaşları biraraya getirerek tanışmayı ve dayanışmayı sağlamak üzere "Geleneksel İlkbahar Yemeği" düzenlenmiştir. Yaklaşık 80 meslekdaşımızın eşleri ile katıldığı geceye Genel Başkanımız Prof.Dr. Gürol Ergin ve İstanbul Şube Başkanımız Zehra Eyicil de katılmışlardır.

✓ 13.04.2003 tarihinde Köy-Koop Kırklareli Birliği tarafından Kırklareli Pınarhisar'da düzenlenen "Sivil Toplum Örgütlerinin Günümüzde ve Gelecekteki Yeri" konulu panele konuşmacı olarak katılmıştır.

TOKAT

Tokat İl Temsilciliğince 4.5.2003 tarihinde gıda işletmelerinde, tohum bayilerinde, yem fabrikalarında sorumlu yönetici olarak çalışan ziraat mühendisleri ile "Değerlendirme Toplantısı" yapılmıştır. İl Temsilcimiz Dr. A. Ahmet YÜCER'in başkanlık ettiği toplantıya 35 ziraat mühendisi katılmıştır.

ÇORUM

Ziraat Mühendisleri Odası Çorum İl Temsilciliğince düzenlenen "2. Geleneksel Pilav Günü" Köy Hizmetleri Sosyal Tesislerinde 17 Haziran 2003 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

TMMOB ZMO HABER BÜLTENİ

TMMOB ZMO Adına Sahibi: Gökhan GÜNAYDIN
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Doç.Dr. Cemil ERTUĞRUL
Yayın Kurulu: Doç.Dr. Cemil ERTUĞRUL, Gülay SUBAŞI, E.Argun BARAN
Adres: Karanfil Sokak No: 28/12 06640 Kızılay / ANKARA
Tel: (0312) 425 05 55 - 418 55 97 - 418 25 79 • Fax: 418 51 98
E-mail: zmo@zmo.org Web: http://www.zmo.org.tr
Yapım: Kozan Ofset Matbaacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Tel: (0312) 384 20 03 - 384 19 67